

VÁCLAV KLIMENT KLICPERA

Blaník

Dramatická bájka v pěti jednáních

OBSAH

OSOBY

JEDNÁNÍ PRVNÍ

Scéna první

Scéna druhá

Scéna třetí

Scéna čtvrtá

Scéna pátá

Scéna šestá

Scéna sedmá

Scéna osmá

Scéna devátá

JEDNÁNÍ DRUHÉ

Scéna první

Scéna druhá

Scéna třetí

Scéna čtvrtá

Scéna pátá

Scéna šestá

Scéna sedmá

Scéna osmá

JEDNÁNÍ TŘETÍ

Scéna první

Scéna druhá

Scéna třetí

Scéna čtvrtá

Scéna pátá

Scéna šestá

Scéna sedmá

Scéna osmá

Scéna devátá

Scéna desátá

Scéna jedenáctá

JEDNÁNÍ ČTVRTÉ

Scéna první

Scéna druhá

Scéna třetí

Scéna čtvrtá

Scéna pátá

Scéna šestá

Scéna sedmá

Scéna osmá

JEDNÁNÍ PÁTÉ

Scéna první

Scéna druhá

Scéna třetí

Scéna čtvrtá

Scéna pátá

Scéna šestá

Scéna sedmá

Scéna osmá

Scéna devátá

Ediční poznámka

OSOBY

BOHUSLAV BLANICKÝ

BLANIČTÍ RYTÍŘI

ZDĚNEK ZÁSMUCKÝ

PROKOP ZE ŠVAMBERKŮ

JINDŘICH PRACHATICKÝ

MILOSLAVA

ZBIHON, z rodu knížecího

KROUPA a DIVOKÝ, spolníci Zbihonovi

VOJTĚCH, Zdeňkův zbrojnoš

VAVŘINEC, Švamberkův hradník

STRÁŽNÍK

SVARUŠ, katrčník u Blaníka

FILISKA, jeho dcera

SEDMIKRÁSA, mladá cikánka

DUCH

HLÁSNÝ

ZBROJNOŠI

ŽOLDNĚŘI

JEDNÁNÍ PRVNÍ

Jarní krajina vůkol Blaníku, který v vzdálině okazuje vrchol, z něhož jako slabá pára vyvstupuje dým. Na levé straně letitá hruška, jejíž dolejší větve kvetou, vršek však docela holý a suchý. Vpravo Svarušova katrč.

Jaro, večer.

Scéna první

SVARUŠ, MILOSLAVA.

SVARUŠ (*z katrče vede MILOSLAVU oděnu v šat selský*): Krácejtež jen směle za mnou slečno! Krajina je bezpečná: slunce již zachází za hraničné vrchy, již počíná temná noc kukliti obor naší země — a v tomto oděvuť vás ani za dne **známý** nepozná.

MILOSLAVA (*ve strachu vyšedši na vše strany se bedlivě ohlíží*): Ach! — Neznámý, dobrý šedivče! Tys mi bludně přátelsky otevřel katrč, dokonejš svůj počatý dobrý skutek, a doprovod' mne do otcovských rukou; každý krok odplatí tobě —

SVARUŠ: I! Nemluvte pak jen opět již o odměně a platu! Činím-li dobré, odměňují se mi skutkové moji. **Vědomí**, slečno, že jsme útěchou přispěli strastným, věřte mně, toto vědomí samo královsky odměňuje ctnost. — Však přestaňtež chřestati ústa! — Skoro bych vám radil, slečno, abyste tuto noc ještě přespala u mne.

MILOSLAVA: Probůh! Odved' mne, možná-li, v tomto neb v nejbližším okamžení ještě. Každá čtvrt hodiny mi novým nebezpečenstvím hrozí.

SVARUŠ: Já jsem připraven; však kdo vám za to, že nás bouře nedostihne pod nebem širým?

MILOSLAVA: Bouře? Jestíť pak nebe vyjasněné —

SVARUŠ: Sličná děvo! To já na vlas předzvídam. — Hled'te tamto, vrchol vysokého kopce, nepozorujete, an se mdlý dým z ponenáhla k oblakům valí?

MILOSLAVA: Pozoruji, a je mi to věc divná, neobyčejná!

SVARUŠ: Také jsem se z počátku pozastavoval nad tím; ale padesátiletý zvyk i tu nejtemnější věc tak světle ukolébá v smysly naše, jako by se byla narodila s námi. — Každodenní zkušenost mne učí, že bývá **tentodým** vždy předchůdce veliké bouře.

MILOSLAVA: Podivné — a kterak soudí lidé —

SVARUŠ: Nu! O příčině toho se až potud všelijak smejšlí. Kdo kdy o Blaníku slejchal —

MILOSLAVA (*uleknouc se*): Jak — blanický vrch! — Tady?

SVARUŠ: Lekáte se? Nemáte příčiny —

MILOSLAVA: A jak — jest **to** také pravda, že v něm spí hlukové zbrojného rytířstva?

SVARUŠ: Toho jsem sám byl nejednou očitým svědkem.

MILOSLAVA: A předce v této katrči tak na blízku, tak o samotě bydlíš?

SVARUŠ: Čeho bych se bál? Svědomí mně nehrozí, stříška má nekryje ani jediné nepravosti.

MILOSLAVA: Tedy se mejlíváš, a co bys —

SVARUŠ: Inu! Komuž lze neomylně souditi o tom? — Můj předchůdce, který mi tento sprostičkový byt odporučil, vypravoval mi jednou o počátku našeho okouzleného vrchu. — Již tomu má být sto a pětadvacet let —

MILOSLAVA (*sebou trhne*): Nebe! Co to!?

SVARUŠ: Kde?

MILOSLAVA: Neslyšíš silný krok? —

SVARUŠ: Slyším, slyším — utichněte jen a zůstaňte při mně —

Scéna druhá

PRACHATICKÝ, předešlí.

PRACHATICKÝ (*jda svou cestou [přes divadlo], obrátí se k Blaníku, a sejme klobouk, řka*): Chválím Boha i slouhy jeho!

SVARUŠ: Náš mladý rytíř! —

PRACHATICKÝ (*hřmotně*): Kdo tu! — (*Popojde.*) A, tys to Svaruši! — Ještě otevřená katrč tvá? — Aj, a ty Filisko! Zdař tě Bůh! Tys švarné krásnověké děvče — kýho d'ábla! — Starče, toť není Filiska?

SVARUŠ: Dobře vidíte, rytíři, i potmě — to není Filiska.

PRACHATICKÝ: Nerozdáváš Svaruši, v první soumrak požehnání dívkám?

SVARUŠ: Vám je vždy do žertů. — Jestli' to dcera bratrova ze vsi, ponavštívila mne, a jak již dívky bázlivé jsou — doprovázím ji k otci.

PRACHATICKÝ: Dobře máš, děvo! Nechodívej u večer sama jediná. Za tmy si nasbíráme přátel, kterých se ve dne zhróžujem.

SVARUŠ: Ano, a Blaník jí polil obě tváře potem.

PRACHATICKÝ: Blaník? — Toho se, dívko, neboj. Víš, že jsou hory naše plné stříbra a zlata, takéť v Blaníku nebude nic zlého.

SVARUŠ: Právě jsem jí chtěl o čase vypravovat, když se naplnil živými duchy.

PRACHATICKÝ: Byls při tom?

SVARUŠ: Nebyl; ale děd předchůdce mého. — Nu, toť sám také víte, že na vrcholí jeho stával Bohuslavův hrad?

PRACHATICKÝ: Vím! A že ho odbůjní Táboři sklátili v květu nejjařnější. — Nejednou mi vypravoval otec, kterak za devětkráte Žižkovi sborové hradby Bohuslavovy ztekli, až konečně Istí Belzebubovou a ukrutností Belialovou ztroskotali věkovitou krásu!

SVARUŠ: Dobře jste pověděl. Pozdě — přepozdě přišli již přátelé Bohuslavovi ku pomoci; hrad již bohužel v popel a škaradé zbořeníště obrácen byl. Slzíce počali hledati těl svých bratří, aby jim ještě pohřbem prokázali poslední službu. — Ale jak strašně užasli, nenalezše živých ni mrtvých svých přátel, aniž té nejmenší stopy násilné vraždy. — Truchlivě se vraceli domů, jsouce toho důmění, že vztekli zbojníci i těla jejich uvrhli v plápol.

MILOSLAVA: Divná — přepodivná věc!

PRACHATICKÝ: Vypravuj mi dále, Svaruši! Ač jsem to již co pachole slýchal, předce vždy při tvém vypravování zapomenu na nejsušší žízeň.

SVARUŠ: Po několika dnech stal se tu v půlnočním čase veliký pokřik. Dusot laškujících hřebců, břinkot mečů, krunýřů chřest, mužský hlahol a jiná bouře vystrašila okolní obyvatelé

z lože. Modlitbou a svatými žalmy žehnal se jedenkaždý, zalízal v nejhlubší skrejše, a jediné dva, povídá se, dodavše si srdce, vyběhli k strašnému divadlu ven.

PRACHATICKÝ: Dva jen, dobře máš, a ti prej přísahali na to! —

SVARUŠ: Tam, kde někdy hradu brána světlým čelem pocestné vítala k sobě, stálo veliké hejno ozbrojených jezdců a v jejich čele rytíř Bohuslav, jehož všickni za mrtvého měli.

PRACHATICKÝ: Na mou milou duši, takť tomu! Bohuslav v čele jejich!

SVARUŠ: Brzo se na kynutí vůdcovo hnul vešken pluk, a napojiv v nejbližší potoku koní, bral se zpříma k propuklině kopce. Když přijeli k vrchu, otevřely se kvapně srostliny jeho, jako vysoká brána zdál se vchod do něj, nímž na okamžení zmizeli jezdci, a za nimi co prvé zavřela hora.

PRACHATICKÝ: A Bůhť jesti živ! Svaruši, od té doby již mnohdykráté o půlnoci slýchán byl ten samý břinkot.

SVARUŠ: Obzvláště, praví se, když Zemi české válka, mor, neouroda neb jiné nehody hrozí! — Jsou prý tam schováni od prozřetelnosti Božské, aby vystříhali přemilou vlast nebezpečností žroucích.

MILOSLAVA (*zapomenouc se*): Blaze mně! Blaze všem dobrým, jestli to vůle Boží!

PRACHATICKÝ: A nyní, nyní ať nám zapůjčí svých přeostrých mečů. Země česká se proměňuje v loupežnickou pláň! — Českému rytíři nelze u večer s tím vědomím na lože se vrhnout, že vstane s jitem opět, pán otcovského statku. Ten vražednický výrod se množí, co vlčí sbor vůkol neostražených ovčinců. Na nebeskou slávu, zázraky-li nás nezachovají, tedy zhasne v krátkém čase ten milosvětlý blesk, kterýmž svítily Čechy od Boženina rekovného syna!

MILOSLAVA: Doufejmež ještě. Až kníže náš navrátí z Uher, zakvete opět jistota a pokoj v naší milé vlasti. —

SVARUŠ (*rychle jí do řeči padne boje se, aby si PRACHATICKÝ jejich uvážlivých slov nepovšiml*): Dejž Bože! — Ale běda! Jací časové valí se na nás. Já jsem sice již šedivý muž, ale běda i mně! Strašlivé změny se ještě dočkám. — Povídačky mých krajanů naklonily mne již k uvěře mnohé pošetilosti. — Mnoho jsem měl za pověřivé kouzly, a ono se vykázalo pravdou. — Tamto patřte u příkladu na vysokou hrušku, strom *vždy* urodný, byť by pohubila

neurodná leta veškerého stromoví květ. — Až prý počne jara od zdůlí kvěsti, vyjedou mocní muži z Blaníku ku pomoci naší. — A hle! Jak přemile letos po nízkých větvích kvete hruškový strom, kdežto svršek jeho jediného listu, tím méně květu nemá.

PRACHATICKÝ: Bůhť jest živ! Toho jsem si ještě nepovšiml. — Ha! vítej nám předchůdce dávno čekáný! Již kraluje šlechtnost u nás na nejvyšším stupni; již je zralá, přezralá, počněte žeň, vy, jenž máte přeostrých srpů! — Ruka Páně nad námi! — Třes se nešlechtníče! Číms vstoupil výše, tím hloub sletíš jednou, a na věky se nevykadeš z jezera pekel! — Bůh s vámi!

(Odejde.)

Scéna třetí

MILOSLAVA: Znáš toho rytíře?

SVARUŠ: Jako malé pachole jsem znal již jeho.

MILOSLAVA: Jeho jméno?

SVARUŠ: Jindřich Prachatický.

MILOSLAVA: Dobromyslnost mu svítá z očí.

SVARUŠ: Dobromyslný a počestný jako jeho otec. Je ještě jeden z málo mladých mužů, kteří vlasti naší zhoubu přetěžce snášejí.

MILOSLAVA: Ach! A já opuštěna, od vrahů pronásledována po kraji vzdáleném bloudím! — Kdy se navrátím do otcova hradu? — Rodiče budou tesklivě hledati svou jedinou dceru, však kdo je s to, aby vyzkoumal skrejš loupežnickou, v které já vadnu! Aníž *mně* lze popisovati to vězení černé. V temné noci mne odšmejkli do doupěte ještěřího a v čase půlnočním povedl se mi outěk. Plné tři noci chvátala jsem, než jsem dosáhla tvou přátelskou katř. —

SVARUŠ: Kyžbych vás i také tak byl již doprovodil na bezpečné místo! — Tak, jak mi krajinu svou popisujete, budeme míti čtyry dni ochotně co kráčet. — Je mně vás zajisté velmi líto, slečno! Ještě tak mladá, a již zakoušíte tak krutých strastí.

MILOSLAVA *(bolestně):* Ach! a kdyby to byl již prsou mých poslední trn! — V pevném hradě otce svého dojdou jen jistoty a potřeb; však — *poklid srdce* ani tam na mne nečeká!

SVARUŠ: O! Bych s vámi i ten rozdělití mohl!

MILOSLAVA (*hlavou odpovídajíc*): Ne — ne, dobrý starče! Ten mi nemůžeš ty — ten mi nenavrátí mnohomocnost lidská. — Potěšiti? — Ano, potěšiti mne můžeš — ó, učiniž to, stolis! — Ačkoli že se hrozím tvé zprávy, předce se prsa hmotně otvírají slovům tvým, žádostivá vlastních svých strastí. — — Neslychals nikdy o rytíři, který se — **Zděnek Zásmucký** jmenoval?

SVARUŠ: O Zděnkovi velmi málo; však po boku otce jeho **Jaroslava** jsem zhasl mnohému nepříteli na věky života svíci.

MILOSLAVA (*rychle*): Kde — kde je otec jeho?

SVARUŠ (*vzdychne smutně a ukáže nahoru*): Tam!

MILOSLAVA: Mrtev?

SVARUŠ: Již na třetí rok práchniví statečná pravice jeho. — Ví Bůh, že na to bez bolesti srdce nepomyslím. — Ten předobry muž také nikdy věřiti nechtěl, že je stálejší nešlechtnost než počestnost jeho.

MILOSLAVA: A jeho syn?

SVARUŠ: To ví Bůh, kde ten nyní po dalekých končinách bloudí! — Jediný ouhonný skutek vyloučil ho z vlasti — souboj v Praze —

MILOSLAVA: Nevěř tomu! Zděnek byl nevinně vyhoštěn! Nevinnost sama není tak bez poškrvny. A předce — ó! (*Pláče.*)

SVARUŠ: Jak slečno! Zděnek nevinen?

MILOSLAVA: Nevinen. — Sama jsem přítomna byla, an se veřejně oznamovala nevinnost jeho.

SVARUŠ: Buď Pán Bůh pochválen! — Toho se měl starý otec dočkat! —

MILOSLAVA: Daleko-li leží odtud jejich statek?

SVARUŠ: Nedaleko —

MILOSLAVA: Má Zděnek bratry — sestry?

SVARUŠ: Žádného! — Bezprávím opanoval nešlechtný soused neobstražený hrad.

MILOSLAVA (*před sebe*): Žádného! A *mne* tak lehce opustil, jenž jsem ho za celý svět milovala!

SVARUŠ: Však — odpusťte mé všetečnosti — s takou horlivostí vzpomínáte na něj —

MILOSLAVA: Na Zděnka! — Kdybych měla pět *století* přečkat, nezapomenu naň!

SVARUŠ: Znáte ho tedy?

MILOSLAVA: Zná-li ho? — Svrhni duše věrných z blahých bytů dolů, přikovej je na bolesti skálu, a až oud po oudu zvadne, ptej se jich, znají-li nebe! — Byla jsem nebezpečně nemocna, bledá co smrt ležela jsem na loži tichém; — lékař mne opustil, a jen mých dobrých rodičů pláčem obživla chvilkami má paměť. — O půlnoci — ach, každý myslil, že to má polední půlnoc – v čas tak neobyčejný vstoupil do mé ložnice, doprovázen od otce i matky, muž starý, šedivý co dlouhověkost. — Jeho dotknutí mne probudilo ze spaní poloumrtvého — jeho sešlá snědosnědá tvář povzbudila mé smysly, a s dychtivostí, nikdy mi nepovědomou, přijala jsem od něho nápoj, kterýž prý byl přinesl k uzdravení mého těla. — A zajisté, na okamžení cítila jsem polehčení v oudech; starce však, an mu rodiče hlasitě vzdávali díky — „ne mně“ — odvece na to — „mně ne, nýbrž cizinci odměnu schraňte, který nejprve ponavštíví hrad váš.“ — To sotva dopověděv, zmizel. V tom na baště zavzněla hlásného trouba a po malé chvíli — příteli – noční dobou vstoupil do mé ložnice — ó, kyžbych ono vzhlednutí v přítomnost směla povolati věčně kvetoucí! — vstoupil ke mně Zděnek, svěřiv se rodičům mým, že je odsouzen na smrt, že je na outěku z vlasti — že jen noční dobou putuje od hradu k hradu a s hrozným nebezpečenstvím život svůj svěřuje mužům často nevlídným —

SVARUŠ: U *vás* však byl jist?

MILOSLAVA: Jen jist? — Každý jeho vzduch stražila vděčnost a věrnost! — O dobrý starče, taký čas již nepřijde nikdy! Neodešel od mého lože, ačkoli se nechtěl k tomu znáti, že by byl s líkem ke mně poslal starce — a třetí den jsem přecházela ložnici sama. S každým novým jitem rostla nová síla — a s nimi citové nikdy nepoznalí v srdci! Že vděčnost pěstují v prsou, silně jsem měla za to, až mne zpráva o odchodu jeho smutně přesvědčila, že na vděčnosti štípku do honu rozkvítá milost — *milost*, kterou, co živa, kojiti budu!

SVARUŠ: A Zděnek?

MILOSLAVA: Zděnek! — Hrdě to vyznávám: Zděnek ke mně zahořel přeblaženou láskou; však *zrada* se nepřátelsky vedrala mezi nás. Náš hrad ho nechránil déle, *musil* ode mne, praví otec i máti, a bolesti neskončená, již tři leta nadarmo po jeho objetí toužím!

SVARUŠ: Tedy i vás těsní článkové na Zděnka vízí? Ó neželtež proto. O, živ-li Zděnek, a dojde mu k uším veřejný důkaz nevinnosti jeho — zajisté zůstane věrný a navrátí se k vám —

Scéna čtvrtá

KROUPA *chtě z levé strany přeběhnout, uzří lidi, zarazí, a poslouchá.*

MILOSLAVA: O anjeli, dej jistotu svým slovům. Ano! Dobřes pověděl. Živ musí ještě Zděnek být, a i dobrá o něm pověst dosáhne k němu. Však pryč — pryč — pomysli, kdyby se byl vrátil — vrátil na můj otcovský hrad, a nenašel svou dívku! — — *(Najednou v slzení klesnouc:)* O! Aby on s Miloslavou býval — Miloslava by nebyla nikdy přišla do rukou loupežnických!

Kroupa *(po straně):* Peklo plné d'áblů, co slyším?!

(Hledí, aby se Miloslavě podíval v tvář.)

SVARUŠ: Ba ovšem! — A tento Zbihon — jehož Bůh na věky zatrat'! Tento člověčenství jedovatý výrod —

MILOSLAVA: O, Zděnek se někdy krvavě na Zbihonu pomstí! Nebo on, žádný jiný než on, odvedl do vězení mne, věrnou dívku jeho!

KROUPA: *(Jsa přesvědčen o všem, odskočí nazpět, a třikrát silně zahvízdne.)*

SVARUŠ: Co je to?

MILOSLAVA: Probůh! Pozdě, pozdě!

(Utíká do ktrče.)

SVARUŠ: Jak tomu mám porozumět —

KROUPA: Jen za mnou, za mnou! Hledali jsme svatojánskou mušku, a našli jsme zlatohlávka! Za mnou! — Tamto se ukryla vlaš'ovička naše!

(Vskočí též do ktrče.)

Scéna pátá

ZBIHON, DIVOKÝ, více loupežníků.

ZBIHON (*vylítne*): Kde — kde!? (*Spatřiv SVARUŠE, vše obdivujícího, uchopí ho za prsa:*) Ha, chatrných hnátů! Mluv, šedivý padouchu! Kams skryl dívku mou? Smrtící ránou tě do pekla srazím!

SVARUŠ: Probůh! Kdo jste — pust'te mne — nevím, co žádáte —

ZBIHON (*vytrhne meč*): Mluv, plesnivý lháři, je-li ti život milý! —

MILOSLAVA (*v katrči*): Pro milosrdenství Boží, pomoc!! —

ZBIHON: Ha! Slyším tě zpívati, ptáčku? — Těš se! Tebe pošmejknu za panenské vlasy až do staré klece! (*Těž do katrče.*)

SVARUŠ: Probůh, loupežníci! — Což nemáš na okamžení žádných blesků! — Ha, nebudu se pokojně dívati na to — (*Chce za nimi.*)

DIVOKÝ: Nechoď z místa, stuchlíku!

SVARUŠ: Kati! Pomněte, že ruka všemohoucí bude souditi nad vámi, že —

DIVOKÝ: Uspoř si tlachání, a čiň, co ti budem kázat, to je pro tě nejzdravější!

Scéna šestá

ZBIHON, MILOSLAVA, KROUPA *atd.* z katrče.

ZBIHON (*vleče MILOSLAVU s sebou*): Viň ty se, až ti zaškohrtají pod bokem hnáty, z mých rukou se již nevyvineš!

MILOSLAVA: Vbodni mi do srdce meč! Vezmi mně život devaterou smrtí, jen mne nevěleč do své jedovaté skrejše!

ZBIHON: Ani za mnohomocnost veškerého pekla! — Tebe jsem chtěl, po tobě jsem slídl celého půl leta. Ha, díky ti ďáble! — **Já tebe** pustit? Tebe usmrtit? — Hahaha! V krvi jsem se máchal, co jazyk svůj v víně — však, tebe neusmrtím, a tomu pekelnou koupel za živa přistrojím, kdo tobě jen lžici krve ujme. — He, zbrojnoši! Kdo z vás nejprvnější uzřel prchlou

ovci mou, ten se při navrácení oznam, a za odměnu mu dám tu nejsličnější z kuběn! — Vidíš nyní, že tě nepropustím, a kdyby na mne povstala veškerá Země česká!

MILOSLAVA (*padne před ním na kolena*): Slyš mne, d'áble, nejlítější! Zatlápní mne svou vražednickou nohou. Co ti prospěju? Já tě nenávídím, proklínám a nenávídím co smrtebné hříchy! — Běda! Sedmkrát běda tobě, dopídím-li se někdy dýky nebo meče v tvém lotrovském hnízdě! Já se k tobě přivinu s lichotivou tváří — přetvářím se, byť bych co pochlebný vlk leta se plaziti měla v oděvu ovčím! — Běda tobě! Tvá smrt — tvá černá, do nebe hřímající krev — tvá zkáza bude mi jediné spasitelné heslo! — Chceš-li pak u věčném strachu a bázni žíti — chceš-li pak se třásti nenadálé smrti?! — Probodni mne raději na místě tomto, já ti přísahám krvavou pomstu!

ZBIHON: Hahaha! Ouhrůžky dívčiny jsou mi slavičkův zpěv. V tvé náruči musím dosíci žádostí svých, a pak tě fenami vyštvaťi dám! — Pryč s ní!

KROUPA (*po straně*): Hm, čert mi tu radu dal, že jsem je na ni svolal.

DIVOKÝ se jí chce chopiti.

MILOSLAVA v zoufalství vyskočí, a žene se po jeho meči, aby se probodla.

ZBIHON (*to zoče uchopí ji za ruku a vrhne ji okolo sebe mezi pacholky*): — Pryč s ní!

DIVOKÝ a druzí ji odvlékou.

ZBIHON: — A tobě, kadeřavý bělouši, jen tenkrátě prominuji zpupnost; hled' se však, abys nikdy již nebyl hrudou na mých velkých cestách!

(Odejde.)

SVARUŠ: Nebe, pramene spravedlivého ohně, ty se pokojně díváš na zlostníky tyto!?

KROUPA (*kteřý již odcházel, vrátí se ještě*): Slyš, starče! Ty mi snad nemálo zlořečíš, že jsem na vás loupežníky svolal?

SVARUŠ: Tys to byl —

KROUPA: Já jsem byl ten troupl! — Uslyšíš-li ale přes čas, že někdo Miloslavě otevřel klec, tedy si pomysli: to učinil Kroupa! Sbohem!

(Odejde.)

SVARUŠ: Bože na nebesích! — A já — já jsem ji zdržoval, zdržoval, až upadla mezi lotry! — Ha! — Co mluvil ten mladík o otevření? — O vysvobození? — Můj Bože, co mohu — co mám učiniti? — Kdyby otec její — Filisko! — Filisko! —

Scéna sedmá

FILISKA (*vyděšena, z katrče*): Otče! — (*vine se k němu*) Ach otče, co se tady dalo? Smrtedlné ouzkosti přestála jsem v ložnici vaší. Ubohá slečna, jak nemilosrdně s ní nakládali ti nelidští kati!

SVARUŠ (*naříkaje*): A já jsem ji zdržoval! — Tak důvěrně mne prosila, a já jsem ji zdržoval!

FILISKA: Ach, otče, dnes ponejprv bych reptala na osud náš, že tak chudi, tak málomocni zrozeni jsme byli! — Kdybyste, otče, rytíř byl, měl padesáte zbrojnošů v žoldu, ó, není-li pravda, otče! My bychme hájili tu nešťastnou slečnu, a byt' by i krev téci měla!

SVARUŠ: Filisko! — Dcero! — Měj se dobře — opustím tě na čas —

FILISKA: Probůh, Otče, opustiti! —

SVARUŠ: Jen na krátký čas. — Vyhledám jejího otce, a kdyby na smrtedlném loži slzel, kdyby se celé století valilo na prsa jeho, nešťestí dceřino ho vymrští na kůň! —

FILISKA: O, ano otče, učíňtež tak!

SVARUŠ: Mocný rytíř prý je, tak mluvila dcera, a otcovská láska dělá *ze slabosti sílu!* — Dítě! Bůh tě opatruj. K němu se modli vstávajíc a lehajíc, on ti bude otcem, než se opět navrátím, (*políbí ji*) mne — mne bude také sílit, já chvátám, abych anjela potěšil! (*Odejde.*)

FILISKA (*ho s sepatýma rukama kousek doprovází, pak se smutně vrátíc*): Bože, tys všemohoucí, tobě není nic nemožného, zkrat' mi čas, učíň z dnů hodiny, abych brzo — brzo spatřila svého otce opět!

(*Odejde do katrče.*)

Scéna osmá

ZDĚNEK, VOJTĚCH.

Z hluboka hřímá.

ZDĚNEK *vyjde zdlouha, zamyšlen se založenýma rukama dopředu.*

VOJTĚCH (*ochotně za ním, všude se ohlíží*): Probůh vás prosím, rytíři, přiznejte se, jednáte-li moudře? — Již musí bejt nejméně půl noci, tma je jako na dva měsíce před stvořením světa, hrom se dává ze všech stran slyšet, a my se potulujem jako věčný žid, z místa na místo, pod širým nebem.

ZDĚNEK (*mrzutě*): Ved' mne do hospody a následuji tebe.

VOJTĚCH: Do hospody vás mám dovést? — Já? — I od srdce rád! V hospodě je mi vždy o dva centnýře lehčeji; ale jsem-li pak s to? — Ovšem žeť mne zplodila Země česká, ale tuto krajinu tak málo znám jako mladí čerti nebesa. — Přes samé hory a doly — přes skály a propastě jako kamzíci — nyní jsem se již radoval, že jsme na rovině, a tu máš, tamto opět kopec, proti němuž krkonošská Sněžka je jen planá hruška! — A já se v Čechách nebojím ničehož víc než vysokých kopců. — Nebo, mezi těmi se nachází ten očarovaný Blaník — Pán Bůh nás chraň ode všeho zlého! — V tom prej je pluk čertů zavřených v postavě rytířské, a — až ještě jednou ďáblové svedou s anjeli bitvu, vyjedou jim tito na pomoc.

ZDĚNEK: Tys blb!

VOJTĚCH: Nu, tak mi to říkávala máti, a ta to slyšela zajisté stokrát od babičky. — Ale, pane rytíři, tím tlacháním bych byl bez mála na svůj hlad zapomněl. Drštka mne opět počíná nezdvorně upomínat; taková mdloba na mne jde — a jazyk mám suchý jako louč!

ZDĚNEK (*před sebe*): A **proto** odsouzen na smrt nejhanebnější! — **Proto** milosti výhost — **proto** bez Miloslavy! — O, kyžbych tě byl nikdy neopouštěl, má přespanilá dívko!

VOJTĚCH: Vy jen neustále na tu Miloslavu myslíte, a já jsem jak živ nevyopil miň vína jako na jejím hradě. — Ten blikavý hradní byl každých čtrnáct dní **jednou** žízniv, a sklepník měl souchotiny; přitom jsem já nejvíce trpěl. — A ta Miloslava? — Můj Bože, vždyť pak je dívek na světě, co na jaře květů! Ovšem, že se do mnohé dá červ, než rozkveté, ale proto je jich předce dost, proč bych to pro jednu tak naříkal! — Já? — Já mám také děvčata rád, to bych

lhal; ale počne-li se mi jedna upejpat, pomyslí si: vem tě vlk, a jdu k jiné! — — A, rytíři, to mně věřte, ta vaše Miloslava bude také pěkné kvítí! —

ZDĚNEK: Umlkni! Tys blázen, jehož nejhlavnější myšlínky jsou: na jídlo a pití! Mimo to jsem ještě neslyšel od tebe moudrého slova!

VOJTĚCH: Na jídlo a pití? — Můj Bože, o čempak mám horlivěji mluvit? Od toho jsem živ!

ZDĚNEK: Takových řečí nikdy mně již nedej slyšet! — Miloslava byla násilím unesena, o její ctnosti a milosti jsem důkladně přesvědčen. — Tříletá vzdálenost — tříleté mlčení neodvrátilo ode mne vroucí srdce její. *Pro mne* se odřekla rozkoší věku jarního — proklíná nyní v zoufalství někde nepřítomnost mou, a já jí nemohu přispěti pravici zmužnou! — O, spravedlivé nebe! Čím jsem zasloužil navrácení toto!?

VOJTĚCH (přívětivě): Buďte pak jen zase jednou vesel, rytíři! — Co jsme se vrátili do Čech, nevyjasnila se vám tvář! — Můj Bože, vždyť jste byl veselejší jako odsouzenec než nyní, když celý svět ví o nevinosti vaší. — Miloslava se vám ztratila — ale — což by již *vlast* žádných rozkoší neměla pro vás?

ZDĚNEK (rozhorlen): Má spanilá, přemilá vlast! — Ó, jak mnoho sladkých, jak mnoho utěšitelných blahostí obnášíš, ty *jediné* slovo! — Ne — ne — nenaříkám! — Nejsm nešťastný! — Nebe, nech, ať mne trapnosti, nesnáze a strasti těsní — jen jedno, jen to mi popřej: *abych dokonal v své vlasti!* A když se již ze všech stran povalí na mne hodina smrti, když mne již leta k samému hrobu došmejknou, dej, ať směle vkročím do studené země, a má poslední slova, můj poslední, smířitelný chrapot ať jest: *umírám pro vlast!*

VOJTĚCH: Nu, tak vás rád poslouchám, pane! — Vidíte, já nemám než holé živobyčí, *a to* do rána devětkrát nasadím pro vlast; jen rytíři nebud'te nevrly, vesele-li sobě počínám. Já jsem se musil narodit, když se Země česká topila v blaženostech; nebo já musím být pořád vesel. — Čerta se bojím, to je pravda, ale co je z masa a krve, jako já, s tím zápasím, a kdyby to obrovu sílu mělo!

ZDĚNEK: Ani jsem nepozoroval, že se bouře blíží. — Vojtěše, hleď, abychom se dostali pod střechu.

VOJTĚCH: Od srdce rád, ale jak si poradím? Tma jest — cesta nepovědoma — a celá krajina je tak tichá — mrtvá —

(Z vnitř Blaníka zavzní temně zpěv:)

Sláva vlasti, sláva Češi,
sláva naší pomoci!
Hodina nám z nebe prší
nepřátel tvých přemoci.

ZDĚNEK: Co jest to?

VOJTĚCH: Světice Boží! — Pane rytíři, jak je vám? — Já se třesu po celém těle.

ZDĚNEK: Zdá se mi, že hlas dokonce ze země vyvstupuje?

VOJTĚCH: Tak se děje, když se v noci po všelikých peklích tlučeme! Čert ví, jaké čarodejnici tato krajina náleží!

ZDĚNEK: Ticho! Nech mne pozorovat —

(Jde vždy po hlase.)

VOJTĚCH: Ach! Jen kdyby mne můj anjel strážný tenkrát svými křídly přikryl! Do smrti se nebudu v noci toulat! — Brr —

Nepřátel ať krev jen teče!
Heslo to nám svaté jest —
pro vlast nesem ostré meče,
pro kacíře krutý trest!

VOJTĚCH: Strachy ani slova nerozumím!

Vzhůru! Plesej Česká země!
Očekávej synů svých —
zachrániti vše tvé plémě,
jediné jest heslo jich!!

Zděnek: Podivně — přeodivně! — Hlas vychází z příma z vrchu? — Co to znamená? — V tento neobyčejný čas — *(Přicházeje zpět, uvidí katrč.)* Co vidím? Není to obydlí lidské?

VOJTĚCH: Zachraňtež nás všickni svatí! Tam bydlí zajisté těch zpěváků mistr!

ZDĚNEK: Právě dobře, že lidi nacházíme. Byť by nás i přechovati nemohli, aspoň nám příčinu a vlastnosti tohoto zpěvu oznámí.

VOJTĚCH: Pro naše království, pane rytíři, mějte rozum, a nebuďte ho, sic jsme oba synové smrti! — Pospěšme raději z okolí tohoto, mně je právě tak, jako bych příští hodinu na soud Boží musil!

Zděnek: Tys blázen! *(Tluče silně na dvěře.)*

VOJTĚCH: Dobrou noc, Vojtěše! Rozžehnej se se světem!
(Bedlivě poslouchá.)

FILISKA *(otevře okno):* Kdo to tluče?

ZDĚNEK: Dobrý přítel vás důvěrně žádá, abyste ho pod střechu přijali.

FILISKA: Kdybys byl před hodinou přišel, dokud byl ještě otec doma. Nyní jsem sama jediná, a mám prozřetedlnosti zapotřebí.

VOJTĚCH *(na straně):* Na mou víru, ten má hlásek, jako čtrnáctileté děvče!

FILISKA: Kdybych vás znala, ano! — O, do naší malé katrče se již mnohý utekl v čas lijavce a bouřky.

ZDĚNEK: Jsem tvůj krajan, český rytíř, a na svou hodnost přísahám tobě, že nepůjdu pod střechu tvou. Vyjdi jen ven, a odpovídej, nač se budu ptáti.

FILISKA: Nežádáte-li nic jiného, hned přijdu.

(Zavře okénko.)

VOJTĚCH: Rytíři, teď je čas! Probůh vás prosím, dejme se na outěk!

ZDENĚK: Na outěk? Před děvčetem?

VOJTĚCH: Nevěřte tomu, je to sám čert, a přetvařuje se. — Děvče by vám v očarovaném okršlku bydlelo samo, děvče by vám o půlnoci pod širým nebem odpovídalo cizím lidem?

ZDĚNEK: Tím samým! Tak se všeho domakáme. —

Scéna devátá

FILISKA: Co žádáte? — Tady jsem.

ZDĚNEK: Tys sama jediná v katrči?

FILISKA: Sama jediná.

VOJTĚCH (*popotahuje ZDĚNKU*): Nevěřte mu! Pomněte jen na zpěváky!

ZDĚNEK: A předc se odváživě noční dobou pod širé nebe vydáváš?

FILISKA: Odváživě? — Ano! Nemyslete si ale, že bych vám byla otevřela, kdyby blesk a vichr tak strašlivě nebouřil.

ZDĚNEK: Proč právě za blesku a vichru?

FILISKA: Aj, otec říkává — když takhle nočního času hodně strašně hřímá: „Teď nenajdeš ani jediného zlosyna v poli, oni se žádné jiné, jen této metly bojí, pročez také zalízají do těsných děr, ačkoli i tam strachy mrou!“ — Tak můj dobrý otec často mluvíval ke mně, a proto také za bouřky pokojně odpočívám.

VOJTĚCH (*po straně*): Kterak mu ta huba jede!

ZDĚNEK: Jsi této krajiny povědomá?

FILISKA: Podivná otázka! V této katrči jsem vychována.

ZDĚNEK: Kdopak tu, mimo tě a otce tvého přebývá?

FILISKA: Na blízku? Žádný. Ale tamto v údolí leží veliká ves —

ZDĚNEK: A na tomto příkrém kopci?

FILISKA: Na kopci? Aj! Tamť, co svět světem stojí, žádný nezůstával. — Ale *v kopci*, praví se, že bydlí lidé —

ZDĚNEK: V kopci? — Jacípak *tam* lidé —

FILISKA: Nu, ti *blaničtí rytíři*!

ZDĚNEK: Jak!? — Tento kopec? —

FILISKA: Se jmenuje Blaník.

VOJTĚCH (*vykřikne, a hodí sebou na zemi*): A!! Běda, Běda, naše hodinka vypršela!

FILISKA (*se lekne*): Probůh! Co je to? — Což nejste, pane rytíři, sám?

ZDĚNEK: Můj zbrojnoš —

FILISKA: Váš zbrojnoš? — Cožpak se mu najednou stalo?

(*Přistoupivši k němu, pozdvihuje ho:.*) Vstávej, příteli!

VOJTĚCH (*ji odkopuje*): Odejdi, satanáši! Odříkám se tebe! Odříkám!

FILISKA: Můj Bože! Co je mu? — Je nemocen?

ZDĚNEK: Jeho nemoc je taková, jakous prvé popisovala: on se bojí.

FILISKA: Bojí! (*Utíká na druhou stranu.*)

Pán Bůh s námi, to je zlý člověk! — Mějte se dobře, rytíři!

(*Utíká.*)

ZDĚNEK: Posečkejž jen, a ničeho se neboj. Podle něho můžeš bezpečně seděti, je počestný a dobrý —

FILISKA: Čeho se tedy bojí, když nic zlého netropí?

ZDĚNEK: Kouzelníků a ďáblů.

FILISKA: Pán Bůh s námi! Ten pošetilec!

ZDĚNEK: Slyšíš, Vojtěše? Nedej se děvčeti vysmát, **zbrojnoši!**

VOJTĚCH (*zdvihne hlavu, a poslouchaje mumlá*): Nebyl bych první na světě muž! (*Vždy silněji hřímá.*)

ZDĚNEK (*sebou trhne*): Co je to? — Co se mne chápá? — Ha, jest to **vědomí dosaženého cíle!**? — „*V blanickém kopci se někdy shledáme opět*“ — nebyla to poslední slova šedivého kmeta, který mne co stín následoval do všech zemí cizích? — **To** tedy to dávno žádané místo — **to** je Blaník? —

FILISKA: Co se vám stalo, rytíři, že se od nás odvracujete a lajete sám na se?

ZDĚNEK: Nic děvče — nic. — Odpovídej dále: Slyšel jsem prvé, an hlas temný z klína vaší hory zavzněl — slýchalas také již podobného zpěvu?

FILISKA: Zpěv nikdy.

VOJTĚCH (*jenž pomalu vstal, a k FILISCE se přiblížil, vezme ji za ruku*): Na mou pravdu, děvče, s tělem i s duší!

FILISKA: Ustup ode mne, ty bázlivý zbrojnoši!

VOJTĚCH: Já se jen čerta bojím — neměj mi to za zlé, můj koňopásku!

ZDĚNEK (*odhodlaně*): Tady několik dní pobudu. —

VOJTĚCH: Jak? Na blanické hoře? — Mějte se na věky dobře, pane rytíři! Jak Pán Bůh den dá, potáhnu od vás.

ZDĚNEK: Kam?

VOJTĚCH: Kam mne oči povedou; tady nezůstanu.

ZDĚNEK: Čiň, jak se ti líbí. — Ne, tohoto vrchu se nezpustím! — Jitřena již nebude velmi vzdálena. Nechci sice do katrče k tobě, děvče laskavá, na tomto místě přivítám červánky ranní, postůj však i ty tady, a vypravuj mi, co o Blaníku víš. — Svoluješ k tomu?

FILISKA: Od srdce ráda.

VOJTĚCH: Jen nezapomeňte, pane, že jsme ještě nevečeřeli. —

ZDĚNEK: Prosím tě, děvče, zažeň hlad mého zbrojnoše; sice rána nedočká!

FILISKA: Aj, pročpak se již dávno nepřihlásil! — Mám tam večerní mlíko — polední jsme s otcem snědli — a ještě s někým — ach!

VOJTĚCH: Jen sem s ním, má konvalinko, třebaš bylo sbírané! — A potom — hled', tys připověděla, že setrváš až do rána pod širým nebem —

FILISKA: A tak také učiním.

VOJTĚCH: Zatím zůstane katrč prázdná — dovol, abych si na tvém loži chvílečku schrupl.

FILISKA: I s Bohem! Já dnes již bez toho nepůjdu spat.

VOJTĚCH: Nu, tys celá roztomilá! — Ale — na tvé dobré svědomí — nevězí tam snad duchové?

FILISKA: Ba jdi! Leda ženští duchové!

(Jde.)

VOJTĚCH: Nu nu, však ženské také nejsou nejlepší duchové!

(Jde opatrně za ní.)

ZDĚNEK *(jenž vždy zamyšlen na straně stál):* — — — Je to bázeň, co mé oudy tak divoce svírá? — Smrti se nebojím, zajisté stokrát rozštípil jsem její studený hrýz — a předce! — Co mně hrozí? Nejsem muž? Nejsem ještě svoboden? — Nastup, postavo šedivá! Jenž tos mne zaváděla v tenata nikdy neslýchaných žádostí, nebuduť se bledě děsiti tebe! —

(Silně zahřmí, Blaník se rozptýlí na dvě, tak že na způsob brány okáže se vchod, na jehož počátku stojí DUCH.)

ZDĚNEK: Jaký to praskot?

(Ohlídne se:) Ha, co vidím?

DUCH: Zděnků Zásmucký!

ZDĚNEK: Hrůzo neobjímej mne, to jest jeho hlas!

DUCH: *Zděnků Zásmucký!*

ZDĚNEK: Důvěrnějším hlasem poslední trouba nebude mne volat!

DUCH: *Zděnků Zásmucký! Následuj mne!*

(Zmizí do vnitřnosti vrchu.)

ZDĚNEK: A jak — kdyby toto — kdyby všechna dobrodíní jeho jen mámení — jen lákání byla? — Však, proč? — Proč jen na mne nepřátelský osud vybrušuje své zuby? **To** mi vysvětlí, šedivý stíne! A dobrovolně následuji tebe! — Ne, hrůza to není, aniž bych se rozmejšlel na to — moji krajané již přivykli v ošklivosti mne míti — nuže! A kdybys mi na věčný soud pážil cestu, následuji tebe! *(Jde zmužile za ním.)*

VOJTĚCH *(vyběhne s krajáčkem z katrče):* Hahaha! To jsem tě dostal, ty malá koroptvičko! — Můj milý rytíři — nu!? Kde je rytíř?

(Ohlídna se, uzře ho právě, an do kopce vstupuje:) Hej, rytíři! Počkejte pak na mne! — Pane

rytíři, kampak mi utíkáte? — Slyšte mne — bez vás tu snad nezůstanu!? (*Běží za ním — sotva do kopce vstoupne, silně opět zahřmí, a hora se zavře. — VOJTĚCH hrozně křičí, hlas se však pomalu tratí.*)

FILISKA (*s chlebem a sýrečky*): Tys celý k smíchu zbrojnoši! — pomyslete si rytíři — — můj Bože! — Kam se ti lidé poděli? — Pane rytíři! (*Silněji.*) Rytíři! — Zbrojnoši! — Nikde jich není! — Probůh, jací to byli lidé? Kvapně se zmizeli — ach, spěšně se do katrče zavřu! (*Utíká.*)

JEDNÁNÍ DRUHÉ

Vnitřnina Blanického vrchu. Veliká, tmavá skalní síň. Na všech stranách ozbrojení RYTÍŘI, leží a spí, jsouce na kameny podepřeni. — Vlevo na kamenném sedadle sedí BOHUSLAV, máje hlavu podepřenou na desku mramorovou, a spí. Vedle něho veliká ocelivá přilba s hledím, v níž černé peří zastrčeno, před ním obnažený meč.

Scéna první

DUCH, ZDĚNEK.

DUCH kráčí napřed.

ZDĚNEK (*obdivuje se, zůstane vzadu státi*): Kde jsem? — Spím-li, či bdím? — Toto postavy lidské?

DUCH: Lidské. Co vůkol sebe vidíš, jest jistota. To samé místo, které jsem někdy ustanovil k shledání našemu, v hodině, když se v Čechách dokazovala nevinnost tvá.

ZDĚNEK: A pročs mně již dávno nepřispěl pomocí svou? Nejednou jsem byl žádostiv tebe.

DUCH: Nesud', kam nedosahuje bystrost oka tvého. Vůle tvá měla býti svobodna —

ZDĚNEK: A jak —?

DUCH: Ne na darmo skrže tolik nebezpečství doprovázel jsem tebe. *Že* jsem tě, a sice od dětinství již následoval, byl vyššího rozkazu. Prozířetelnost Božská i slabým hříšníkům svěřuje svou vůli.

ZDĚNEK (*užasne*): Šedivá postavo, ty nejsi tvor mého druhu!

DUCH: Pochybuješ?

ZDĚNEK: Nejsi! — Teď mi najednou skořepiny padají z očí! — Divotvorněs jednal u přítomnosti mé, a všechno jsem tvé zkušenosti, tvé moudrosti přičetl; však — toto místo — kdo jsou ti muži? Přesvědč mne! —

DUCH: *Já* že jsem někdy řeholníkem býval, slyšels již mnohdykrátě —

ZDĚNEK: Někdy? — Býval?

DUCH: Tam, kde Labe ponejprv Orlici objímá, kráčival jsem co jinoch. — Ve světě jsem nadarmo po zbrani dychtil — *po smrti* mi bylo popřáno, aspoň ozbrojeným *sloužit*.

ZDĚNEK (*odkročí od něho*): Po smrti?

(*Zmužně jde k němu, chtě ho za ruku vzít.*) — Proč se mi vyhýbáš — proč tvou pravici nadarmo hledám? —

(*Sahá mu po rameně.*) Mámení! Či nemám citedlnosti v ruce!?

DUCH: Cobys v pravici ucítil, rozpadlo se již dávno v zemi; před tebou stojí toliko stín.

ZDĚNEK (*jako by mu něco připadlo*): Ah!!

DUCH (*obraceje na jinou, na rytířstvo okáže*): A kdo oni jsou, ptal ses dále? — Tvoji krajané; synové předchůdců tvých, zástupci Země české. — Jejich hodina vypršela, vlast volá o pomoc. Ohlídni se po království mocném, jeho silné hrady, pevné tvrze, okrasa našich předků — hle, oni jsou za loupež krvožížnivým vrahům! — Jsouť ovšem tito rekovní synové vlasti ostrými meči na nepřátele ozbrojeni, však až potud' tělo bez oudu nejhlavnějšího, mají vůdce zapotřebí, muže statného, šlechtného, jenž by byl vykvetl v zahradě jejich bratří. A mluv, má takového Země česká?

ZDĚNEK: Nepochybuj, čítát' ještě reky království naše.

DUCH: Povědomí tobě?

ZDĚNEK: Mně? — Jakž mohu věděti? Velmi málo znám teď jádro své vlasti!

DUCH: Dobře máš — a ne málo uložila prozřetelnost tomu, jenž by byl hoden vládnouti tak velikou silou.

ZDĚNEK: Bezpochyby více, než lze podstoupiti ramenu smrtnému!

DUCH: Nikoli —

ZDĚNEK: Mluv tedy, jakých vlastností žádáte na něm?

DUCH: Předně: *Jsa od přirození nekrocenou ctižádostí nadán, tu největší potupu snášeti.*

Za druhé: *Padati s milostí z boje do boje, a předc nesklonitedlně následovati hlas nejprvnější.* —

Za třetí: *Zrazen byv, po smrti, po pohřbu, znovu žíti, žíti chvalitebně, žíti slavně.*

ZDĚNEK: Tyto bájky! *Kde* najdeš muže, jak daleko slunce dosahuje křídlem svým? —

DUCH: V těchto síních —

ZDĚNEK: V jejich tedy středu? — (*Okáže na RYTÍŘE.*)

DUCH: Nikoli. Ty! Ty sám, Zděnku —

ZDĚNEK: Já —?

DUCH: *Ty* muži statný! — *Proto* jsem od dětinství doprovázel a chránil tebe, nebs *těmto* za vůdce již před zrozením ustanoven byl.

ZDĚNEK: A kdybych při stvoření světa k tomu zapsán, ony vlastnosti —

DUCH: Se zouplna u *tebe* nacházejí!

ZDĚNEK: Jak —?

DUCH: Nemusils přestáti tu největší hanu? *Ty*, v jehož již pacholetských prsou otec budil přebujnou ctižádost, *zrada vlasti* přičtena ti byla —

ZDĚNEK: O, nepřipomínej mi na to a nebud' znovu ve mně horoucí vzteklost! — Větší hany nesnesl žádný, co se v oudolí našem usadil sbor Čechův! — Však — to je to jediné — ostatně

DUCH: Nepadalo-li z boje do boje tvé milostné srdce, od té chvíle, cos musil odejít z hradu Miloslavina —

ZDĚNEK: Ha! — Kde je Miloslava? — Mluv! Kde nařiká? — Vyjev mi skrejš loupežníků jejích, a kdyby s peklem vytrhli na mne, vysvobodím ji!

DUCH: Chvátejme dále —

ZDĚNEK: Uspoř si slov! Tvou třetí žádost nepřestojím. Zrazen sice; však usmrcen — pohřben? —

DUCH: Usmrcen, pohřben byl Zásmucký, a ještě posavád oplakáván!

ZDĚNEK: Jak by to bylo možné? Nejsm živ?

DUCH: Živs, ne však ve své vlasti. — Hned po útěku tvém udala práva zemská v známost, že celý statek tvůj za odměnu dostane, kdo tě buď živého, buď mrtvého vydá v ruce spravedlnosti.

ZDĚNEK: Ha!

DUCH: Půl třetího leta se nadarmo přičiňovala bystrost a dychtivost spravedlnosti, již dávno byl zesnul nešťastný tvůj otec —

ZDĚNEK: O!! (*Přikryje si tváře.*)

DUCH: Až konečně před půl letem povstal Mikuláš *Samostřel*, váš nešlechtný soused, a vyřkl: že ses mnoho měsíců tajně zdržoval na otcovském hradě; že on, chtěje se důkladně přesvědčiti o tom, přijel ve tmách k hradbám, a byv přijat, o půlnoci na loži vyhledal tebe.

ZDĚNEK: *Lež* nad zradu černější!

DUCH: Nemoha se tě živého zmocniti, usmrtit tě musil. A tak vydal tělo — tváří sice až k hrůze zohyzděných; ostatně ale oud po oudu podobné k tobě, tak že i Prokop ze Švamberku, tvůj nejměnější přítel s slzami v očích přísahal na to, že to tělo jeho nešťastného Zdenka.

ZDĚNEK: A — ó, mluv, mluv! Já zvidám černěčerný konec!

DUCH: Přísně vyřkl zemský sudí nad tělem mrtvým, a ještě přísněji nakládali katové ním. — Konečně jeho podrcené oudy svrhli do země neposvěcené, a Mikuláš Samostřel přijal za křivý čin —

ZDĚNEK: Ha, běda jemu! Veřejně musí vyznati nešlechtnost svou, a za každým slovem mu žebro z těla vyrvu!

DUCH: Pomni, že se musilo tak díti, měl-lis kdy přijíti v tato místa.

ZDĚNEK: Ale jak — mluv zřetelně — ještě v temnostech bloudím. Jsem-li pak s to, k čemu mne ustanovují ústa tvá? — Tu stojím sám jediný — bez statku, bez přátel —

DUCH: Dostit' najdeš přátel v své vlasti ještě. — Za mrtvého — za sešlého nevinnou, přehavnou smrtí mají tebe všickni, a tím více outrpných slzí vyteklo již pro tě. — Ozbroj se jen trpělivostí, horlivostí a vůlí dobrou, a zajisté zvítězíš!

ZDĚNEK: Trpělivostí? — Kdo kletbu zmužile nesl, nebude pod hrůzou klesat! — Však, bez tebe jsem jen nádoba nadaná smělostí lidskou — a mluv — přispěješ mi ještě pomocí silnou?

DUCH: Ranils již jednou důvěru mou, však tvá vlast jest i mou vlastní — vezmi můj poslední dar: pozůstává (*vlože mu na hlavu obě ruce*) **v nadpřirozené tělesné síle.**

(*Zhluboka zahřímá.*)

ZDĚNEK: Ha! A tak ať nebe na mne boj řeckých herojů sešle! — Díky, devateré díky! — A u posvátné přítomnosti tvé, uprostřed svých vyvolených bratří — před Bohem a jeho spravedlivým stolcem přísahám tobě, a ať mi zlořečí Čechy, ať jménem mým hříšníky na výstrahu straší, přísahu-li svou někdy zruším! — Přisahám tobě, že budu vražditi nešlechtné plémě, dokavád *jistota* nezakvete pod krvavou pravicí mou! — Ha, nyní na sobě *titánů* sílu cítím! Ted' mne ved'te, ted' mne řid'te, a s celým vojskem zápasím vám!

DUCH: Horlivě bojuj, Zděнку, a nikdy nezoufej! A když tě největší nebezpečnosti těsniti budou, neklesneš! — Důvěrné vzdechnutí, a tito bratří ti přispějí pomocí silnou!

ZDĚNEK (*zmužile přeběhne síň, přehlíží spící rytířstvo, a vrátí se vážně zpět*): A jaký — pověz mi, šedivý dárče, jaký jest *cíl* jejich?

DUCH: Pohříženi v neskončené spaní zbuzeni budou, až se v Čechách nebezpečná strhne bouře.

ZDĚNEK: Ty pak — uvidím ještě někdy tebe?

DUCH: Zachováš-li se daru mého hodna —

ZDĚNEK: O zajisté! — A má Miloslava? Zaplesám ještě po boku jejím?

DUCH: Povolání tě uvede do jejích rukou.

ZDĚNEK: Probůh! Jen dost malou světlost — její nynější stav — její kryt —

DUCH: Máš tamto v životě!

(Pokyne pravici, temně zahřmí, zadní skála se rozlítne, a za rouškou je viděti v temném žaláři v okovích bledou prostovlasou MILOSLAVU, bolestně a opovrženlivě od ZBIHONA se odvracející, an vedle ní stojí a směle jí ruku podává.)

ZDĚNEK *(odskočí):* Ha, šaškující peklo! Tolik bolestí pod oblohou nekráčí, kolik jich na její tváři vidím! — Vrahu, slej si z nesmrtnosti krunýř — *(Vytrhne meč a běží zuřivě do zadu, když tam přiběhne, zahřmělo a skála se sevře.)* O!! — *(Pustí meč na zem, přikryje si oběma rukama tvář, a zpatovav se, dopředu běží.)* Šedivče! Neodolá-li Miloslava krutostem těmto. —

DUCH: Smrt k ní nemá ještě práva.

ZDĚNEK: A kdy — kde — ó, mluv — kde se s ní sejdu?

DUCH: Kam tě pomsta volá!

(Silně zahřmí a on zmizí. Na zahřmění se probudí veškeré rytířstvo ze spaní a hřmotně vstává; jeden druhého — radujíce se — pozdravuje.)

ZDĚNEK: *(Obdivuje se, pevně mezi ně hledí.)*

BOHUSLAV *(posadí přilbu na hlavu a vážně se k ZDĚNKOVI blíží):* Vítej nám, Zděнку Zásmucký, šlechtný vůdce náš!

RYTÍŘI: Vítej nám, šlechtný vůdce náš! *(Ohlas se dlouho po skalních síních rozléhá.)*

ZDĚNEK: Jak — i **vy** s **ním** jednoho ducha? — *(Hluboce se před BOHUSLAVEM skloní.)* Ty mne vůdcem nazýváš, a pokorně se uvoluji **sloužiti** vám. —

BOHUSLAV: Ještě jednou: vítej nám, šlechtný vůdce náš! — Vznešenější osud představil nám tebe, na **nás** kyne světlo neskončené, abychom se kořili tobě.

ZDĚNEK: Nejsou mi sice nepovědomá slova tato — ale jak —

BOHUSLAV *(vzav ze desky meč, podá ho jemu):* Tento meč přesvědčiž tebe, čti!

ZDĚNEK *(vezme meč, a čte na jedné straně):* „Bohuslav Blanický.“ Co jest to?

BOHUSLAV: Mé jméno. První jsem byl, jenž v čele vyjel sboru neranitedlnému.

ZDĚNEK (*čte na druhé straně*): „Zděnek Zásnecký“ — Jak? — I tady již poznamenáno mé jméno?

BOHUSLAV: Tys v posloupnosti druhý!

ZDĚNEK: A proč skládáš, velebný muži, tento ctihodný ouřad?

BOHUSLAV: Ptej se přírody, proč rolím zlatý oděv svlíká, a stromům sjímá zelené listí! Tys náš! Až projdeš všechny silnice světské, s plesáním přivítáme tebe! — Náš cíl —

ZDĚNEK: Jest mi povědomý —

BOHUSLAV: Jest i tvůj vlastní, a potřetí vítej nám, šlechtný vůdce náš!

RYTÍŘI: Potřetí vítej nám, šlechtný vůdce náš! (*Ohlas temný.*)

Scéna druhá

VOJTĚCH (*pomalou se přikrade, lekaje se všeho, a divě se všemu*):

Hola! — Tu je rytíř — Ale *kde* jsem?

ZDĚNEK: Nuže, předústojní, děkuji vám. Děkuji a bratrsky pozdravuji vás! — Dnes ponejprv stojím mezi vámi, neznám vás, aniž se vašemi činy honositi mohu; však, shromáždění jsme tady k jednomu cíli, my jsme bratři! — Zdá se, že mi, co vůdci svou nejprvnější žádost do prsou kladete: *abych, nedychtě po vysvětlení, povolně následoval hlas váš?* — Ke všemu jsem volen. — Podejte mi ruce! (*Po jedné straně mu BOHUSLAV, po druhé jiný RYTÍŘ podá ruku. — Rozumí se bez toho, že se ostatní rytířstvo do půl kola k němu stáhne.*) Bratři! Květ naší vlasti budiž jediným heslem nám! Očekávejte vždy hlasu mého, neb mi nelze ustanoviti vám ani dne, ani hodiny. — Neohlížejte se na to, že snad *vás*, jenžto jste hodni a s to, abyste krotili nesčíslná vojska, jen na zlosyny, jen na vrahy povedu; jestiť to metla, pod kterou země naše bolestně krvácí!

RYTÍŘI: Zavolej nás, a vždy budem bojovati s tebou!

BOHUSLAV: Vykonáno jest! — Prv však, než se na krátký čas odloučíš od nás, nech, abych, Bohuslav Blanický, až potud mistr bojovníků nepřemožitelných, na bratrstvo řádu Blanického pasoval tebe.

ZDĚNEK: Vroucně tě za to žádám. (*Klekne.*)

BOHUSLAV (*vezme od něj meč, který mu byl dal, a udeří ho ním vždy při svých slovích na bedra*): Ve jménu Boha, jenž zázračně obmyslil nás! Ve jménu vlasti, jenž doufá v nás! Ve jménu veškerého bratrstva staniž se oudem nejhlavnějším našeho řádu!

RYTÍŘI: Ve jménu Boha! Ve jménu vlasti! Staniž se oudem nejhlavnějším našeho řádu!
(*Silný ohlas.*)

BOHUSLAV: (*Políbí ZDĚNKU, an vstal, a podá mu meč zpět.*)

ZDĚNEK: A na tento meč vám přísahám, že prv sejdu neslýchanou smrtí, než bych zklamal důvěrnost vaši! — Cítím, an mne silný hlas mezi krajany volá; nech velebný muži, ať po boku tvém opustím posvátné vaše sídlo!

BOHUSLAV: Zdráv, zdráv, zdráv budiž vůdce náš!

(*Podá ZDĚNKU ruku a oba odcházejí.*)

RYTÍŘI: Zdráv, zdráv, zdráv budiž vůdce náš **Zděnek Zásnecký!!!**

(*Ohlas se za nimi táhne — mimo pět, všickni jdou za nimi.*)

VOJTĚCH (*který až potud jako u vyjevení sem tam přecházel, o něco se osmělil, a přistoupí dopředu. Pro sebe.*): Ti páni jsou jak náleží zdvořilí! Mého rytíře obdařili — což kdyby **mně** také něco nadělili? — Domluvím se!

(*K rytířům.*) Páni rytíři! Nemáte také pro mne nějaký dárek? — Na památku, že jsem byl v blanickém kopci?

1. RYTÍŘ (*k druhým*): Podejte mu několik mírek ovsa!

Jeden RYTÍŘ odejde.

VOJTĚCH: Ov-ovsa? Blázníte-li pak? — Já jsem myslil — kus zlata, nebo stříbra! —

1. RYTÍŘ: Přijmi za vděk, zlata nemáme! (*RYTÍŘ přinese pytel ovsa.*)

VOJTĚCH: Nu! Dejte ho tedy sem, zasytím ním rytířova hřebce! — Ale — páni! Žízeň mám přeroztomilou! — Nemáte tak něco mokrého?

1. RYTÍŘ: Přineste mu vody ze skalního potoku!

(*RYTÍŘ odejde.*)

VOJTĚCH: Vo-vody?! — Což nemáte nic lepšího?

1. RYTÍŘ: Voda je všeobecní částka tvorstva, nepohrdej ní!

VOJTĚCH (*pro sebe*): Ti znají po čertech člověka vyčastovat! Oves a vodu, koňská strava! Můj žaludek žlučí praskne! (*RYTÍŘ přinese naplněný koflík.*) — — Vypláchl jste koflík? — (*Pije — utrhne — pije ještě jednou — zas utrhne a dívá se z jednoho na druhého.*) Páni, takovou vodu jsem jakživ nepil! — Totě mělnické víno?!

1. RYTÍŘ: Tím tobě liběji. Dej si je chutnat.

VOJTĚCH (*pije*): Brrr! Již je mám až v palcích u nohou! — Páni rytíři, prosím vás pokorně — kdepak máte ten skalní potok? — Povězte mi jen, kam svůj spád bere, já bych se v něm někdy za velkého horka koupal!

1. RYTÍŘ: Potok náš v Blaníku se vyprýštív, v Blaníku zachází.

VOJTĚCH: Tak mi aspoň dovolte, abych vás časem svým navštívil.

1. RYTÍŘ: Služ věrně svému pánu, a častěji přivítáme tebe! — Pojd'te, bratří!
(*Odejdu.*)

VOJTĚCH (*sám*): A mne tu necháte samotného? — Pán Bůh mně odpusť hříchy! Já bych v tom čarodějnickém kopci na věky zůstal, třeba i u toho skalního potoku hřibata pásti musil! — Ten pytel? — Nu! Aby neřekli, že darem jejich pohrdám, budu se s ním poněkud motat; jak se ale do pole dostanu — (*ohlíží se, zdali ho nikdo neposlouchá*) vysypu to do stuhy! — (*Vezme na sebe pytel.*) — Povedou-li mne okolo toho potoku, já jim žízni padnu! (*Odejde.*)

Scéna třetí

Sprostý byt v Svarušově katrči. Stoleček a několik stolic.

SVARUŠ s FILISKOU (*vyjde*): Jak ti povídám. Laskavě mne obejmul starý její otec, polovici svého jmění mi radostí za odměnu dával, všecko ozbrojil, co jen mohlo vzít zbraň, a sám, v čele srdnatého pluku k vysvobození dceřinu pospíchal — ale ach — jeho přičinění nic neprospělo!

FILISKA: Bože! — ta ubohá slečna!

SVARUŠ: Jak jsem se jen *já* na okamžení těšil, v kterémž otec obejmě opět svou ztracenou dceru! — Tak jsem se radoval, jako bych vykoupil cestou svou vlastní dítě, a běda! Naše radost zmizela, co jasné hvězdy, když chmury černorouché obejmou obor nebes! Tu před námi strměl ten zlořečený hrad! — Na vysoké, nepřístupné skále; přirozenost se s vrahy spojila v druhost — a předce se dosáhnutí hradeb šedivému otci zdálo hříčkou, protože bylo jediné dítě cenou boje.

FILISKA: Zajisté ten dobrý starce také tak přívětivě smežší, jako vy otče? — Kolikrát jste pravil, že otcovská láska z šedivého kmeta udělá silného reka.

SVARUŠ: Ovšem dítě! — S nevypravitedlnou zmužilostí vedl otec žoldnéře k outoku — již se sem tam rozléhá hlas vítězný, a najednou, nenadále, jako metla Boží! Vyhrne se průchodem skalním sbor lotrovský, *pozadu* zbrojnoše tepá a vraždí —

FILISKA: Běda, ó běda! — Již u cíle!

SVARUŠ: Otce, který po mé straně bojoval, proklála nová střela. — K outěku jsem ho napomáhal, aby pamatoval na *další* dceřino vysvobození — má slova nic neprospěla! — Jako zuřivá lvice, násilím zbavena plodu, šedinu si rval z hlavy, mečem svým skálu věkovitou tepal — a já — ó, *tvůj* obraz jsem neustále viděl — *pro tebe* jsem života šetřil —

FILISKA: O, otče! Proč nevládneme mečem, krev, krev, na tu lotrovskou peleš!

SVARUŠ: Jen povzdálí jsem se díval, an vrahové nemilosrdní obklopili bezsmyslného starce, svázali a s divokým ousměškem do vězení vlekli.

FILISKA: Spravedlivé nebe, a ty ses dívalo na to!

SVARUŠ (*utřev si slzy*): — — Bože, budiž s námi! — Jdi opět po práci, Filisko, já sejdu do oudolí. — S večerem se navrátím opět.

(*Odejde.*)

FILISKA (*sama*): Nebesa! Což se již nic radostného nebude ve světě dítě? — Zima mého otce se do honu blíží, kdo mne bude chrániti, kdo varovati tak hojných nebezpečností! — Častoť mi říkává: Dcero, tys v jarních letech, uživej rozkoší, dokud ti svět kvete. Jakpak se mám radovati, když všecko vůkol mne truchlí? —

Scéna čtvrtá

VOJTĚCH: *(S prázdným pytlek na rameně celý unavený, posadí se na stoličku:)* Dobré jitro, má žežhuličko!

FILISKA: Děkuji tobě.

VOJTĚCH: Jaks spala?

FILISKA: Dobře. — Co žádáš?

VOJTĚCH: Nic, má žluvičko. Dokonce nic.

FILISKA: Hledáš-li mého otce —

VOJTĚCH: Máš také otce? — Nehledám.

FILISKA: Co tě tedy vede k nám?

VOJTĚCH: Můj rytíř. On pravil, Vojtěše, jdi do katrče k děvčeti, s kterým jsme včera večer rozmlouvali, a tam na mne počkej. — Nu, šel jsem tedy a tady jsem.

FILISKA: K děvčeti, s kterým jste včera večer rozmlouvali? — Milý příteli, zmátl sis cestu! Včera, a již mnoho dní neviděla jsem žádného rytíře.

VOJTĚCH: A! — Chceš se mnou na blázny hrát? — Což jsme nehovořili včera celou hodinu s tebou?

FILISKA: Se mnou?

VOJTĚCH: Ano, s tebou! Já a můj rytíř Zděnek.

FILISKA: Člověče, v tvé lebce straší!

VOJTĚCH: Čerta starého! — Proč to zapíráš?

FILISKA: Ještě jednou, neznám tě.

VOJTĚCH: Jak? — Nesmála ses mi, že se čerta a čarodějníků bojím, he? — Nedalas mi plný krajáček sbíraného mlíka, he? — Mluv, neznáš mne?

FILISKA: Ahahaha!

VOJTĚCH: Nevím, co s tím děvčetem počnu — teď se dokonce směje!

FILISKA: Zbrojnoši, tys namol opilý!

VOJTĚCH: I, dej ty mi svatý pokoj! — Opilý! Ano, kdybych se byl mohl ještě jednou k skalnímu potoku přitřít; ale tak! Po čertech střídmě svých hostů napájejí!

FILISKA: O, ty blázne! Toť se stalo hned před čtrnácti dny!

VOJTĚCH: Jak? — Hahaha! — Nu, teď bych rád věděl, kdo z nás větší blázen? — Znáš-li pak ještě svět? — Vždyť jsme se hned vrátili! — Já se tomu divím, že je již bílý den, vždyť jsme se tam jen zatočili?

FILISKA: Hahaha! — A kde jste byli? Kam jste se najednou poděli?

VOJTĚCH: I! Mezi těmi lakomci, blanickými rytíři!

FILISKA: Kde? — V Blaníku?

VOJTĚCH: Nu ano, v jejich kamenné tvrzi.

FILISKA: Není možná! — Kadyby jste tam přišli?

VOJTĚCH: Tys hloupá; cestou!

FILISKA: Ale kterou stranou? Vždyťpak do něho žádného vchodu není? Ne jednou jsem ho obešla kolem a kolem!

VOJTĚCH: To ví Bůh! Já sám nevím. Můj rytíř krácel za jakýmsi fousatým starcem, a já za mým rytířem.

FILISKA: Můj svrchovaný Bože! Jakžpak to v tom kopci vyhlíží?

VOJTĚCH: I nu blázinku, jako jiném kopci! — Byla tam taková kamenná síň a v ní se procházelo as deset tisíc ozbrojených rytířů.

FILISKA: Deset tisíc? To není možná! Ti by se v kopci ani nesesnali?

VOJTĚCH: Třesky, plesky! Vždyť je vnitřnina větší, než zevnitřnina! — Nu, a ti všickni Zděnka obklopili —

FILISKA: Jakpak asi vyhlížejí?

VOJTĚCH: Jako všickni rytíři! — Ale, můj anjeli, vodu ti tam mají dobrou!?

FILISKA: Ano?

VOJTĚCH: Um! Kapitální! Setkal jsem se tam s několika veselými mužíky, kterým jsem si postěžoval, že bych velkou žízeň měl. — „Přineste mu vodu ze skalního potoku!“ — Pomyslím sám u sebe — tu si sami vypíte! Ale co? — Přinesou mi ji v dřevěném koflíku, já piju, a vezmi si mne dvanáct patriarchů! Voda nechutnala jinak než jako nejstarší mělnické víno!

FILISKA: Aj — tos ty pil?

VOJTĚCH: I, vlil jsem to do sebe! Ale, což je to platno, dlouho-li pak trvá ta dřevěná nádoba?

FILISKA: Cožpak s tím pytle děláš?

VOJTĚCH: Ten mi darovali.

FILISKA: Prázdný pytel? Ti velikomyslní rytíři!

VOJTĚCH: Bylť ovšem naplněn, ale ovšem. Nějakou chvíli jsem se s tím cloumal; konečně jsem to všechno pod lípu vysypal! (*Hodí pytel na zem.*) Tu máš, pytel ti daruji.

FILISKA: Copak to v něm zvoní?

VOJTĚCH: Zvoní? — Snad tam ještě několik zrněk ovsu vězí.

FILISKA: Což ti to napadá, oves nezvoní. (*Kouká do pytle a vytáhne několik dukátů.*) I! — Pán Bůh s námi! — Totě zlato?

VOJTĚCH: Ano, dobře máš — ha— haha — á!! — I kýholi čerta! — Ty dukáty byly v pytli?

FILISKA: Nu ano! Což o tom nevíš?

VOJTĚCH: Ani slovíčka! — Probůh! Jakpak dukáty do pytle přišly?

FILISKA (*třese pytle, z něhož ještě as dvadcet dukátů vypadne*): I — člověče, to je zlata.

VOJTĚCH (*otevřenou hubou*): A — to jsou mé peníze?

Filiska: Nu, čížpak by byly — mé nejsou.

VOJTĚCH (*běhaje a skákaje*): Juhuhuhu! To mám peněz! (*Shrabuje je.*) Pojd'te sem, vy roztomilí kanárkové! — Ichuchu! Ted' jsem najednou bohatý!

FILISKA: Jen pak mi předce pověz, jaks k těm dukátům přišel? — Vždyť pak — Bože mi přetěžké hříchy odpust' — vždyť paks je snad neodcizil?

VOJTĚCH: Co? — Jdi mi, na cti utrhačko! Já ti budu dukáty krást!

FILISKA: Tak budeš předce vědět, jaks k nim přišel?

VOJTĚCH: Nu, jakpak to mám vědět? — Já vysypu oves, hodím pytel, v důmnění, že prázen, přes rameno, a tak sem přicházím?

FILISKA: Ach — ach! — Již to pochopuji! — Ti svatí muži ti dali proto oves — a již udělali, aby se ti, než na místo dojdeš, v dukáty proměnil.

VOJTĚCH: A — kdyby to Pán Bůh dal! — (*kouká do pytle*) Děvče, na mou víru, ty máš dobře. — Když jsem oves vysejpal, pozoroval jsem, že zůstalo několik zrněk na pytli viset — ted' tu není ani památky po ovse! — Jaks pravila, oves se proměnil v dukáty — (*Najednou co omráčen zůstane státi.*) A!!! — Ó já mezek! Já hovado! Já osel! — Já —

FILISKA: Nu, oslem a hovadem můžeš bejt, nikoli ale mezkem a oslem? Bud's mezek, nebo osel?

VOJTĚCH: Dobře máš, osel jsem, ten největší v Zemi české!

FILISKA: Pročpak?

VOJTĚCH: Vidiš. — Chtěli-li mi svatí rytíři oves v dukáty proměnit, tedy by mi byli všecken oves proměnili v zlato, jak?

FILISKA: Toho mínění jsem také.

VOJTĚCH: Vidiš? A já jsem všecken oves vysypal, nebyl jsem osel?

FILISKA: Byls, byls! — Světice Boží, co by tu bylo dukátů!

VOJTĚCH: Bylo by jich plný pytel, toť spočítá každé dítě!

FILISKA: O ty nešťastný člověče!

VOJTĚCH: Tu ránu nepřečkám — já se oběsím!

FILISKA: Víš-li pak ještě, kams vysypal oves?

VOJTĚCH: Arci žeť vím! U příkré skály, pod vysokou lípou.

FILISKA: Tak tam jen honem běž, bezpochyby že tam ještě bude!

VOJTĚCH: O! — Kdyby to Pán Bůh dal, já bych běžel — skákal — letěl! —

FILISKA: Běž jen, leť!

VOJTĚCH: A jsou-li tam ještě všecky, nebeští anjelé, já na ně padnu, a nevstanu, dokud na nich neumru! Juchuhu! Dukáty! Dukáty!

(Utíká.)

FILISKA (*sama*): Neprozřetelný člověk! Nesu-li již tak daleko něco, tedy to pár set kroků také ještě dotáhnu! — Nu, přála bych mu, aby všechno zlato na hromadě našel. — Jestíť milý mladík, ten zbrojnoš, upřímný, přívětivý — ale hloupý! Nebo se mi jen tak zdá? — Co ale vskutku zlého na něm, je, že se nesmírně bojí: lidé, kteří se bojí, nemají čistého svědomí!

Scéna pátá

VOJTĚCH (*unaven co střela se vrátí*): Ohy! — To ať čert vydrží! — S větrem v závod běžím — již jsem byl půl míle od katrče —

FILISKA: Nu, mluv, Mluv, Vojtěše! — S jakou přicházíš — našels?

VOJTĚCH: Vždyť jsem tam ještě nebyl, zapomněl jsem pytel.

FILISKA: A co s pytlem?

VOJTĚCH: Nu, do čehopak dám zlato? Pytel dukátů neseberu do kapsy!

FILISKA: To je pravda. Nu, vezmi tedy a pospěš!

VOJTĚCH: (*hodí pytel přes rameno — běží, a vrátí se zas:*) — — Ještě něco. —

FILISKA: Nu?

VOJTĚCH (*se dobře urovná, postaví se před ní*): Jak ti říkají, má beruško?

FILISKA: Filiska.

VOJTĚCH (*vezme ji za ruku*): Filisko! — Podívej se na mne! — Jsi ještě svobodna?

FILISKA: Ovšem žet' jsem.

VOJTĚCH: Juhu, to je dobře!

FILISKA: Což tobě na tom záleží?

VOJTĚCH: Filisko, koukej, — máš ty dukáty ráda?

FILISKA: Jsou také velmi krásné!

VOJTĚCH: Tu je máš.

FILISKA: Co je mně po nich, mně nenáleží!

VOJTĚCH: Vem je, Filisko, vem je. — Pro ty ostatní hned poběhnu, smísíme je dohromady a koupíme si veliký hrad za ně! — Pak budu rytířem, tebe si vezmu za manželku, a udělám tě rytířkou! — Nu?

FILISKA: Pomalu, pomalu, z toho mraku nebude pršet!

VOJTĚCH: Jak? — Ty mne nechceš?

FILISKA: Nelíbíš se mi!

VOJTĚCH: Můj Bože, pročpak ne? Rytíř s velikým hradem?

FILISKA: Ještě hrad nemáš — a byťbys — předce se mi nelíbíš!

VOJTĚCH: Filisko, ty si mne musíš vzít! — Mám-li pak jaké chyby na sobě?

FILISKA: Chybu hroznou velikou!

VOJTĚCH: Jakoupak?

FILISKA: Jsi bojácný, nemáš čistého svědomí!

VOJTĚCH: I kdo ti to nabulíkoval? — Mé svědomí je čisté jako zrcadlo! — Že se bojím? Není divu, když se člověk mezi samými duchy prohání! — Filisko! (*padne před ní na kolena*) Koruno všech Filisek! — Buď mou manželkou!

FILISKA: I jdi již, bláznovský člověče! Vždyť nevím, co tomu otec řekne.

VOJTĚCH: A svolí-li otec, tedy řekneš: *ano*.

FILISKA: Připovíš-li mi, že nebudeš bojácný —

VOJTĚCH (*vyskočí*): I můj králíčku! Tobě k vůli se budu s čerty trkati jako s berany! — Juhu, to bude živobytí! Pytel dukátů, hrad, Filisku — , než se rok s rokem sejde, malinkého rytíře! Juchuchu!

(*Odběhne.*)

FILISKA (*sama*): Aj, dobroto nebeská! Co tomu otec řekne? — Tolik zlata — ó, zajisté, nyní seznávám, že si moudře poradím, vezmu-li si toho veselého Vojtěcha. Otec potáhne s námi na hrad, bude též rytířem — najme žoldnéře, a půjde na nepřátele naší vlasti! — A já sama upnu brnění na se, vezmu meč, a pro vlast bojovati budu! O, spěšně — spěšně otci vstříc!!

(*Běží ven.*)

Scéna šestá

ZDĚNEK: Kam spěcháš, děvče?

FILISKA: Ach, nejste vy ten rytíř, který se mnou před čtrnácti dny o půl noci rozmlouval?

ZDĚNEK: *Dnes* v noci, chtělas snad říci?

FILISKA: Ach ne, vy smejšlíte křivě, jako Vojtěch! — Jak vám povídám, můj otec byl celých čtrnáct dní na cestě, a již se opět vrátil.

ZDĚNEK: Podivně! (*Pro sebe.*) Pochopuji. V Blaníku mi tak zázračně prošel čas. — Dobře, dívko, ten jsem; hledalas mne?

FILISKA: Ach, prosím vás, rytíři, nemějte to za zlé — já dostanu vašeho zbrojnoše za rytíře.

ZDĚNEK: Mého Vojtěcha? Oho! — Kdežpak jste se tak brzo seznámili?

FILISKA: Tady. Před malou chvilkou tu byl.

ZDĚNEK (*se usmívaje*): Já nemám nic naproti tomu. — Jen měj strpení, až mi Vojtěch pomůže nepřátele potřítí.

FILISKA: Od srdce ráda. — Pomyslete si, ten přeš'astný blázen má plný pytel dukátů!

ZDĚNEK: Můj Vojtěch?

FILISKA: Blaničtí rytíři mu je darovali.

ZDĚNEK: Kde je nyní?

FILISKA: Nehněvejte se — za okamžení se vrátí.

ZDĚNEK: Dobře. Já jdu napřed. V oudolí u studnice že nás najde více. — Sbohem, děvo! (*Jde.*)

Scéna sedmá

JINDŘICH PRACHATICKÝ: Jste vy Zásmucký?

ZDĚNEK: Zděnek Zásmucký! (*Hrdě:*) Co žádáš ode mne?

PRACHATICKÝ: Zděnek! — Vy Zděnek Zásmucký? — Tedy je to předce pravda — živ?

ZDĚNEK: Jak vidíte. Co vás ke mně vede?

PRACHATICKÝ: V oudolí stojí šedesáte pacholků, rození Češi, moji žoldněři — čekají vašeho dalšího rozkazu.

ZDĚNEK: Kdo jste?

PRACHATICKÝ: Český rytíř, hotov, pro vlast s celým peklem svěsti bitvu.

ZDĚNEK: Kdo vás odkázal na mne?

JINDŘICH PRACHATICKÝ: To sám dobře nevím. — Včera v první soumrak — právě jsem se z lovu vracel domů — najdu, an šedivý zbrojnoš u brány mého hradu stojí. — A táži se ho, nechce-li přespati v hradě? — „Nikoli, statný Jindřichu!“ odpoví stárec — jakživ jsem předtím neviděl jeho — „musím ještě dnes přinésti Zdeňkovi odpověď.“ Tu mi vypravoval, že byv Gigantů nadaný silou, táhnete na zhoubece naší vlasti, a mne zujete k stejnému předsevzetí. — V Svarušově katřci že najdu vás, pověděl zbrojnoš, a zajisté, vy tady.

ZDĚNEK: (*Po straně:*) I toto pochopuji! —

(*Nahlas:*) Tedy pojd'te, ať chvátáme k cíli!

(*Podá mu ruku a oba odejdou.*)

FILISKA (*sama*): Jak spanilí jsou rytíři naši! — Tolik šlechtnosti, tolik srdnatosti, a přitom přívětiví, až milo! Srdce bych s nimi rozdělila! — Ach, když jsem již jen rytířkou, abych mohla přebývat se samými rytíři!

Scéna osmá

VOJTĚCH: (*S prázdným pytlek až na stolicí se kotácí.*)

Ach — ach — já skonám!

FILISKA: Vojtíšku! Vojtíšku! Tvůj rytíř tady byl, všechno jsem mu pověděla! Že budu svoji, že máš pytel dukátů!

VOJTĚCH: Ano? A co on na to řekl?

FILISKA: Aby ti jich Pán Bůh požehnal!

VOJTĚCH: Nadarmo! Všecko nadarmo! Pán Bůh mně jich nepožehnal!

FILISKA: Ale co vidím? Ty přicházíš opět s prázdným pytlek?

VOJTĚCH (*zahodí pytel*): I, vzalo si devět čertů prázdný pytel! — já jsem bez sebe — já se utopím — oběsím —

FILISKA: Pán Bůh s námi! ty hříšníče, co mluvíš?

VOJTĚCH: Naše žluťounké zlato! Náš hrad — naše rytířstvo — ty — malý rytířek — všechno je v pekle!

FILISKA: Je-li možná! — kde máš dukáty?

VOJTĚCH: Ty tam!

FILISKA: Pryč?

VOJTĚCH: Jak by vypláchl! — Ani oves, ani dukáty!

FILISKA: Nešťastný Vojtíše! — Vidíš? Svatí rytíři se rozhněvali na tě, žes vysypal oves. Měls nésti až na místo!

VOJTĚCH: E! Kdyby s člověkem moudře promluvili, já bych byl jejich horu odnesl! — Ale tak — (*Přešklebuje se.*) „Dejte mu několik mírek ovsa!“ — I, čert se vám ponese s ovsem!

FILISKA (*lomíc rukama*): Ted' je po naději! — Lichevníče! Kteraks rozbořil celou mou radost. Již jsem si pořádala jako rytířka všecko — na kamenném vysokém hradě jsem se probíhala —

VOJTĚCH: A já ne? — Ach! Filisko, prosím tě, nepohrdej mnou, že nemám plný pytel dukátů! — Bůh milej ví, že tě mám nesmírně rád! — Vidíš, as třicet dukátů předce máme — a víš co? Ti svatí rytíři povídali, budu-li věrně sloužiti svému pánu, že se k nim často mohu podívati. — Já půjdu za Zděnkem a nedám mu oddechu, dokud se mnou do Blaníka nepojede! Pak budu prositi o nový oves — ti blázni budou myslit, že ho opět vysypu, dají mi ho — a já nebudu mezkem, nýbrž ponesu, ano polezu třeba, rovnou cestou k tobě!

FILISKA: Nu, to se dá slyšet! — Ale pros neustále rytíře —

VOJTĚCH: Ouprkem poběhnu za ním. Kdepak ho mám hledat, nepověděl ti?

FILISKA: V oudolí u studnice. Tam prej se sejdete.

VOJTĚCH: Dobře. Já jdu — měj se dobře — ale, Filisko! — Filisko, nebud' mi nevěrná!

FILISKA: I neboj se; vždyť k nám žádný nepřijde!

VOJTĚCH: Leda to! — Náš starý hradník říkával, ženské že jsou tak dlouho jednomu věrné, dokud nepřijde druhý! — Měj se dobře, má roztomilá ženuško! (*Odbíhá.*)

FILISKA: Navrať se brzo, můj laskavý mužičku! (*Jde za ním.*)

JEDNÁNÍ TŘETÍ

Na hradě Švamberkově. Síň.

Vlevo vysoké okno — vpravo stůl a několik stolic. Po sloupích visí sem tam zbraň.

Scéna první

ŠVAMBERK (*sám mrzutě přechází*): Kde ti chlapi lelkují! — Českou zemi byl bych křížem a křížem již projel! — He, zbrojnoši, číši s vínem sem! — Váhavosti nemohu cítit; a kdo mou vůli hbitě nezachovává, toho z hradu vyštvu, ať se čerti servou!

ZBROJNOŠ přinese víno.

ŠVAMBERK: Postav! — Ještě se Vavřinec nenavrátil?

ZBROJNOŠ: Právě jsem jim spouštěl most.

ŠVAMBERK: Zas se sem přikradl jako vlk k ovčinci! Křiku se nikdy nebojím, na *tichost* se všema očima dívám. Pošli ho sem — hned!

ZBROJNOŠ: Přivedl churavého hřebce s sebou —

ŠVAMBERK: Hned! Ať zhyne hřebec, já se po tom čerta ptám!

ZBROJNOŠ odejde.

ŠVAMBERK (*pije*): A! — Ani mi již víno chutnati nechce! — Prokletá změna! Nevím, oč nebesa prositi mám. V hrobě-li bych hnil, čili chlípl někde v zámořských lesích! — Je-li pak to Země česká, kterouž jsem se honosíval druhdy? Toho měl kat šestkrát zadrhnouti na makovici nejvyššího z hradů českých, kdo základ položil tomu jestřábímu zmatku, ať se čerti servou! — (*Pije.*) — Musil jsem také pro větší starost rytířský statek po svém tchánovi zdědit, abych po uši v bázni vězel! — (*Pije.*) A! Ať si s tím Johana počne, jakou chce — já se budu starati o své!

Scéna druhá

VAVŘINEC: Zdař vás Bůh, pane rytíři! — Laskavé pozdravení od naší dobrotivé paní —

ŠVAMBERK: Jest tchán ještě živ?

VAVŘINEC: Ach! Již opět o šlechtného muže více pod studenou zemí!

ŠVAMBERK: Hnije!?! — — Pokoj popeli jeho! — Tedy vás pohřeb tak dlouho zdržel? Tebe jsem již včera očekával —

VAVŘINEC: Dílem pohřeb — dílem — (*Nechce ven.*)

ŠVAMBERK: Dílem?

VAVŘINEC: Dílem také neštěstí, ježto nás na cestě do Jesenic potkalo.

ŠVAMBERK: Neštěstí?

VAVŘINEC: Naše šlechtná rytířka — v tom nejžravějším nebezpečnosti seslal jí divotvorný Bůh mocného strážce —

ŠVAMBERK: Johana?! — Mluv, mluv! Ať se čerti servou!

VAVŘINEC: Již jsme nebyli ani na dva hony od Jíloví, splášili se u vozu hřebci, vozka se svalil pod kola, a nadarmo volání, i nadarmo jízdba v největším vzteku, hřebci s vozem v povětří, a naše paní v voze! —

ŠVAMBERK (*vyskočí*): Dáble a peklo!

VAVŘINEC: Již sletěli přes pahorky co zemětřes dolů, a v oudolí Sázava s svým jekotem prchlým!

ŠVAMBERK: Hrom, dáble a veškeré peklo! — A Johana!?

VAVŘINEC: Co smrtící šíp srazila mne hrůza z oře — nic jsem neviděl než smrt své nešťastné paní —

ŠVAMBERK: Smrt — chlape! Což by žádný anjel nebděl! —

VAVŘINEC: Ba, Bůhť jest živ! Anjel z nebes! — Po břehu Sázavy táhli dva rytíři, majíce mnoho žoldnéřů různě za sebou. — Již, již se hltavě otvíraly vlny, aby zahrabaly s drahým břemenem vůz — již paní naše, zdrcena leknutím a hrůzou, na kolena klesla — co uslyšeli rytíři mimo jedoucí její zoufanlivý hlas — a jeden — jako by jehňata běžela naň, obejmul v náručí vzteklé oře naše! —

ŠVAMBERK (*který s úžasnutím poslouchal*): Nebe budiž věčně velebeno za to!

VAVŘINEC: Katovská práce! — Hřebci klesli pod rukama jeho, a Bohu stokrát díky, zachována naše dobrá paní!

ŠVAMBERK: A kde — kde je vysvoboditel její? — To jest více než zmužilost lidská, ať se čerti servou! (*Na baště zavzní trouba.*) Co jest to? — Jdi ven!

VAVŘINEC jde ven.

ŠVAMBERK (*sám*): Hm! Bivoj zaškrtil druhdy divokého vepře; ale — *mé hřebce* poraziti v vzteku, to jest mnohem více, ať se čerti servou! — —

Scéna třetí

VAVŘINEC (*rychle přiběhne*): Rytíři, radostí klesnu!

ŠVAMBERK: Co jest opět?

VAVŘINEC: Je-li zrak můj jako včera — rytíř, který tak zázračně zachoval rytířku nám —

ŠVAMBERK: Jak — je tady?

VAVŘINEC: Ať mne Bůh napraví, již na předhradí. — Zakázal jste sice, abychme bez vašeho vědomí nespouštěli mosty; ale jemu! — Bůh mne naprav! — Kdyby sám arcisatan byl, *nebe* bych mu otevřel!

ŠVAMBERK: A víš — dobře víš, že on to, a žádný jiný?

VAVŘINEC: Svým živobytím —

ŠVAMBERK: Tedy jemu vstříc! — A ač jen rytíř jsem, knížecky se odměním jemu. — (*Chce ven.*)

VAVŘINEC: Tu přichází —

Scéna čtvrtá

ZDĚNEK, JINDŘICH PRACHATICKÝ.

ŠVAMBERK (*jde jim vstříc*): Vítej mi šlechetný příteli — (*Odskočí nazpátek.*) Divotvorné nebe! Zděnkův duch!!

ZDĚNEK: Můj Prokope! Švamберку!

ŠVAMBERK: Co tě vyháň z hrobu, můj nešťastný příteli?

ZDĚNEK: Švamberku, podej mi pravici — já jsem živ!

ŠVAMBERK: Zásmucký! — A kdybych stín obejmul — můj Zděnku!! (*Padne mu v náručí.*)

PRACHATICKÝ: Victoria! Švamberk je také náš!

ŠVAMBERK: Příteli! — Bratře! — Živ — živ, a starý můj Zděnek! — Mluv, jakým zázrakem —

ZDĚNEK: Nepravá se pronesla v Čechách o mé přítomnosti zpráva, Samostřel vás všechny zklamal. Ty sám přísahal na to, žeš mé tělo viděl — a předce tě opět mám, Švamberku můj! (*Srdečně se mu do očí dívá.*) Prokope! — Ty jediný z tolika letostejných přátel! — Tys ještě celý — celý tak, jaks mi před sedmi lety přísahal bratrskou lásku! (*Opět ho obejmě.*)

ŠVAMBERK: Můj Zděnku! — Od té chvíle jsem také blaženosti nepocítil, co jsem se v Praze musil rozloučiti s tebou! — Schudls, bratře můj, za to mi ale dvojnásobně vítej! Vezmi můj hrad — můj lid — můj život, ať se čerti servou! (*Zas mu okolo krku padne.*)

ZDĚNEK: O můj příteli! — A kolikrát od té chvíle pomyslil jsem **já** sobě: Tvůj Prokop zajisté zpomíná na tě, sedí na hradě českém, kojí se milostí spanilé Česky —

ŠVAMBERK: Spanilé Česky, kterous mi před málo dny zachoval tak divotvorně. —

ZDĚNEK: Prokope, tys manžel?

ŠVAMBERK: Manžel. Rytířka, již splašení hřebci hrozili smrtí —

ZDENĚK: Tvá manželka? — Přijmi za vděk příteli! Spanilá, ušlechtilá Češka.

ŠVAMBERK: Ale povídej, Zděnku můj, jaks byl s to? Taková odpora žádá nadpřirozenou sílu, ať se čerti servou!

ZDĚNEK: Můj milý příteli, mne potkaly již divné, přepodivné věci, co kráčím opět po své milé vlasti. — O tom někdy jindy. — Nyní mi přispěj svou pravici, které tak velmi zapotřebí mám.

ŠVAMBERK: Mluv, vládni mnou i celým statkem!

ZDĚNEK: Vůkol a vůkol po Zemi české tropí se hanebné skutky. Loupež, vražda, nevěra a zrada panský sobě podávají ruce a toto břímě dosáhlo již tíže, že pod ní klesá silná naše vlast! Z kořene vyvrátiti těžkou metlu tuto lze zajisté jedině mužům — a — proč bych se nepřiznal tobě, Švamberku, tobě svěřím svou *velikou* myšlenku: Vyšel jsem, abych poplenil červy, kteří sžirají Zemi českou!

ŠVAMBERK: A na tuto pout', Zděнку, dám tobě z zbrojnice nejpádnější meč!

ZDĚNEK: Ovšem, žeť mi velmi — velmi ublížila vlast má! však, budu se k ní jako k matce míti! (*Jde a otevře okno.*) Patř do pole. Jak se ti líbí vzhlednutí toto?

ŠVAMBERK: Co vidím? Můj hrad bojovníky obstoupen!

ZDĚNEK: Samými horlivými muži, kteří mne s radostí následují.

ŠVAMBERK: To tvůj zástup, Zděнку?

ZDĚNEK: Můj! — A ty?

ŠVAMBERK: Já jsem tvůj s tělem i s duší!

ZDĚNEK: Potáhneš se mnou?

ŠVAMBERK: Do vody — do ohně — s tebou! Ať se čerti servou!

ZDĚNEK: Tvůj lid —

ŠVAMBERK: Je na okamžení připraven. — Nediv se tomu. Jsem tu živ v neskončené bitvě a válce. Jist nejsem dne žádného — žádné, ani té nejčernější noci! Již několikrát se přihnal na mne ten loupežnický hluk; však ty *mne* znáš. Dokud v jediném žoldněři život, neustoupím. A nemohu-li již zachrániti otcovský hrad, tedy jim věkovité stěny na tejla strhám a pochovám se s nimi do jednoho hrobu, ať se čerti servou!

ZDĚNEK: Nuže! Tedy kaž pacholkům —

ŠVAMBERK: Hola! Vavřince!

Scéna pátá

VAVŘINEC: Rytíři! —

ŠVAMBERK: Dej přinést víno.

VAVŘINEC vejde do dveří, hned se ale zas vrátí.

ŠVAMBERK (*k PRACHATICKÉMU*): Posad'te se za stůl, rytíři! — Vy máte českou tvář — vám bych své srdce bez rozpaku svěřil!

PRACHATICKÝ: Učinitež směle tak, Švamberku!

ŠVAMBERK (*podá mu pravici*): Budeme si *tykat*, na delší přátelství. — Sedni a zakus mého vína, a tak, jak nyní spolu pijeme —

PRACHATICKÝ: Tak budem dnes ještě bojovati spolu! (*Sedne a pije.*)

ŠVAMBERK: Vavřínče, sběhni dolů, svolěj žoldnéře, a kaž, aby se ozbrojili. Potáhneme do boje.

VAVŘINEC (*vesele*): Do boje! A, naprav mne Bůh, do toho nejspravedlivějšího. — Vy, statečný rytíři, snad s námi?

ZDĚNEK: S vámi, starče!

VAVŘINEC: Hurá! Jaký to ples jim snesu dolů! S vámi potáhnou veseleji do boje než k nejtuchnějšímu kvasu! — Na předhradí sedí váš zbrojnoš, veselý Čech! Okolo něho veškereň náš lid a on jim musí vypravovat o vás — ano rytíři, Bůh mne naprav, o vás jim musí vypravovati!

(*Odejde.*)

ZDĚNEK: Švamberku, na tvém hradě nacházím stěsněnou celou Zemi českou. Hoří-li všickni žoldnéřové tvoji tak, tedy je každý zbrojnoš obstražený hrad!

ŠVAMBERK (*pije*): Mému lidu můžeš hranice směle svěřit. — Postav je do pekelné brány na stráž, a co bude svět světem státi, neuvidíš na zemi d'ábla, ať se čerti servou!

PRACHATICKÝ: Taková-li síla naše, vítězství nás nemine! (*Vstane.*)

ŠVAMBERK (*vyskočí též od stolu*): He! Vavřínče!

VAVŘINEC přiběhne.

ŠVAMBERK: Pancíř, přilbu a meč!

VAVŘINEC vezme ze sloupu pancíř a připíná ho ŠVAMBERKOVÍ.

ŠVAMBERK: Čtyřicet pacholků necháš doma. V noci je rozstaviš, však prozřetelně, na hradby; sám dohlížej všudy —

VAVŘINEC: Táhl bych, rytíři, raděj také s vámi —

ŠVAMBERK: Zůstaneš doma, ať se čerti servou! — Dva zbrojnoše pevného kmene vyšleš za *Johanou* do Jesenic. Ať jí vyřídí ve jménu mém: dokud ji sám osobně neodvedu, aby se na cestu nevydávala. — Rukavice!

VAVŘINEC dá ŠVAMBERKOVÍ rukavice a smutně odejde.

ŠVAMBERK: A nyní pryč, přátelé! — Devět životů za jeden, ať se čerti servou!

ZDĚNEK: Bychom ale nevyjížděli do oblak — jsou-li pak ti povědomá jejich lotrovská hnízda? —

ŠVAMBERK: Co mé vlastní hříchy! — S den cesty odtud kraluje ten nejodvážlivější, z krve knížecí — ale ducha pacholského! V jeho černých sídlech mnohý chrabrý rytíř u vězení vadne — mnohá česká děva své jaro oplakává. Již několikrát jsem přede vzal sobě, že vytrhnu naň sám jediný s korouhví *svatováclavskou*; však, vždy se mi zdálo, že se převrátil svět, a peklo strmí na vejší, kde stávalo nebe! Přirozenost tam vztekla na pocestné vyšklebuje zuby! *Po tvé ale straně!* — A kdyby skála jeho v oči hledě rostla, mi ji zlezeme, dobudeme a rozbojíme, ať se čerti servou!

ZDĚNEK: Nuže, a tady ti přísahám na pravici českou, ani tenkrát, když bojovníci naši co sklácení listové klesati budou, když zemdlí ramena naše a rozpadnou se v písek štítové naši, ani tenkrát zoufati nebudem! Nad námi se *mocná ruka* vznáší! — Neboj se smrti, Švamберку, porážky se neboj! My zvítězíme, vlast očistíme, a pak budiž *pokoj a svornost v Čechách* odměnou nám!!

ŠVAMBERK: Pokoj a svornost, jednoho kořene stromy, ať se čerti servou!

(Vezme každého za jednu ruku a všickni odejdou.)

Scéna šestá

Hornatá skalina. V pravém koutě na vysoké skále Zbihonova tvrz, Skalka nazvána, pevnými zděmi obhražena. Skalnatou strání sem tam se proflekující na horu cesta.

Po chvílce se spustí zdvihací most, po němž ZBIHON a za ním několik ŽOLDNĚŘŮ sejde, z nichž jeden víno, druhý krmě nese. Brzo na to DIVOKÝ.

ZBIHON (*sešed dolů*): Jen dolů! Ať použiji svých pokrmů na zdravém větru. — Nahoře je mi příliš mrtvo a to proklaté kvílení a jíkání mi vytřepuje uši! (*Pije.*) Aah! — Jaký máme měsíc, pacholku?

ZBROJNOŠ: Květen se schyluje ku konci.

ZBIHON: Letošní rok přináší nové jaro s sebou. Již tak časně hází slunce své paprsky do oužlabí našich! (*Před sebe.*) Skoro bych se již rád z těchto skalín vystěhoval. Co to? —

ZBROJNOŠ: Jezdec letí plným tryskem — — Divoký! —

ZBIHON: Divoký? — V pravý čas!

DIVOKÝ: (*přijede, skočí z koně a odevzdá ho pacholku, který s ním nalevo mezi skály odejde; sám pak se hluboce před ZBIHONEM pokloní:*) Hlubokou poctu ode všech —

ZBIHON: Ode všech? V tom krátkém čase, a u všech —

DIVOKÝ: Ještě víc než u všech. (*Podá mu stočený papír.*) To posílá Samostřel.

ZBIHON (*to vezme, a dívá se na DIVOKÉHO*): Obsah —?

DIVOKÝ: Neví bez pochyby mimo Samostřela ještě žádný.

ZBIHON (*čte*): — — Výborně! Mistrný lov! — Zdědina, Rudelín a Bormír připadli ke mně!

DIVOKÝ: Ocelivý třílist!

ZBIHON: Co vzkazuje Chvojislav?

DIVOKÝ: Že by byl rozkaz váš na minutu vyplnil, kdyby —

ZBIHON: Kdyby —?

DIVOKÝ: Kdyby byl Svatoš, jehož dle vaší vůle usmrtiti měl, dobrovolně ve vězení neumřel. —

ZBIHON (*s radostí*): Zajisté?! — Sladké odpočinutí! — A Hrdín? Je to pravda —

DIVOKÝ: Že je na smrt nemocen? Je! — Došla k němu zpráva, že přitáhnou silnicí bohatí kupci. Zachtělo se mu jejich zboží —

ZBIHON: Hanba! A v tak nectném outoku na smrt se dát ranit! — Koho peklo na plaz odsoudí, do smrti se z hmyzu nevyvine! — Tedy nepřijde?

DIVOKÝ: Sám ne. Pošle ale třidcet žoldněřů.

ZBIHON: Kdy?

DIVOKÝ: Ještě dnes. Vytrhli hned za mnou.

ZBIHON: Dobře. On ať se slavně zasnoubí smrti! Vždy jsem se mrzival na to, že jsem z něho nijak nemohl vyhloubati poddanosti ducha! — Slyš, Divoký, — přístup blíže. — Tys muž, dokonale tak, jak jsem vždy byl po něm dychtil —

DIVOKÝ: Pane, vždy jste mě předcházel smělostí nezhrozitedlnou — co jsem, jsem vaším příkladem. —

ZBIHON: Buď vděčen, a mnohem lépe zaopatřím tebe!

DIVOKÝ: Kažte! *Posvěcená* místa rozbiju! Zlého vědomí se nebojím.

ZBIHON: Hahaha! Pošetilých bláznů, kteří ještě o pokání káží! — Pomlč pak, prosím tě, Divoký, s takovou řitinou!

DIVOKÝ: Vždyť jsem také již svědomí na věky ukolébal! O nebe nestojím, a peklo o mne. V krvi se každodenně brodím; musil' bych zajisté rozum jen pozbýt, kdyby mi napadla nevinná cesta!

ZBIHON: Na tvé zdraví, Divoký! — (*Pije.*) Dopí!

DIVOKÝ (*pije*): Ať je živ Zbihon, nejmocnější rytíř!

ZBIHON: Hahaha! — Ten svět pak se docela podle nás řídí, jak ho kdo chce mít! — — Pojď sem, Divoký! — Věz, hluboká vězení našeho hradu jsou již téměř přeplněna, že mnohého, ba skoro žádného propustiti nesmím, pochopuješ?

DIVOKÝ: K tomu bych také neradil!

ZBIHON: I umínil jsem, jak jsem již častěji učinil, opustiti byt starý, a dosaditi na své místo dospělého hradníka. Nu, a tento ouřad, Divoký, svěřuji *tobě!*

DIVOKÝ (*radostně*): Pane —

ZBIHON: Však s jedinou výminkou.

DIVOKÝ: Mluvte! Požádejte hlavu Franckého krále a v dvou měsících ho koruna netlačí!

ZBIHON: Miloslavu bych rád vzal s sebou; však *dobrovolně* mne musí následovat. — Až potud se jako tygřice vzteká — to se musí poddat, a sice pomocí *tvou*.

DIVOKÝ: Mou? S co já jsem při tom?

ZBIHON: S nehlavnější! — Že by i otec její byl za mými zámky, o tom jsem jí teprv včera dal vědět. Hm, do ní vjelo devět tisíc d'áblů! Okovy hryzla a rvala si vlasy z oskové hlavy. — Konečně se zuřivost proměnila v pláč a na kolenou prosila o svobodu šedivého otce.

DIVOKÝ: Hm, hrozit a prosit, ženská zbraň!

ZBIHON: Toho musíme použít. — Vyvedu otce, připovím jí svatě, že propustím jeho, dobrovolně-li mi podá ruku. — Dej pozor, co se bude potýkati v ní smrt otcova s panenskou ctností — zvítězí dětinská láska a ona svolí ke všemu. — Abych se ale náklonnosti srdce tím snadněji ubezpečil, dám u její přítomnosti otce z hradu vyprovodit, *ano*, doprovoditi ho dám, aby tím bezpečněji došel svého místa, a sprovoditelem jeho máš býti ty!

DIVOKÝ: Bezpečte se na mne, třeba až na hřbitov!

ZBIHON: Rozumí se bez toho, že mu až sejdete z očí, tu neb onde v pohodlném místě vrazíš dýku do sedmdesátiletých žeber. —

DIVOKÝ: Prr!

ZBIHON: Hrozíš se?

DIVOKÝ: Abych se vám přiznal, rytíři — čert ví proč —, ale červené na bílém nemohu vidět, šedina a krev, prr!

ZBIHON: Divoký! —

DIVOKÝ: Nu! — Dlouho-li pak to může trvat! — Těžký kus práce, ale vysmát se nedám! Slovo s to rytíři! — Tu dýku však nebudu za řadry nosit!

ZBIHON: Po vykonané vraždě víš, kde odměny dojdeš —

DIVOKÝ: Co to? — Kdo se k nám blíží? (*Běží za skálu.*) Mladé děvče!

Scéna sedmá

SEDMIKRÁSA všudy se ohlížejíc, bázlivě vystoupí.

ZBIHON: Co hledá to jehně? — Zeptej se!

DIVOKÝ: Kam hodláš, dívko? Koho hledáš?

SEDMIKRÁSA: Bůh s vámi, mocní rytíři! — Nemračte se na mne — zbloudila jsem z cesty

DIVOKÝ: Kam bys ráda?

SEDMIKRÁSA: Na Skalku, k velikému Zbihonovi.

DIVOKÝ: Tos nemohla moudřeji zablouditi; jsi na Skalce.

SEDMIKRÁSA: Skutečně!? — (*Ohlíží se na hrad.*) — Aj, divy Boží! — to je pevný — pevný hrad!

ZBIHON: Kdo tě posílá k Zbihonovi?

SEDMIKRÁSA (*leknouc se, k němu se obrátí*): Hle! Totěs ty sám? — Nedívej se tak zasmušeně na mne; — tys veliký kníže!

ZBIHON: Mluv!

SEDMIKRÁSA: Posílá mne sem vážný — převelebný kmet. Starý — velmi starý. Hlavu měl holou — co stříbro bleskotnou, na bradě dlouhé — dlouhé šedivé fousy a černé roucho po celém těle. — Věřte mně — (*tejně k nim*) mně se všecko zdá, že to byl svatý Ivan!

ZBIHON: Děvče, ty třeštíš!

DIVOKÝ: Hahaha!

SEDMIKRÁSA: Nesmějte se tomu! — Mně bylo tak nábožně po celém srdci, když jsem mu patřila v tvář.

DIVOKÝ (*pro sebe*): Byl-li to svatý; tedy nám nic dobrého nevzkazuje!

ZBIHON: A co mi máš vyřídít od svatého Ivana?

SEDMIKRÁSA: Aj — nic! — Prosila jsem ho, aby se mne ujal, že jsem sirotek a v celém světě nemám přátel. — Nemohl mi nic dáti — neb je sám chudičký; radil mi ale, abych se vydala na Skalku *k vám*, vy že mne každodenně budete potřebovat.

DIVOKÝ (*měří ji od paty až k hlavě — pak pro sebe*): Ták? — Nu, rozkvítat již počínáš!

ZBIHON: Kdo jsi?

SEDMIKRÁSA: Mladá cikánka. Rodiče mi zemřeli. Měla jsem dva bratry, ti se mně ztratili; a kde se nyní uživím, nevědouc nic jiného než hádati a prorokovati?

ZBIHON: Zajisté! Nic jiného? — Žádná maličkost! — Divoký, pojď pak sem! (*Sejdou na stranu.*)

SEDMIKRÁSA popojde hloub a nevinně se na hrad dívá.

ZBIHON: Co myslíš, abych si osud svůj opakovati dal? — Víš dobře, co mi před devíti lety stará cikánka — snad dokonce její matka — předpovídala?

DIVOKÝ: *Že ni patnácté, ni šestnácté století neporodí muže, jenž by přemohl a usmrtil vás!*

ZBIHON: Dobře. Tak to znělo! Ještě mnohem více, co se již také na větším díle vyplnilo. I neubráním se lichotnému pokušení —

(*K SEDMIKRÁSE:*) Jsi tedy s to, dívko, abys vyhnula budoucnosti roušku?

SEDMIKRÁSA: Nerouhejte se, převeliký muži! Budoucnost měřiti lze *jedinému* jen a člověka druhé svědomí jest *budoucnost*.

ZBIHON: V čem pozůstává tedy prorokování tvé?

SEDMIKRÁSA: V důvtipnosti, prozřetelnosti, ostrozrakosti. — Z toho, *co* člověk, *v čem, jak, kde*, a *kdy* jest, soudíme uvážlivě, čím býti *může*.

DIVOKÝ (*pro sebe*): Tomu ať čert porozumí!

ZBIHON (*hodí jí ruku*): Tedy čti!

SEDMIKRÁSA (*vzavši ruku jeho, co zkamenělá na ni hledí, jen časem svým prstem po ní jezdíc*): O! — Ó! — Co učinilo slunce! — Devět silných života jisker sběhlo se do jediné hrudy; vůz tedy ze slunce, z měsíce kola! Na voje spřáhli plachých dvanáct blesků — a jede, a jede — z cesty prachu a písku! — (*Nejprv jedinou linií, pak na všechny strany přebíhá.*) Hrdě jede *statnost* a nadarmo se ze všech stran durdí mocnost, právo, síla, pomsta, kletba, lest, klam, zuřivost a vzteklost — nadarmo kvílí, že žádnému tak smrtící dýky, aby zkrátily letícím bleskům rozpustilou postraň — *jedno století* — *dvě* — až konečně, převelebné roucho! —

ZBIHON (*utrhne*): Dost! — Ať se konečně peklo shrkne na mne, celý jsem jeho!

SEDMIKRÁSA (*jako ze sna vytržena*): Kde jsem? — U Skalky? — Ach, ano, u Skalky! — Rytíři, popřejte, abych vešla do hradu, a posilnila své zemdlené oudy! Jsem velmi slabá!

ZBIHON: Nakládej dle libosti celým hradem, dívko, nebs mistrně zastala svůj ouřad. — Žoldněři, doved'te ji nahoru, a kažte Voršile, aby vyplnila každou žádost její.

SEDMIKRÁSA (*přiblížíc se ještě jednou k němu, důvěrně*): Pane rytíři, nemáte nikde na svém hradě svatého Ivana obraz?

ZBIHON (*zamračeně*): Nemám!

DIVOKÝ: Ráda-li se na obrazy díváš, najdeš jich ve večeradle dost. — Libušu se zlatou žábou, Vlastu, Šárku, Drahomíru —

SEDMIKRÁSA: Brr! — Já se těch pohanů bojím!

(*Odejde do hradu, několik ZBROJNOŠŮ s ní.*)

Scéna osmá

ZBIHON, DIVOKÝ.

ZBIHON: Tenkrát se zlosti celého království hlasitě směju! — Slyšels ji, Divoký? *Jedno století, dvě* — není to dle mistrovny její *patnácté a šestnácté*? Hahaha! Čtrnácté století zajelo

do přehustých minulosti lesů, nikdy se již nenavrátil, panuje jen v němých rytinách ještě, a sedmnácté musí tedy porodit mého vraha? Haha, toho se netřesu! Do toho času budu dávno v hrobě hníti — *v hrobě*, do něhož mne uloží přátelé moji.

Scéna devátá

KROUPA (*postrašen*): Milost s vámi, všickni jsme prodáni smrti!

ZBIHON: Jak? — Co je!?

KROUPA: Den soudný! Povodeň! Metla sodomská! Šibenice a kolo! — Co mi jen přehlédnouti možná, jsme nepřáteli obhraženi!

ZBIHON a DIVOKÝ (*na jednou*): Jak — kde!?! Mluv!

KROUPA: Všude! Všude! — Já jsem na stráži u černé věže, přemejšlím právě svůj bídny život — „jsi teprv dvamecítma let starý,“ — promluví sám k sobě —

ZBIHON: Krákorej! U všech živých d'áblů!

KROUPA: „Jsi teprv dvamecítma let starý,“ — a v tom mi krkavec zakrká nad hlavou! — Ta příšera mi vždy předpovídá žalost! — I seberu se a s veverkou v závod na vysokou jedli. —

ZBIHON a DIVOKÝ (*na jednou*): Nu, nu?

KROUPA: Nu! Tu jsem viděl, co vám žádnému nepřeji! — Mně nebylo jinak, než jako by mne spravedlnost svatá na věčnou smrt byla odsoudila!

ZBIHON: Cos viděl?

DIVOKÝ: Takt'pak to jen vykydni!

KROUPA: Na zbitolickém palouku veliké houfy ozbrojených mužů — lidé, jako hora — a ti táhnou zpříma k nám.

ZBIHON: Troupe! Je to něco neobyčejného?

DIVOKÝ: A pro takovou maličkost opustils své stanoviště?

KROUPA: Maličkost? — Slyšte jen dále, otráví vás to! — V jejich čele jakýsi *Zděnek Zásmucký* —

ZBIHON: Zděnek Zásmucký? — Blázníš? — Ten je již dávno pohřben!

DIVOKÝ: Kýho čerta, tedy tomu předce tak? —

(*K ZBIHONVI:*) Rytíři, včera jsem na dvou místech slyšel, že je Zděnek živ.

ZBIHON: Jak?

DIVOKÝ: Živ. A tento-li Zděnek s našimi nepřáteli, tedy se zapotí Skalka.

KROUPA (*nastrčiv ucho*): Dobře máš, Divoký! Za každým vlasem mu sedí čert!

ZBIHON: Slyšels-li pak ale dobře?

KROUPA: Nu, vždyť mám uši, zdravé, velké uši! — *Na nás* táhnou! — A jak vesele si juž napřed o nás povídají, ještě mi to hučí v uších! Naše skály zaživa poškrťí, nás ztroskotají — kámen na kameně prej nezůstane — (*trhne sebou*) Slyšíte je?

DIVOKÝ: Babo! To je vítr.

KROUPA: Dobře máš! Vítr se sbratřil s nimi, táhne napřed a oni v patách za ním!

(*Vítr, který již před chvílkou hlasitě fíčel, přesilně se počíná zmáhat a skučet.*)

ZBIHON: Nahoru! Připravte k odporu lid; kamení, písek, ohnivé věnce! Pryč! Na hrad!

(*DIVOKÝ, KROUPA a ostatní ŽOLDNĚŘI běží na hrad.*)

Jejich množství se směju! Čím víc, tím líp! Pobijou sami sebe. A zajisté by jejich Zděnek *štěp století čtrnáctého* musil býti, abych se ho hroziti měl! — Kdyby však—? — Zbihone!

Kdybys ztratil Miloslavu — tam — kdes — jak? — (*jako by mu něco šťastného napadlo*) at' má *sílu* v štítě, jeho nevěsta ho sežene dolů!

(*Odejde těž, když do hradu vběhne, spustí se most.*)

Scéna desátá

ZDĚNEK, ŠVAMBERK, PRACHATICKÝ, VOJTĚCH, HLÁSNÝ,
mnoho ŽOLDNĚŘŮ.

Vítr přesmutně skučí.

ŠVAMBERK: Tu je máš, to dračí hnízdo. V předpeklí nenajdeš černějších stěn!

ZDĚNEK (*ohlídna se na hrad, strašně sebou trhne*): Ha! Devatero hříchů! — Vidíš je, Prokope?!

ŠVAMBERK: Koho? — Žádného!

ZDĚNEK (*ho táhne k sobě*): Okno — okno! Mezi miliony oken mně nejprotivnější!

ŠVAMBERK: Vidím více oken —

ZDĚNEK: Jen jedno — jedno jen! (*Před sebe:*) To samé okno, za nímž jsem Miloslavu přikovanou viděl.

PRACHATICKÝ: Co je mu?

VOJTĚCH: Co se stalo mému rytíři?

ŠVAMBERK: Co je ti, Zděнку?

ZDĚNEK (*vždy se jedním okem po hradě ohlížeje*): Nic — nic! — — — Hlásný, dej znamení!

ŠVAMBERK: Znamení? — Mečem jim na lebky! Hodna-li pak zvěř taká rytířského práva? — Zapal jim makovici nad hlavou, smrt tam bude lépe moci, ať se čerti servou!

ZDĚNEK: O, Prokope, já mám přetesklivé zdání! — Pomni, že snad nevinnost vzdychá po moci naší — snad se vzdá vrah její, a zachováme ji. — Hlásný, dej znamení!

ŠVAMBERK: Nuže tedy, ve jménu Páně!

HLÁSNÝ vystoupí ze sboru, a třikrát zatroubí.

ZDĚNEK (*nadarmo se dívá, spouští-li se most*): Jak? Žádné odpovědi?

ŠVAMBERK: Pojd'me si pro ni a vytlučem ji z oblázkových prsou, ať se čerti servou!

PRACHATICKÝ: Vzhůru, na ně!

ZDĚNEK: Ha! Neslýchanou zhoubu vám! — Hlásný, opětuj svůj hlas!

HLÁSNÝ opětuje — v hradě se třikrát odpoví — most se spustí, a na hradbu vyjde DIVOKÝ.

Scéna jedenáctá

DIVOKÝ: Kdo jste a co žádáte od nás?

HLÁSNÝ: Ve jménu Zdenka Zásneckého, veškerého rytířstva a spravedlivé věci táži se vás, zdaž se dobrovolně vzdáte a zemskému právu podrobíte chcete? Sice boj vám! Neb jste zhoupci naší vlasti!

DIVOKÝ: Tu stojím ve jménu Zbihona, rytíře nejmocnějšího, a odpovídám Zdenkovi Zásneckému, který nedávno z mrtvých vstal — odpovídám veškerému rytířstvu, a zdáli se vám, i zemskému právu, že se smějeme ouhrůzkám vašim. — Zdají-li se zdě našeho hradu Zdenkovi marcipánové býti, tedy ať je rozdrťí rekovností svou! — My se nevzdáme a jsme hotovi odolati málomocnosti vaší!

ZDĚNEK (*nemůže se déle zdržeti*): Ha! Tedy na horu, bratří! Kdo z vás nejprvnější na hradbu vylítne, za odměnu mu celé okolí dám!

Divoký: Hahaha! Zplodějí-li vás matky ještě jednou, pojd'te! **Jeden** život u nás pohřbíte! (*Odejde, a most se zdvihne.*)

ZDĚNEK: Vzhůru! Lamte a bojte, my bojujeme pro nebe! Kdo v spravedlnost věří a horlivý je Čech, ten následuj mne! (*Vyběhne a vymrští se obzvláštní čerstvostí po skále až k hradbám, ŠVAMBERK a všickni za ním. — ZDĚNEK jsa u hradeb, uchopí na skále vzrostlou jedli, zlomí ji a dobývá se po ní nahoru. — Z hradu, po mostě opět spuštěném, vyhrnuvše se loupežníci vztekle zastávají hradeb. — Krutý boj — shůry létají kameny, písek — sem tam se již z obou stran dosahují meči — troubení — skučení psů a větrů — loupežníci volají o pomoc. — Tu vyběhne po mostě ZBIHON, MILOSLAVU na smrt bledou s sebou vlékna.*)

ZBIHON: Zpátky, zbrojnoši! Mámt' ještě prostředky, abych zkontroloval plachého lva!

ZDĚNEK (*přehrozně odskočí nazpět*): Ha! Miloslava!!!

MILOSLAVA: Bože na výsostech! — Zdenku! — O, nebesa! Můj Zdenek živ a tady!!

ZDĚNEK: Miloslavo! Celému peklu, tomuto obrazu neodolám! — Miloslavo, tady jsem se musil shledati s tebou?!!

ŠVAMBERK: Co je to? — Zázraky-li pak se dějí?

ZDĚNEK: Běda tvým loupežníkům! Tvůj Zdenek bude strašlivě soudit a strašlivě splácet tvou na smrt bledou tvář! — Vzhůru Čechové! Hle, toto děva česká — má choť — v mučírně pro nevinnost! — O, její tvář by saně pohnula k slzám — a kdybyste oblohu krví jejich skropiti měli, vzhůru, svůj život vám za odměnu dám!

ZBIHON: Hahaha! — Pošetilče! Ani tvých mocných rtů netřese se Zbihon! — Tys mi málomocen, neb tě zplodilo *šestnácté* století! — Bych ti ale dokázal, že i svých zdí zachovati míním, a kdybych kov nejdražší nasaditi měl, tedy ti přísahám na živé peklo a všechny ohavnosti jeho! Při prvním kroku, kterýmž vstoupí tvůj žoldněř na hradby tyto, skoupá se má ostrá dýka v prsou tvého děvčete!

ZDĚNEK: Ha!!

MILOSLAVA (*vinouc se mu z rukou*): Bože! — O, Bože! — Vysvobod'te mne z jeho rukou!

ZDĚNEK: Krvežížnivý! Tebe sedmerou smrtí do pekla sešlu! — Nahoru!

ŠVAMBERK: Nahoru! Ať se čerti servou! (*Všecko se opět nahoru žene.*)

ZBIHON: Nuže, tedy si pojď pro studenou nevěstu! (*Rozpřahá se dýkou.*)

MILOSLAVA (*na kolena padnouc*): Probůh! — Pro jeho milosrdenství! Zděnk, zachraň mi život!

ZDĚNEK: Běda mně! — Ó, zadržte pak jen malé čtvrt hodiny! — Miloslava — vlast — boji nejkrutější!

ŠVAMBERK: Jak? Nyní chceš zdržovati metlu pomsty? V letu střelu spravedlivou? — Za mnou zbrojnošové! ať se čerti servou!

ZDĚNEK: Pro všechny strašnosti pod nebem, zadržte! — Zpátky! — Toho svým vlastním mečem do rozsedlin srazím —

ZBIHON: Hahaha! To je tedy ten do nebe vyvýšený Zděnek? — Kterak plesá srdce mé nad rekovností, nad zmužilostí tvou!

ZDĚNEK: Netvoro! Kyžby sis krk usoptil! — Přeběda tobě, budu-li tvým soudcem!

PRACHATICKÝ: Co se děje s námi? Déle již nesnesu posměchu jeho!

ŠVAMBERK: Jak? — Jsi Čech? Jsi Zděnek? — Příšero! Bud's d'ábel, jenž postavu Zděnkovu na sebe vzal, anebo mne smyslové mámí! — — Nikdy nepřivolím k tomu, aby tak světlá příležitost zmařena byla! — Jsi-li Zděnek, starý můj přítel, tedy se chop meče a bojuj se mnou; — nebo — Bůhť jest živ — sám povedu lid svůj, jedovaté plémě zahladím, aneb na

sebe tyto skály zbořiti dám; poslední však chrapot můj bude kletba, která *tebe*v kraj světa stíhati musí!

ZDĚNEK: O!!!

MILOSLAVA: Zdětku! Zdětku můj! — já umru! Pamatuj na vlast!

ZDĚNEK (*zuřivostí zarazí meč — ten samý, který v Blaníku dostal — do rozštípeniny skalní*): A tak ať se v povětří rozplyne ocel meče mého, co v pekelném ohni! Já nebudu svědkem tvé smrti! (*V tom silně zahřmí, blesk jeden se křížuje s druhým a temnost noční se přivalí na celé okolí.*)

ZBIHON: Ha, nebe se boří!! (*Popadne MILOSLAVU a utíká s ní na hrad.*)

ŠVAMBERK: Co jest to! — kde jste, moji lidé?

PRACHATICKÝ: V jakém jsem to boji? — Nebe nás zahrabe svým hněvem!

ZDĚNEK: O, běda mně! Co jsem učinil!! (*Uhodí se pěstmi v čelo, přehne se ve dví tak, že mu lokte do klína klesnou.*)

ŠVAMBERK: Zdětku! — Zdětku můj! — Odpusť mi! Já jsem zlořečil tobě!! (*Běží k němu. — Vše nepořádně sem tam běhá a křičí, loupežníci utíkají na hrad — druzí slízají, třesouce se, dolů — mezi vichrem, hřímáním a blesky opona spadne.*)

JEDNÁNÍ ČTVRTÉ

Předhradí Švamberkovo. Kolem dokola sloupy. Soumrak.

Scéna první

Dva ZBROJNOŠI sedí na kamenném žlabě a hrají v kostky.

PRVNÍ (*hodí*): Prr! Váleloť pak se mi to v ruce, jako volovo! A tu máš, cele tři! Tenkrát vyhraješ!

DRUHÝ: Byl by také čas, aby tě hrom! — Pane Bože, hodně mnoho!
(*Hodí.*)

PRVNÍ: Ahahaha! (*Shrabuje peníze.*)

DRUHÝ: Aby tě hrom! Dvě! To je s čertem! — Nu, proč shrabuješ kostky?

PRVNÍ: Protože ti peníze došly!

DRUHÝ: Aby tě hrom! Zůstanu ti dlužen.

PRVNÍ: Dluhy dělají starosti. Nechme toho již dnes.

DRUHÝ: Tys pěkná liška, aby tě hrom! — Kolikrát jsem já ti musil čekat?

PRVNÍ: Byls blázen, žes to dělal! — Abys ale aspoň k nějaké náhradě přišel, povím ti novinu!

DRUHÝ: Nu?

PRVNÍ: Naši dostali u Skalky bití!

DRUHÝ: Aj! — Aby tě hrom!

PRVNÍ: Šeredně prej to tam chodilo! Já jsem jim to prorokoval! — Na Zbihona musí čert časně ráno vstát!

DRUHÝ: Aby tě hrom — kdopak je ten Zbihon?

PRVNÍ: Kdo je? To vědí jen ti nad námi a ti pod námi! — Lidé dokonce povídají, že pochází z rodu knížecího! — Nu, něco takového musí být — pro nic a za nic by se tolik mocných pánů pod jeho plášť neutíkalo!

DRUHÝ: Aby tě hrom! — Jestli' mnohdykrát dost dlouhá píseň, a předce se dozpíváme konce; takéť na Zbihona doroste mistr.

PRVNÍ: Nedoroste, nedoroste! — Kdybych se jen nebál — pověděl bych ti —

DRUHÝ: Čehopak se bojíš? —

PRVNÍ (*všude se ohlíží, pak v strachu tejně k němu*): Zbihon prej se zapsal čertu!

DRUHÝ (*sebou trhne*): Aby tě hrom!

PRVNÍ: Zapsal, zapsal! — Proto ho také smrtedlník žádný nesklátí! Dábel nad ním štít svůj nosí, kamkoli se vrhne! — Vždyť ho již kolikrát v boji naveskrz prohnali — *on* zůstal bez

sebe ležet, a byl předce dřív doma než jeho lid! Jindy ho zas zajali, ve vězení ukovali — nadarmo! *Uletěl* jim jako dým a pára!

DRUHÝ: Aby tě hrom! Mně to ani do hlavy nechce! — Copak, kdybych do něj svůj bodec vrazil?

PRVNÍ: Bodec do něj nepoleze!

DRUHÝ: Kdyby do něj ale předce vlez?

PRVNÍ: *On* ho zvolna vytáhne, a nevyleje ani krůpěje krve!

DRUHÝ: Aby tě hrom! Copak kdybych po něm mečem ťal?

PRVNÍ: Nic platno! Když se budeš lebce jeho nejlépe blížit, promění se ti meč v číši!

DRUHÝ: Aby tě hrom! Copak abych mu jedu dal?

PRVNÍ: On jakživ víc jedu vypil než já vína! Po jedu jen tloustne!

DRUHÝ: Aby tě hrom! — Tedy se mu rytířstvo nadarmo protiví?

PRVNÍ: Nadarmo! Škoda lidu!

DRUHÝ: Aby tě hrom! A co chce Zbihon?

PRVNÍ: Mocným mužem chce se státi! — Jeho předkové bývali statní vladykové — Vršovští — nebo jak se jmenovali — kterýsi král je ze země vyhnal — za to se Zbihon přišel mstít — a neoddechne prý, dokud několik krajů nepolení! — A to se také stane! Kdo má v *pekle* známost — (*troubení venku*) Hola, co to?

DRUHÝ: Aby tě hrom! — Rytíř táhne domů! (*Utíká.*)

PRVNÍ: Snad sám jediný? — E, děj se, pane, vůle tvá! Kdo mně dá víc jíst a pít, ten mne má! Švambersk — Zbihon — anebo — ne! s čertem bych se musil dřív seznámit!
(*Odejde těž.*)

Scéna druhá

Síň z jednání předešlého.

ŠVAMBERK (*vyběhne, hlasitě se směje, a hodí přilbu na stůl*): He! Vavřínče, víno sem! — Hahaha! Teď ať mi někdo řekne, že důvtipnost lidská bezedná není! Hahaha! Zpropadení chlapi! — Výborně, Zděnků! Devět tak požehnaných lovů, a za měsíc v Čechách vlka nenajdeš, ať se čerti servou!

Scéna třetí

VAVŘINEC (*přinese víno*): Můj rytíři, v pravý čas jste se navrátil domů. Včera a předvčírem — dobrěť jsem to pozoroval — mihala se mi podezřelá lůza okolo hradeb. Trn *v očích* jsem je cítil, a ve dne v noci —

ŠVAMBERK: Ať se mihají! Opozdí-li se některý, ustelu mu lože mezi dvěma stromy jen na dvanáct sáhů do povětří, ať se čerti servou! — Hahaha! (*Pije.*) Ah! — Mé vlastní víno, na mou věru, není přes ně. — Přistup bližší, Vavřínče, ať se čerti servou! Ten žert mi zůstane jako olovo na plicích ležet, nevysypu-li ho brzo. Sedni si a poslouchej mne —

VAVŘINEC: Jsteť dnes, chvála Bohu, veselého ducha, rytíři.

ŠVAMBERK: Starče, dnes mi můžeš toho nejvranějšího hřebce pohřbít, a já se po tom čerta ptám! Slyš jen! — Již jsme byli dosáhli ten pekelný zámek, již bylo vítězství mezi námi — co čert nechtěl, vyskytne se tu děvče, které mělo ples náš vyplatiti smrtí — to bylo ovšem mrzuté! Zkrátka, musili jsme na holo odtáhnout. Kam teď? Černé bory, to dobře víš, že také mnohého psa přechovávají— i vybidnu Zděnků zuřícího vztekem, a za dvě hodiny byly bory obsklepeny! Zděnek, já a několik chrabrých pacholků do houště!

VAVŘINEC: Škoda, že jsem nebyl s vámi; mezi těmi byste i *mne* byl našel.

ŠVAMBERK: Nyní, jako postřeleni jeden sem, druhý tam, křížem a křížem lítal lid náš, žádná skulina nezůstala krytá, a nic, ani živé chmoury! — „Hola!“ promluví Zásnecký k nám — „bez vody sysla z hnízda nevyženeme. Prokope, doprovod' mne na hrad svého tchána.“ — Od srdce rád — odvecu na to — a přes hory i doly na tchánův kamenný hrad. — Tam káže Zděnek přistojiti veliký vůz — zbrojnoše a služky svatebním odítí rouchem — sám pak, vzav do rukou několik číší — postavil se v čelo zpitého hluku.

VAVŘINEC: Přepodivný nápad!

ŠVAMBERK: Hahaha, ať se čerti servou! Tak jsme hudouce a výskajíce na půl míle dali se slyšet. S večerem — již se jasně třpytila na obloze hvězda Abrahamovým synům — dáme se záborským lesem. Hu, kterak se tu Zděnkovi jiskřily oči — jako z oblázku prýštil mu z nich oheň, a teď jsem teprv na jeho úmysl otevřel rozum! Vzalo si mne devět svatých! Navlas svou pouť vypočítal. — Nejedem tak dobré čtvrt hodiny, a z hustého mejta vypadne na nás víc než padesáte ozbrojených lotrů!

VAVŘINEC: Ha, již pochopuji —

ŠVAMBERK: Hahaha! Proklatá změna! Ti nedvědi vyvalovali oči, když šumaře v chrabrém muži a jejich píšťaly v meče a bodáky proměniti se viděli. A Zděnek — na šest sáhů od sebe odmrštiv číše, jako hromovládce s blesky mezi ně! — Hahaha, ať se čerti servou! Zvyklí s děvčaty a voskovými hejsky se potýkati, co namrzlé vosiky strachem se trásli, o milost prosíc a skučíc. — „Mezi saněmi milost!“ — vyvolám já, ať se čerti servou!

VAVŘINEC: Milost ďáblům! To by pěkných ouroků dalo!

ŠVAMBERK: Bez milosti! V malé chvíli se jich devět a čtyrydct topilo v krvi. Posledního toliko za lubem zachoval Zděnek, aby nám peleše svých druhů vypovídal.

VAVŘINEC: Velmi prozřetedlně.

ŠVAMBERK: Nu, tam jsme jich opět dopadli nemalou část. Ti chlapi se právě dělili o svou loupež — „vaše hrdlo!“ — zahřímám jim v uši — „nejste-li hotovi s počtem, budete druhou polovici na tabuli ďáblově počítati,“ ať se čerti servou! (*Pije.*)

VAVŘINEC (*jasně*): Požehnán budiž počátek tento —

Scéna čtvrtá

VOJTĚCH (*ještě ve dveřích*): Takpak mne jen pusťte, blbové, pospíchám —

ŠVAMBERK: Kdo to? — Vojtěše, tys to? — Kde máš rytíře?

VOJTĚCH: Ano, pane, já jsem to; kde ale je rytíř, nevím. — Jen mu probůh pospěšte ku pomoci — proto k vám chvátám —

ŠVAMBERK: Jak? Nebezpečnoství — *kde* je Zásmucký?

VOJTĚCH: Nikde jinde než v té lotrovské peleši. Sám jediný — byť by se vše byl, čarovat neumí! Shluknou-li se naň, veta je po něm!

ŠVAMBERK: Jak? Sám by se odvážil! Jdi na horoucí skálu! — Mluv, *kde* je Zděnek?

VOJTĚCH: Nu ano, kde je? My putujem vašim oudolím — rytíř napřed, já za ním — slunce tak krásně zacházelo —

ŠVAMBERK: Již zašlo, blbe! — Dál — dál!

VOJTĚCH: Já si právě na mysli uvádím svou Filisku — své dukáty —

ŠVAMBERK: Svou smrt! Ale Zděnek? —

VOJTĚCH: Nu, právě že jsem přemejšlel, nepozoroval jsem, že se Zděnek dal stranou. Jako by mi něco řeklo: Vojtěše, ohlídni se! Ohlídnou se a rytíř u šípku, u černého lesa jako zařezaný stál! — Já na něj volám — pane rytíři! — Nic, jen jsem zaslechl, an zavznělo z hustého křoví třikrát po sobě Zděnkovo jméno.

ŠVAMBERK: Co!? Ohlas, či d'ábelská to šalba? — A dál — dál — co následovalo nato?!

VOJTĚCH: „Zděnku! Zděnku!“ — zakráká to v lese, až mne mráz obešel. — „Vysvobod' Miloslavu! Nepřispěješ-li ještě této noci, zejtra ji najdeš ve vězení mrtvou!“

ŠVAMBERK: Pekelné mámení! — A on tomu uvěřil?

VOJTĚCH: To nevím, neb jsem s ním již nemluvil. — Ale do lesa se jako jelen pustil, a já — *(V tom zaskučí silně vítr a na sloupě visící rytířské brnění s hrozným hřmotem slítne dolů.)*

VOJTĚCH a VAVŘINEC: Pán Bůh s námi!

ŠVAMBERK: Co to? — Mého otce zbraň!!

VOJTĚCH a VAVŘINEC: Sama od sebe!

ŠVAMBERK: Ha! — Proroctví mých dědů —
(Na věži přesilné troubení a zvonění.)

VAVŘINEC: Světice Boží! *(Utíká ven.)*

ŠVAMBERK: Co jest to! Co to znamená? — Hrnou se za ním až na můj hrad? — Ha, Trub, až se přetrhneš! — Ještěfi a peklo! — *(Vyrází okno.)*

Scéna pátá

VAVŘINEC (*vyděšen*): Běda nám — rytíři! Nepřítel — hradby plné krve — ó, to je hrozné! (*Běží ven.*)

ŠVAMBERK: Nepřítel?

VOJTĚCH: Toho také přivítám! (*Vytrhne meč a běží ven.*)

ŠVAMBERK (*několik okamžení v pomatení*): **Odkud** povstal **dnes** nepřítel na mne?! — Dnes! Dnes ponejprv bázeň na mne padá, nebo i otcův duch okazuje na smrt! — Nuže, klesni tedy Švambergův štěpe! Tvůj poslední prut ti hoden v boji padne! (*S obnaženým mečem ven. — Zvonění, troubení — nářek — štěkání psů — plesání. — Břinkot se již a již blíží — po malé chvílce se vyženou: ŠVAMBERK a za ním s vzteklým jekotem ZBIHON. ŠVAMBERK se mu postaví — šermují — těsně na se dorážení, ŠVAMBERK tne konečně silně po ZBIHONU, meč se mu po lebce smekne, tak že ho do ruky raní. Již se znova rozpažuje ŠVAMBERK, a v tom se hlavními dveřmi vyhrnou: DIVOKÝ a mnoho loupežníků, kteří se všickni na ŠVAMBERKA oboří. Prvního z nich prožene mečem, druzí však ho obklopí a přemohou.*)

ŠVAMBERK (*silně nimi cloumaje*): Ha, kyžbych se svých stěn uchopiti směl, abych strhl na vás pekelná břemena, vrahové a žháři! — Podejte mi meč a postav se mi vstříc, nejstatnější z vás!

ZBIHON (*kterémuž rychle zavázali ruku*): Do prsou ti meč, do ruky nikdy! Tuto ránu bolestně nahradím tobě. Svažte ho!

ŠVAMBERK (*odhodí jich as pět od sebe*): Běda ti, který se s provazy přiblížíš ke mně! A kdybys olověnou lebku měl, já ti ji rozbořím na dvanáct dílů! (*Divoce zatíná pěstě.*) Jsem rytíř! Nezapomínejte, pacholci!

ZBIHON: Můj jsi vězeň! — a v málo letech — můj otrok.

ŠVAMBERK (*zuby skřípaje*): Ha, což nekryjí křídla tvá, nebe, již šlechtnost českou!? — Podej mi meč, lotře, abych ním prsa svá naveskrz prohnal! Stokrát — stokrát běda tobě, spolu-li někdy na soudu budeme státi!

ZBIHON: Běda! Stokrát běda **tobě**, že nyní **na mém** soudu stojíš. Tuto ránu — v mém živobytí nejprvnější — zasadila mně **tvá** ruka, **a proto** již žádné milosti tobě!

ŠVAMBERK: Já? Milosti od tebe? Prv by musilo blahojasné slunce na temném měsíci žebrati světlost, než já tebe o milost prositi budu. Příšera, jakos ty, zasluhuje nohama šlapána, nikdy však o milost prošena býti.

ZBIHON: Pravíš? Hahaha! Nuže, urozený rytíři, uvidíme, kdo bude s koho.

ŠVAMBERK: Tvé drzosti se směju. Mé *ruce* můžeš okovy sepnout, *mysl* mou tvé řetězy nikdy nezadrhnou!

ZBIHON: Vynášej se jen! — Pohrdej! Přivykneš' v krátkém čase pokornému hlasu. — Ne *na svém* hradě, ne ve zdích chloubných svých předků — ne, toho utěšení se ti nedostane. V osamělém, zdravého povětří prázdném sklepe duši svou vychrlíš. — Mluv! Kde je nyní Zásmucký?

ŠVAMBERK (*odvráceně*): O!!

ZBIHON: Vydej mi Zděnka — a — kdo ví, — Švamberku, čert je mi svědek, z této pouhé příčiny milostněji dám nakládati tebou. — Ty neodpovídáš? — Věz, že jediné tomuto vyznání lze tobě život — a časem — snad také i svobodu vydobýti. — Mluv!

ŠVAMBERK: Uspoř si pochlebenství a nepřetvařuj se. — Vímt' dobře, žes vrahy vyslal, aby ho lákali do tenat černých; — vím, že jste mu do rána smrt Miloslavinu prorokovali. Miloslavu miluje nade všecko, dal se tak pojmouti klamem vaším, běží vám zaslepen do osidel stlaných, a běda jemu, tak se vražednickým ouskokům vaším podati musil.

ZBIHON: Co slyším? — Zděnek jest —

ŠVAMBERK: Bez pochyby tam, kam ho odsoudil krvožížnivý úmysl tvůj! — Dobře děláš, že *jeho* ze světa sklízíš; nebo — Bůht' jest živ! Zděnek byl toliko muž, který by mne a nešťastné se mnou i tenkrát vysvobodil, když byla lidská pomoc na všech stranách zhasla.

ZBIHON: Jak? Bud' si ty svévolně rozum mateš, anebo se v spolku mém tajné věci kují! — Mluvte, žoldněři, kdo z vás viděl Zděnka padnout?

ZBROJNOŠI: Já ne!

— Já ne!

— Já také ne!

ZBIHON: Nuže! Co se tobě o smrti Zděnkově zdá? Patrný důkaz, že nás přetvářkou ukonejšiti hodláš. — Vzhůru! Zděnek je s námi na jednom hradě!

ŠVAMBERK (*před sebe*): Jak? Je-li to možná? — kdyby —

ZBIHON (*pokyne, aby ještě zůstali*): — — Ještě jednou, Švamberku, rozvaž si to. Vyraď mi Zděnkovu skrejš a na okamžení propustím tebe. Pakli ho ale násilím dobývati musím, běda oběma vám! Krutou smrtí zajdete ještě této noci!

ŠVAMBERK (*zapleše*): Živ, živ! — Bože, Hleď, an slouha tvůj vděčně, vděčně rukou svých nahoru zdvihá — **vděčně**, svrchované nebe, jaks žádného ze svých tvorů neslýchalo ještě! Zděnek živ! — O! (*opovrženlivě*:) Vítej mi vězení nejtemnější! — Odved'te mne, otevřte mi černý svůj sklep — má jasná tvář rozpláší temnosti jeho! — Nebo-li i to málo vám; usmrťte mne hned — zbavte mne v této síni tělesné tíže — Zděnek ještě živ a Zděnek **jedná**, dokud živ! A když se nejméně smrti obávati budete, vystraší vás Zděnek z plesu, co mocná metla nebes, nadán silou nadpřirozenou, a **věčná** smrt budiž skončení vaše!!

(*Hrdě odejde, DIVOKÝ a ostatní ŽOLDNĚŘI s ním.*)

ZBIHON (*sám — dlouho se za ním dívá*): **Tak** — bych soudil — že **pravda** káže? — — — Jeho kvapné vyjasnění — jeho úsměšek? — Není-li Zásnecký mezi těmito zděmi, tedy je nedaleko Skalky. Hahá! Srejtej si na skalách pěstě, lámej si zuby na skořepině trpké, až se na smrt rozhryžeš, najdeš ořech prázdný. — Nejsi-li vševědoucí, Miloslavu nenajdeš!

(*Odejde.*)

Scéna šestá

Bor — zarostlá skalina. V hlubině napravo stará černá věž; kamenné, mechem zarostlé schody a železná dvířka do ní.

KROUPA a STRÁŽNÍK přechází sem tam.

STRÁŽNÍK: Zkrátka, od pomsty neupustím!

KROUPA (*podnapilý*): Ještě jednou, Václave, ty nejsi dnes moudrý!

(*Chová lahvici na ruce.*)

STRÁŽNÍK: To ti hned dokáži. Táhni!

KROUPA (*hloupě se ohlížeje*): Kohopak?

STRÁŽNÍK: Meč!

KROUPA: Cožpak nám ji někdo bere?

STRÁŽNÍK: Již nám čert *jednoho* vzal, a toho ty horkou krví vyplatíš!

KROUPA (*se naň s podivením dívá*): Řekni mi jen, Václave, což se ti do mozku červi dali? — „Táhni! Krev! Pomstu!“ — Cožs *tak* ožralý?

STRÁŽNÍK: Posledně, táhni! — Zovu tě na souboj.

KROUPA (*se k němu kotácí*): Jak? — Na souboj — v noci?

STRÁŽNÍK: V noci nebo potmě — táhni!

KROUPA: Hehe! Totě kapitální žert! — a proč bratříčku?

STRÁŽNÍK: Proto, žes mému nejhlavnějšímu věznému prchnouti dal.

KROUPA: Jak? — Já nevím o ničem.

STRÁŽNÍK: Nepřevzals včera v noci na levém křídle místo mne hlídku?

KROUPA: Převzal jsem, dobře máš.

STRÁŽNÍK: Neprosil jsem tě, abys byl pozorliv, že si rytíř na tom stuchlíku velmi mnoho zakládá?

KROUPA: Prosils mne, dobře máš!

STRÁŽNÍK (*po něm*): Prosils mne, dobře máš! — Tys ale nehlídal, a dnes ráno jsem našel vězení prázdné!

KROUPA: Prázdné? — Není možná bratříčku!

STRÁŽNÍK: Jdi, podívej se tam. Pták je ten tam, a v kleci ani pířka!

KROUPA: Um!! — Aj aj! — Nu, Dobře-lis ho krmil, přijde zas!

STRÁŽNÍK: Toho se bude chránit! — A zkrátka, učiň mi zadost. — Rytíř *mne* potáhne na soud a já jsem hotov do smrti se psy se rvát, nenechal-lis ty svévolně toho výra vyletět!

KROUPA: A třesky plesky! — Nedals mi na cestu plnou lahvici mělničiny, abych za tebe hlídal? — A mám-li víno, nevšímám si ničeho na světě.

STRÁŽNÍK: U sta čertů, měl sis ale všítat! Cožs neměl oči s sebou?

KROUPA: Oči? Měl! — To mi ale věř, bratříčku, když již tak svou částku v břiše mám — tak — jak říkáme, coby se dva mandele panen zpilo — obejde ti mne tak — nějaká vlčí mha — věru, Nebylo by divu, kdybych byl každého vězného pro sebe — za samu věž měl!

STRÁŽNÍK: A — nezdálo se ti někdy, jako by věž utíkala?

KROUPA: Aj! Nemluv pak tak příliš hloupě, Václave! Věž ti bude utíkat! — Co to dnes do tebe vlezlo?

STRÁŽNÍK: Tys mne ještě nikdy tak citlivě neurazil jako dnes.

KROUPA: Urazil jsem tě? — Aj — to mi není milé — (*Sedá si na skálu.*)

STRÁŽNÍK (*vytrhne meč*): Co děláš? Chceš, abych ti v sedě rozpůlil lebku?

KROUPA: Dělej, co chceš — jen moudře! — Ale — nebylo-li by pak lépe, Václave, abychme tu hračku nechali na zejtrék? Věř mně, v noci aby se čert potýkal — v noci šermují jen vrahové a ženy — nechme si to na zejtrék.

STRÁŽNÍK: Budiž tomu! *Já* na to nezapomenu. (*Zastrčí.*)

KROUPA: Dobře uděláš, jen mi na to připomeň. — Ale — Václave, neslyšels nic? Mně se zdálo, jako by to děvče ve věži hluboce vzdychalo?

STRÁŽNÍK: Ah, kdož si bude dívčího vzdychání všítat! Ženská vždy vzdychá, neděje-li se podle jejího potměšilého kotrbí!

KROUPA: To máš dobře! — Ale — několik kapek vína bychme jí předce mohli podat? —

STRÁŽNÍK: Několik věder jedu! Totě by se nám peklo hlasitě vysmálo! Dvanáct let jsem již v bázni Boží strážníkem, nesmí ale žádný vězný říci, že bych mu byl sousto chleba — merci-li tak starého vína dobrovolně podal. Raději je sám vypiji!

KROUPA: Pro mne, já také nezahodím. — — Hm, je předce chladno — a dlouhá chvíle na stráži. — Dobře pro nás, že se zas máj přistěhoval k nám.

STRÁŽNÍK: O, tepla ty se nemůžeš nikdy dočkat! — Já bych jen rád věděl, k čemuš *ty* byl stvořen? Zmužilosti nemáš ani za pět českých — zimomřivý jsi jako španělský osel, smrti se bojíš jako králík. —

KROUPA: Ah!! — Václave! Václave!

STRÁŽNÍK: Nu — bere-li pak tě —

KROUPA: Vidíš — vidíš —

STRÁŽNÍK: Před sebou blázna!

KROUPA: Světýlko! — Vždy jde blíž a blíž!

STRÁŽNÍK: Jak? — Zajisté — světlo —

KROUPA: Pán Bůh s námi! Ohnivý muž!

STRÁŽNÍK: Ohnivý ďábel! — Utichni!

KROUPA: Václavíčku, kam se schováme!?

STRÁŽNÍK: E — do louže, babo!

Scéna sedmá

SEDMIKRÁSA (*s lucerničkou čarodejnickou v ruce, bedlivě si na zemi svítí, ohlíží se, a uzříc věž, zaraduje se*): Aha, tu ta stará — černá věž. Jsem na místě.

STRÁŽNÍK: Jak?

KROUPA: Václavíčku, neboj se, to je ta mladá cikánka.

SEDMIKRÁSA: Uvidím, pravdu-li můj šedivec mluvil. Tu prej jsou někde schody — (*Jde ke věži.*)

STRÁŽNÍK (*zahřmi*): Zpátky!

KROUPA (*dodávaje si smělosti, honem za ním*): Zpátky!

SEDMIKRÁSA: Ach! — (*Obrátí se:*) — Kdo tady? — (*Směle si na ně posvítí.*) Muži? — Divocí! Kterak jste mne vyděsili!

STRÁŽNÍK: Co chceš? Co tady děláš?

KROUPA: Co chceš? Co tady děláš?

STRÁŽNÍK: He!?

KROUPA: He!?

SEDMIKRÁSA: Aj, jen tak na mne nespíchejte — nejduť sem pro nic *zlého*. Nasbírám si bylin a půjdu zas.

STRÁŽNÍK: Bylin? Tady v hustém lese?

KROUPA: Larifári!

SEDMIKRÁSA: Pročpak ne?

STRÁŽNÍK: Chceš nám něco nabulíkovat?

KROUPA: Chceš nám něco nabulíkovat?

STRÁŽNÍK: My nejsme tak hloupí!

KROUPA: My nejsme tak hloupí!

SEDMIKRÁSA: Aj, nechte pak mne jen k slovu přijít! — Vy tomu nevěříte, že tady byliny rostou?

STRÁŽNÍK: Borovice a smrky.

KROUPA: A palčivé kopřivy.

SEDMIKRÁSA: Ach, vy snad o tom sami nevíte!?! — Tamto, za černou věží prý rostou ty nejbujnější žabí střeve.

KROUPA: To jsou snad dokonce žabí střeve? Fí!!

STRÁŽNÍK: Kdo ti to povídal?

SEDMIKRÁSA: Šedivý, přívětivý kmet. — Váš rytíř chce, abych mu uvařila vodičku pro smrt —

KROUPA: Pro smrt? — Slyš, Tu-li umíš vařit —

STRÁŽNÍK: A poslal tě sem — ne?

SEDMIKRÁSA: Nikoli. Co se Zbihon na to ptá, kde a jak já své potřeby shledám? Vyšla jsem v jedenáct hodin z hradu, nevědouc, kam se obrátiti mám, nebo *vaše* lesy velmi málo znám. Tu se mi najednou vyskytl stařec, s velikým džbánem v ruce — bez pochyby do hradu čerstvou vodu nesa —

KROUPA: To byl starý Ivan! —

SEDMIKRÁSA: Ivan! — Ach ano — Ivan to byl.

STRÁŽNÍK: Blázníte? Ivan hned v zimě umřel!

KROUPA: Ah! — Dobře máš — ten je již pochován.

SEDMIKRÁSA: „Ty jdeš zajisté na byliny, dívenco?“ — ptá se mne laskavě starec. — Jdu! odpovím jemu. — „Dej se touto pěšinkou, za půl hodiny přijdeš k staré, černé věži — právě tak o půl noci — — tam najdeš byliny, jakýchs žádostiva.“

KROUPA (*k STRÁŽNÍKOVÍ*): Václave, nepozoruješ, jak lže? Pěšinkou prej ji poslal, a v celém lese není tolik přístupu, coby se zajíc vyspal; — mimo —

STRÁŽNÍK: Slyš, ččetko! Ty myslíš, že jsme tak hloupí a tvým báchorům uvěříme?

KROUPA: Chyba lávky!

STRÁŽNÍK: Nechceš-li, abychme my z *tebe* navařili vodičky, tedy se obrať zas na svou pěšinku, a jdi po svejch!

KROUPA: A jdi po svejch!

SEDMIKRÁSA: Až si nasbírám bylinek, půjdu.

STRÁŽNÍK: Hned!

KROUPA: Hned!

STRÁŽNÍK: Nasbírej si jich ve dne.

SEDMIKRÁSA: Musí na ně hvězdy svítit —

KROUPA: I co! k tomu je polední čas nejlepší!

SEDMIKRÁSA: Tomu vy nerozumíte. Mají-li šťávy mé oučinkovati, tedy je musím právě v tu chvíli cedit, když povětrí, oheň, voda i země duchy své vyhání v přátelské objetí ven. To jest: o půlnoci.

KROUPA: Brrr!

STRÁŽNÍK: Hm! — A potřebuješ mnoho bylin na svou vodičku?

SEDMIKRÁSA: Dvanáct matek. Tři ze země, tři z povětrí, tři z ohně, a tři z vody. Kyslík podává vodíku zdaleka ruce; uhlík s nimi zpočátku válčí, až konečně, přemožen, sám jim pomůže zajmouti dusík. —

KROUPA: Totě celá bitva!

STRÁŽNÍK: Slyš, malá čarodejnice, co ti dám, nauč mne ty byliny znát?

KROUPA: Mne také.

SEDMIKRÁSA: Aj, to' ráda zadarmo udělám. — Nejprv se učte dobře s mateřidouškou zacházet; mateřidouška je u nás to, co u kováře uhlí. Na to nezapomeňte diviznu na trakařích svázet — tak — jak vyrostla. Kořen čistí krev, květ mozek, listí kůži; děvčata, která již v mateřském životě diviznu pívala, o celých pět let dříve uzrají!

STRÁŽNÍK: Aj, aj, aj!

KROUPA: Podívejme se!

SEDMIKRÁSA: Na třetím stupni sedí zeměžluč; z té můžete každou chuť vypraviti — jen nezapomeňte vždy kosatec při ruce mítí, kdybyste si spálili zuby, kosatec je zas napraví.

STRÁŽNÍK: A kdyby je nenapravil?

KROUPA: Ano! Kdyby je nenapravil?

SEDMIKRÁSA: Tedy žvejkejte vysoký trňák. Ten vyhání všecku horkost; — k tomu ke všemu přivtělte čistec, řešetlák, kaviáš, bláznivý lilek a panenské vokuřky dokonají práci.

KROUPA: Panenské vokuřky také? — To musí bejt chutná brejžd'ala!

STRÁŽNÍK: To se do smrti nenaučím! — Jdi tedy, a shledávej své čáry.

SEDMIKRÁSA: Tys hřmotný muž! Okaž, podívám se ti na ruku?

STRÁŽNÍK: Snad mi nechceš hádat? — Jdi mi na kolo!

SEDMIKRÁSA: Pročpak ne?

STRÁŽNÍK: Protože nic nevíte. Jednou mi cikánka prorokovala, že umřu na posteli, na které někdy veliký Nabuchodonozor skončil [*tj. v lese*]. Bodejž by babu čert! — Já a král na jedné posteli!

SEDMIKRÁSA: Pročpak ne? Kdo ví, na jaké posteli král Nabuchodonozor umřel.

STRÁŽNÍK: Já si nedám hádat, a dost!

SEDMIKRÁSA (*ke KROUPOVI*): Tedy mi ty udělej tu radost.

KROUPA (*ustupuje*): Pudeš mi? Abys mne očarovala?

SEDMIKRÁSA: Ty máš pěkné červené a bílé tváře, v tobě musí být mnoho dobrého a zlého.

STRÁŽNÍK: Proč?

KROUPA: Proč?

SEDMIKRÁSA: Protože se po dobrém skutku člověk začervená a ve strachu zbledne.

STRÁŽNÍK: To máš dobře. Ty bys měla něco uhodnout!

SEDMIKRÁSA: Dej sem tedy ruku?

KROUPA: Mám, Václave?

STRÁŽNÍK: Čert to vzal! Uhlídáme.

KROUPA: To ti ale povídám, okouzliš-li mne — (*Podává jí pomalu ruku.*)

SEDMIKRÁSA: Leda milostí. (*Svítil si mu na ruku.*)

SEDMIKRÁSA (*dlouho mu po ruce jezdí*): Aj — aj — co vidím?

KROUPA: Nu — co vidíš?

SEDMIKRÁSA: Ty budeš v krátkém čase s velkými pány za stolem sedat.

KROUPA: A s nimi pít? — Pán Bůh dej!

STRÁŽNÍK: To je také pravda!?

SEDMIKRÁSA: Hm — hm hm! — Áh hahahaha!

STRÁŽNÍK: Nu, co je ti?

KROUPA: Čemu se směješ?

SEDMIKRÁSA: Človče, tu ti stojí zřejmě, patrně psáno —

KROUPA: Že budu rytířem?

SEDMIKRÁSA: Že jsi *blázen*!

KROUPA: A! Ty tomu rozumíš!

STRÁŽNÍK: *To* je pravda! A teď jsem teprv dostal chuť. Tu máš.

(Podá jí ruku.)

SEDMIKRÁSA *(se mu na ní dívá, lekne se, trhne sebou, vykřikne):* Oh!!! Smrt! Smrt!! *(a utíká pryč.)*

KROUPA: Kýho čerta!

STRÁŽNÍK: Děvče se zfanfrnělo! — Smrt, křičí — kde?

KROUPA: Na tvé ruce!

STRÁŽNÍK: A kam se poděla?

KROUPA: To ví Bůh! Leknutím jsem ji neviděl, ani neslyšel.

STRÁŽNÍK: Hm! — Podezřelá věc! — — Klíče mám — čert divný!

(Jde k věži a prohlíží dvířka:) Všecko zabeďněno — všude ticho — nu? Co mne taháš!

KROUPA: Václave, já se bojím —

STRÁŽNÍK: Opět!? — I totě bych tě k svatému Prokopu do kuchyně zavřel, aby k tobě na věky čert nemohl! — Křečku! Já se tomu divím, že tě Zbihon již dávno nevyhnal!

KROUPA: Nu, Nedalt' bych se dlouho k odchodu pobízet. — Již vás všech mám dost.

STRÁŽNÍK: A my tebe!

KROUPA: Že táhli s večerem na Švamberka, bude ti povědomo? A dobudou-li jeho hrad, víš, kdo bude hradníkem na naší Skalce?

STRÁŽNÍK: Nu?

KROUPA: Divoký! — Co tomu říkáš?

STRÁŽNÍK: Že toho zasluhuje. U sta čertů, já jsem jen sprostý chlap; to ale pochopuju: Kdyby Zbihon sto Divokých měl, za čtrnáct dní Českou zemi na ruby obrátí!

KROUPA: Hubou tluče Divoký, to je pravda — ale — také se ještě chytří lidé v našem spolku nacházejí. *Mne* nechtěl vzít Zbihon s sebou — bojím prej se krve! — A víš, že jsem *já* to byl, který Miloslavu zase vypátral.

STRÁŽNÍK: To je pravda. K tomu ty se ještě hodíš, ženským posluhovat — jejich titvorné šklebení vyslejchat —

KROUPA: Ticho! — Zdá se mi — neslyšíš nic?

(Zdaleka šustot, kročeje na suchá matišřata, která pod nohou lupají — časem také mečem do křoví rána.)

STRÁŽNÍK: Kde?

KROUPA: Šustění — tam — tam!

STRÁŽNÍK: Čert mne vem! Něco se blíží —

KROUPA: Pojd'me dál ke věži, Václave! —

STRÁŽNÍK: I jdi, hovnivále! Snad je to zajíc, a budem před ním utíkat? *(Tlapot se blíží.)*

KROUPA: Tiše — tiše! — Totě *volský* krok! — Prosim tě, prchněm, dokud je čas —

STRÁŽNÍK: A opusťme své stanoviště, ne? — Odejdi, babo! — Je-li to pocestný, a zbloudil z cesty, necháme ho v pokoji odtáhnout; nepřítel-li to ale, nu, snad dva jednomu odoláme!

KROUPA: Vidíš — vidíš! Již se to mihá —

Scéna osmá

ZDĚNEK mečem si klestě cestu, po skále se blíží.

STRÁŽNÍK: Dej pozor, co si bude počínat.

KROUPA: Jen ať se nám tady dlouho nevrťí; mně jde hlava kolem!

ZDĚNEK (*sahaje mečem okolo sebe, zdaž mu nic v cestě — sejde ze skály*): Proč ses mi zmizelo, dobrotivé světlo! Bez tebe mi tak pracný krok! — — (*Podepře se na meč.*) Ah — nebi vděk! — tu snad již na planině stojím. — — Duchové půlnoční, přispějte smrtedlníku, který vám nikdy nezlořečil, a uveďte — o, uveďte mne k fortně, za kterou nevěnně trpí Miloslava má!

STRÁŽNÍK: Jak? Miloslava?

KROUPA: Svatý Václave, to je Zděnek!

ZDĚNEK (*se přemáhá*): Nadarmo se mnou zápasíš, slabosti tělesná! Má choť jest v nebezpečnosti a pro ni se protivím všem mezím v přičinění lidském! (*Kráčí dále.*)

STRÁŽNÍK (*vytrhne meč*): Zpátky!

ZDĚNEK (*zarazí*): Co to? — Lidský hlas? — (*Hřmotně:*) Kdo je to?

STRÁŽNÍK: Tvůj nepřítel. Vzdej se!

KROUPA (*ho pozadu škube*): Probůh, Václave, buď zdvořilejší!

STRÁŽNÍK: Já tě znám. Tys rytíř Zásmucký a chceš nám Miloslavu z vězení unést.

ZDĚNEK: To víš, a netřeseš se, lotře!?

STRÁŽNÍK: Vzdej se, sice tě přinutím k tomu!

ZDĚNEK: Žízalo! Takových snětí jsem na sta již dnes sklátil!
(*Na první ránu mu vyrazí meč, na druhou se STRÁŽNÍK skácí.*)

KROUPA prchne.

STRÁŽNÍK (*po zemi se vlna*): Pomoc — ha! —

ZDĚNEK: Málomocný! Ký nepřítel ti radil, abys Zděnkovi zamezoval cestu — této noci zamezoval cestu!?! (*Ohlížeje se.*)

A tady — v pustině lesní, z níž nadarmo východ hledám — v bouřlivé noci, kde si dravý pták netroufá z hnízda — vražedníku, na mne — skály se útrpně dívají na mne, a vy —

STRÁŽNÍK: O!! — Prokletá ruka tvá — prokletý tvůj ocel — ó! — Smrt — peklo a smrt!

ZDĚNEK: Hříšníci, který již do strašné věčnosti zvidaje hledíš — d'áble, buď v posledním okamžení milosrdný a pověz, kde má Miloslava truchlí?

STRÁŽNÍK: Tvá — Miloslava —

ZDĚNEK: O, Bohu buďtež díky! — Má Miloslava? — Člověče, a kdybys smrtebnými hříchy až po krk obsklepen byl, *todo* vyznání tě na věky vymůže pekla! — Má Miloslava?

STRÁŽNÍK: *Tvá* — Milosla — va — oh!!!

(*Umře.*)

ZDĚNEK (*u něho kleče*): Má Miloslava! — Ó, jen ještě ta dvě krat'ouká slova! — Slyš mne, kající hříšnice — jen ještě dvě slova! — Má Miloslava!? — — (*pustí ho*) — — Nadarmo! Slova mu zemřela na rtech. — O, což bych byl dal za to jediné slovo! — Tam je nese s sebou mezi přišery pekel, slovo, které by ho na věky vyvedlo z neskončené noci! — — Zděnku! Zděnku, jen krátká ti ještě lhůta! Jen krátký — krátký již most mezi nocí a dnem — mezi životem a smrtí — — „Zejtra ji najdeš u vězení mrtvou!“ — Miloslavo, jen málo hodin ještě — ta dobrotivá ruka, která dnu jasnému bude otvírati fortnu, i také nám do života lepšího otevře cestu! (*Odchází, až vrazí do věže.*) Co to? — Zdě — kde jsem? — Jaká to skrejš? — Ha, nyní pochopuji přítomnost lidskou — kamenné schody? — Kam mne povedeš, kamenná cesta? Život bídný a strastný jest celý můj statek, povedeš-li mne k vysvobození nevinnosti, volně ho nasadím! (*Vstupuje nahoru.*) — Tu je vchod — pevně — železně zabeđen. — Nuže, Vadne-li síla lidská v této kamenné jámě, tedy ať zavzní hlas její v důvěrném uchu mém! (*Tluče silně na dvěře železné, takže se každá rána dlouho po lese rozlívá. Ve věži je slyšeti okovy řehat.*) Ha! — co slyším? — Železa — okovy? Dábelská ukrutnosti, tu tedy tvůj zemský byt!?! — Co vidím? — Jaká to postava vyvstává tamto za železnou mříží!?

MILOSLAVA (*za mříží v oknu*): Jsi ty to, má milostivá smrti, jenž tak pronikavě na fortnu mého hrobu bouříš? — O přijď, přijď a podej mi svou studenou ruku, kostlivče! Ještě můžeš vysvoboditi ducha mého od zoufalství!

ZDĚNEK: Nejsvětější bytosti trojjediného Boha! Jaký to hlas! — Miloslavo!!

MILOSLAVA: Miloslava jest jméno mé — ó, tak libě znělo v ústech Zděnkových! — Zděnek přijde brzo za mnou! —

ZDĚNEK: Miloslavo! Miloslavo!! Což neznáš již hlasu svého ženicha? — Miloslavo! Zděnek stojí pod tebou a hledá tebe, a našel tě, svou dívku spanilou!

MILOSLAVA: Neskončený Bože! — Zdětku! — Zděnkův hlas — ó, Běda, nyní budu těžce umírat!

ZDĚNEK: Miloslavo, pro tvou bolest — pro naši milost, o smrti nemluv! Bud' tě vysvobodím, anebo i své tělo ztroskotám v tento černý hrob!

MILOSLAVA: Vysvobození! — Někdy mi kojitedlné slovo! — Ach, již jsem se rozloučila s ním.

ZDĚNEK: Živa bud', Miloslavo, a kdyby již smrt tvá na obloze byla psána! Ať se třesou stěny a zámky pod ramenem Zdeňkovým! (*Rozběhne se a bije v železné dvěře — na třetí ránu mu odlítnou.*) Miloslavo, Zděnek je s tebou pod jednou střechou!! (*Vběhne do věže. Vtom vyjde pravou stranou SEDMIKRÁSA se svou lucerničkou, přejde pomalu na druhou stranu, tak, že právě na první skálu vyleze, když vyjde ZDĚNEK z věže.*)

ZDĚNEK (*MILOSLAVU rozvlasatělou, na smrt bledou v náručí nesa*): Teď's má, Miloslavo, a ani *síla s silným* plukem neodtrhne tě od mne! — Ha, svítíš nám, dobrotivá hvězdo? — Za tebou, za tebou! — (*Utíká za SEDMIKRÁSOU.*)

JEDNÁNÍ PÁTÉ

Na hradě Švamberkově. Svítá se.

Scéna první

DIVOKÝ sedí za stolem a spí. Před ním na stole leží klíče od vězení.

KROUPA (*unaven a zpocen*): Zpropadený ouřad! Ve dne i v noci až po uši v strachu! — A kde Zbihona čert má, ať mu tu žalostnou novinu donesu? — (*Chtě vyjít pobočními dveřmi,*

uvidí DIVOKÉHO.) Aha, **tu** někdo spí — at' mne kozel trkne, totě Divoký? — Daří se mu — (*obchází okolo něho*) aj — hm — jak? — Výborný nápad! — Tentýž Divoký — Zbihonovo pravé oko — snad již hradníkem na Skalce? — Nu, mnoho štěstí! (*odhodlaně*) Ještě jsem sice žádnému nesfoukl života lampu, ale — (*vytrhne z ňader dýku*) Pro takého psa nezapláče nebe! (*Rozběhne se naň — lekne se a zatřese sebou.*) Brrr! — (*vezme se za hlavu*) vždyť mi snad nevyběhne všecka krev čelem? — — Zvolna, Kroupo! Chytře, Kroupo! At', Kroupo, Kroupu nepohřbíš! — — Kdybych to měl písemně, že se ten ještě nezбудí — nezбудí právě, když po něm mířiti budu — brr, až po mně mráz jde! — Pak — dobrou noc, Kroupo! Pak budou na všech věžích tvou poslední hodinku zvonit! (*Schová dýku.*) — Čert ví, proč jsem tak bojácný! — Je-li pak na světě co lehčího, jako člověka ve spaní zabít? — **To** je věc neomylná, scípne-li tento vycvičený chrt, nemá Zbihon po boku žádného, a musí mnou mezeru zahradit. — Směle tedy — co to? — Klíče!? — (*rychle je shrábne*) Od vězení? — — Výborně, výborně! Tak se na nich pomstím! (*Krytě.*) Prehnu! vyhledám Zděnka, vydám mu klíče, okážu cestu, on zotvírá vězení, vysvobodí Miloslavu, své přátele, své krajany — juhu! A **já** jsem ještě dnes ve Zděnkovu žoldu! (*schová klíče a chce ven*) — A — což, toho nechám spát? Hola! — Za čtvrt hodinky by se mohl probudit — svou ztrátu pohřešit — a já bych jim někde do klepet vběhl? — Pryč s ním!
(*Žene se po něm dýkou, vtom.:*)

Scéna druhá

ZBIHON (*ve dveřích zarazí*): Co je to!?

KROUPA: A! — Dáble, to je hloupost!

ZBIHON (*rychle se přiblíží*): Co vidím? — Kroupo, ve spaní vraždíš?

KROUPA: I — ne — jakpak vám **to** hned napadá? — Já —

ZBIHON: Neviděl jsem, an dýkou na Divokého mířils?

KROUPA: Aj nu! — Že jsem na něj mířil — žertoval jsem — jako každodenně —

ZBIHON: Proč se třeseš!? — Co máš na Divokého?

KROUPA: Nic — nic — ani toho nejmenšího — já —

ZBIHON: Mám nechat rozpálit kleště?

KROUPA: Chtěl jsem ho zbudit.

ZBIHON: S obnaženou dýkou?

KROUPA: Proto že tak dřevěně spí— křičel jsem — hvízdal jsem —

ZBIHON (*ho za prsa chopí a těsně se mu do očí dívá*): Chlape, tvá hloupě křesťanská tvář mi vždy byla protivná — — Divoký je má podpora — vydej pravdu!

KROUPA: Nevím — co —

ZBIHON (*jedovatě ostře*): S tímto hradem jsem vydobyl prázdný žalář — chceš ho pokřtít?

KROUPA: Do žaláře? — Probůh, jen to ne — raději se přiznám. —

ZBIHON: Bez obalu!

KROUPA: Ano — *chtěl* jsem Divokého usmrtit.

ZBIHON (*ho odstrčí*): Hade! Čím tě urazil!?

KROUPA: Od vás do honu povýšen, nade všechny se vypíná.

ZBIHON: A po také cestě na mou přízeň vylízáš? Pryč mi z očí i z hradu! —

KROUPA: Rytíři —

ZBIHON: Pryč! — Dal bych tě rozosmit, kdybych jen čtvrt hodiny měl nazbyt!

KROUPA (*tvrdošijně*): Tedy mne propouštíte z žoldu?

ZBIHON: Ani mi nepřipomínej, žes jaký u mne míval!

KROUPA: Ať jen toho neželíte! (*Odejde.*)

ZBIHON: Jakživ jsem přepočestné tváře v ošklivosti míval! Ony jsou tak jako hluché ořechy jen zevnitřní škořepina, *vnitř* býváme ještě nejradši, když není *dokonce nic*! —

KROUPA se vrátí.

ZBIHON: Ještěs tu —?

KROUPA: Svou povinnost dokonávám. Včera na mne došla hlídka u černé věže. —

ZBIHON: Dokud byla prázdná, rád jsem tě tam míval.

KROUPA: Byli jsme nešťastní. O půlnoc nás přepadl Zděnek.

ZBIHON: Jak! — Zděnek—?

KROUPA: Přesvědčte se. Strážník se mu protivil, a zaplatil svou chrabrost krví.

ZBIHON: A ty!?

KROUPA: Já jsem si myslel: naproti proudu je těžko plovat, a utekl jsem.

ZBIHON: Ďábelská pošta! — A Miloslava!?

KROUPA: Je bez pochyby na svobodě.

ZBIHON: Pětkrát tě oběsím a pokaždé na jiný provaz, pokaždé na jiný kůl, Miloslava-li pryč! — Zděnek i Miloslava na svobodě! Nejbližší cesta k mé zkáze! (*Popadne vztekle DIVOKÉHO:*) Zhůru, zhůru! Spíš a sníš, a dvojí smrt se vznášela nad hlavou tobě!

DIVOKÝ: Nu — co je — co se stalo —?

ZBIHON: Na předhradí leť a ozbroj žoldnéře všechny! Ozbroj každý prst zvlášť — ozbroj celé peklo, a žeň s ním k černé věži! Miloslavu mi přiveď, živou nebo mrtvou — tak svatý ouřad jsem ti ještě nikdy neuložil — pryč, pryč!

DIVOKÝ: Což se zas nanovo utrl čert! (*Odběhne.*)

ZBIHON: Prchla-li, a s Zděnkem — kraj světa je pronásledovati budu! Ďáble, tu blaženost mi popřej, a vežeň mi Zdenka do rukou, tvé veškeré království si nad jeho mukami zahejří!! (*Odběhne.*)

KROUPA (*který byl do kouta zalezl*): Hahaha, plašte jeden druhého, slepí samou zlostí! Našel-li Zděnek Miloslavu, je s ní již přes hory a doly! — Prchla-li, pětkrát prej mne oběsí! — Děkuji pokorně, měl bych věru ponejprv dost! (*Ohlížeje se, vytáhne klíče:*) Co se teď všickni vyhrnou z hradu, pospíším já na Skalku, a co Zbihon za tři leta do temnosti svodil, to já za čtvrt hodiny na světlo rozpustím, a ať si je svolává opět! (*Odběhne.*)

Scéna třetí

ZBIHON (*pobočními dveřmi táhne SEDMIKRÁSU s sebou*): Jak můžete teď všickni spát! *Protivenství* se utrhlo a všecko neštěstí se sbíhá pod praporec jeho!

SEDMIKRÁSA: Pusťte mne, rytíři! — Vaší nevlídnosti se bojím —

ZBIHON: *Ted'* okaž svou vševědoucnost — svolěj všecko své umění na rty —

SEDMIKRÁSA: Co se vám stalo?

ZBIHON: Zbledl jsem již? — Nevěř barvě — já se nebojím. — Pojd' sem, nádobo kouzedlná! Jsi-li ještě, jaks přišla na můj hrad, opakuj mi můj osud!

SEDMIKRÁSA (*se lekne*): Opakovat? — Což jsem vám již něco ustanovila?

ZBIHON (*divoce*): Ještěrko, odvoláváš?! Přelhalas mne? Valí se na mne smrt? — Mluv, zaškrťm tě!

SEDMIKRÁSA: Probůh, co jsem vám slíbila?

ZBIHON: Nepamětliva! Jako by každodenně tak přepodivná hlava upadla v vaše čarodějně ruce! Neprorokovalas mi celá vyjevená, že *ni patnácté, ni šestnácté století nezplodilo muže, který by na má prsa ocel brousil?*

SEDMIKRÁSA: Já!?

ZBIHON: Ty, Hade, ty! — Odvoláváš!?

SEDMIKRÁSA: Já — ach — ano ano —

ZBIHON: Jest to pravda?

SEDMIKRÁSA (*velmi zamyšlena rukou si mne čelo*): Pravda rytíři — — věřte v slova má —

ZBIHON: Klameš-li mne — z tohoto hradu ti hranici udělám!

SEDMIKRÁSA: Tak, jak daleko minulost a budoucnost dosahují, na obě strany hlasitě volám: Nepřemožitelný jest Zbihoň! Co patnáctého a šestnáctého století plodem, zajde pod jeho pravici mocnou!

ZBIHON: A s tímto vědomím směle v nebezpečení! (*Odběhne.*)

SEDMIKRÁSA (*starostlivě*): Že pak se všickni lidé již první polovicí mé písni zasycují, neuvažující, že konec dělá píseň. — Kdyby mne byl Zbihon vyslechl, neběžel by tam, kam poběhne dnes i zejtra. — Ah — ospalá jsem — kady chodím, tady dřímám, již devět dní! — Od té doby, co jsem opustila jeskynku svou z chvojí, nechce mi podati spaní své silitedlné číše. — Pročs mne sem, stařečku, posílal?

(*V levém koutě se vyskytne DUCH.*)

Mně je tak teskno v hradbách, *tys* to měl vědět, že neodkvetu bez povětrí, z kteréhož se všickni rodiče moji napájeli. — Pryč, pryč, do mého háje — ach!

DUCH (*jako poustevník, sotvaže nohy za sebou vláčí*): Pozdravuji tě, dívkenko! Nebyl bych si pomyslnil, že se s tebou *na tomto* hradě shledám.

SEDMIKRÁSA: A předces mne sám sem poslal!?

DUCH: Na Skalku jsem tě poslal; tam bylo tvé povolání — tady ti nastává nový ouřad.

SEDMIKRÁSA: Prosím tě, stařečku, pust mne do háje opět. Mne tady nic netěší.

DUCH: Brzo již — brzo! Jen ještě jediný čin. Rytíř Švamberg je u vězení.

SEDMIKRÁSA: Je. Ten ubohý!

DUCH: Aspoň tak dobře jako u vězení; ještě je silnými úvazky sepjat. — Tvůj rytíř —

SEDMIKRÁSA: Je statný a chrabrý —

DUCH: Je vlk, který z ovčince do ovčince větří. I jeho svíce dohořívá — a předce mu i nejposlednější loupež vyrvati musíš.

SEDMIKRÁSA: Já?

DUCH: Já jsem již velmi stár — zastaň mne.

SEDMIKRÁSA: Mluvte — pošlete mne.

DUCH: Švambergova manželka, ušlechtilá Češka, je až potud na otcovském hradě. *Tam* tě dám doprovodit —

SEDMIKRÁSA: Co tam budu dělat?

DUCH: Cos dnešní noci dělala: těšiti lidi.

SEDMIKRÁSA: Ví již Johana o neštěstí svého manžela?

DUCH: Proto tam musíš, že nic ještě neví. Zbihon i po jejích vnadách slídí. Dal Švamberkovi ve spaní strhnouti prsten, oblekl několik žoldnéřů svých v jeho barvu, a vyslal je, aby přivedli Johanu. Johana jim uvěří — a tak —

SEDMIKRÁSA: Zabráním já tomu?

DUCH: Zabrániš. Žádnému nebezpečna, snadno se do hradu dostaneš, a Johaně vypovíš pravdu.

SEDMIKRÁSA: Pak bude již pozdě —

DUCH: Žoldnéři teprv přede dnem vyjeli; tobě okáží mnohem kratší cestu.

SEDMIKRÁSA: Dobrý starče, Sejmi ze mne tento ouřad, Zbihonova hvězda bez toho již zachází.

DUCH: Zachází a zejtra ti lze říci: zašla! — Však pozná-li Johana na své pouti ten klam, děvče, ona se raději sama zaškrtní, než by se vydala do smilných rukou!

SEDMIKRÁSA: Ach, dobře máš — půjdu, směle budu kráčet, a — kam se potom obrátím?

DUCH: Do svého háje. *(Pokyne svou holí, silně zahřmí, zadní opona se vyhrne, a vzadu je viděti hájek.*

U prostředku jeho vysoký, široký dub, pod ním z chvojí besídka, před kterou dva mladí cikáni, zpívající si, se válejí.)

SEDMIKRÁSA *(radostí bez sebe):* Ach — ach, nebeský ráji! Moji bratří — probůh, což nejsou mrtvi!?

DUCH: Nejsou ani nebyli. Oblud je před rokem odloudil od vás. Po divných, vzdálených cestách navrátili se šťastně do své rodiny.

SEDMIKRÁSA: Moji bratří! Živi — zdraví a já nejsem sama již — ó! Talasko! Silvino! — *(Chce k nim — zahřmí, a opona se shrne.)* — Ach — běda, nemohu — nesmím k nim, byl to jen sen!

ŽOLDNĚŘ s vínem v konvici posadí se u hlavních dveří za stůl.

DUCH: Sen, který se ti neomylně vyplní, co nejdřív se navrátíš opět do okolí svého.

SEDMIKRÁSA: O pryč tedy! Na křídlech radostné naděje zapolítnu —

ŽOLDNĚŘ: Zpátky, čarodejnice!

SEDMIKRÁSA: Jak?

DUCH: Co je to?

ŽOLDNĚŘ: Z této síně nesmíš, tak zakázal rytíř náš.

SEDMIKRÁSA: Proč? Co jsem zavinila?

ŽOLDNĚŘ: To já nevím; také se na to sedm černých čertů ptám! Co mi pán poroučí, konám.

(Pije — pak si hodí obnažený meč před sebe na stůl.)

SEDMIKRÁSA *(k DUCHU):* Co to má znamenat? — Tys prozrazen — *(K ŽOLDNĚŘI oulissně:)* Pusť mne ven, roztomilý muži! *(Hladí ho.)*

ŽOLDNĚŘ: Jdi do horoucího pekla! — Nesahej na mne — brrr!

SEDMIKRÁSA: Hned se zas navrátím a budu tě pak vyrážet všelijakými žerty.

ŽOLDNĚŘ: Nech mne — pusť mne! — Hihi — ty kadeřavý lítku! — Já ti ani nemohu pomoci. Rytíř dal vyzdvihat mosty a klíče jsem mu musil přes hradbu hodit.

DUCH: Lžeš, pacholku! Most je právě spuštěn.

ŽOLDNĚŘ *(nevida žádného mimo SEMMIKRÁSU, diví se tlustému hlasu):* Jak — co? — Kdo to mumlal? Ty? — Proč mne tak hlubokým hlasem strašíš?

SEDMIKRÁSA: Já? — Což nevidíš? —

DUCH *(otevře okno):* Podívej se oknem, pacholku, že je most spuštěn.

ŽOLDNĚŘ: Přestaň s tím křaplavým hlasem! — Kýho čerta!? Okno se samo otevřelo? — A — na mou věru, — *(vytáhne postranně klíče — dívá se ven — zas na klíče)* most je spuštěn! Sám jsem ho zdvihal, sám jsem zavíral — klíč mám v ruce — Nu, tedy si čert vyjel na procházku a zapomněl za sebou zavřít! *(Sedne si opět.)*

SEDMIKRÁSA: Což necháš most spuštěný?

ŽOLDNĚŘ: Jaká pomoc? Odtud nesmím.

SEDMIKRÁSA: Víš-li co?! Půjč mi klíč — já zavřu, a — —

ŽOLDNĚŘ: A nenavrátím se již? Ne? — Jen ty zůstaň tady.

DUCH: Co vidím! Množství vojska se do hradu hrne —

ŽOLDNĚŘ: Zas chraptíš? (*Vyskočí a běží k oknu.*) Ďáble! — Co vidím? — Cizí vojsko! — Nu, pomoz Bůh! (*Sedne si zas.*)

SEDMIKRÁSA: Jak? — Nepřátelé, a ty si sedáš?

ŽOLDNĚŘ: Každý ať mete před svou síní! Z svého stanoviště se nehnu.

DUCH: Teď přijíždí Zbihon — již bojují!

ŽOLDNĚŘ: Zbihon! Teď bych tam chtěl bejt! (*V okně.*) Není pravda!

DUCH (*vezme SEMMIKRÁSU za ruku*): Pojd'! (*Odvede ji.*)

ŽOLDNĚŘ: Hej, kdo mne to drží? Pustíš mne! (*Trhá sebou v okně, nemůže však sem ani tam.*) Ty jedovatá čarodějnice! — Pust' mne! — (*Odkopuje pozadu.*) A! — Ďáble! Co se semnou stalo, cikánka již po mostě utíká — rytíř mne oběsí! — Počkej! Zůstaň tady, zpropadená vnučko děda svého satanáše! — Což tu musím na věky vězet! — (*Trhá sebou, až vytrhne celé okno, a s oknem na krku utíká ven.*) Hej, chyt'te ji! Držte ji! —

Scéna čtvrtá

Krajina z prvního jednání u Blánka.

Hruška celá v květu.

FILISKA (*mrzutě z katrče vyjde*): — Proč jsem jen tak nevrlá, mrzutá? — Nikde mne nic netěší! — Jindy, když se mi zasmoušila tvář, obešla jsem několikrát Bláník, a bylo mi zas veselo i lehko! Teď? Zajisté devětkrát každodenně tu vysokou šošku obcházím, a přece nemohu svého srdce ukonejšit. — A! Vždyť je to také k zlosti! Co se mi ten Vojtěch nalichotil, napřipovídal: „Přijdu! Co nejdřív přijdu opět.“ Dnes již, svatý Václave, dnes již devátý den, a Vojtěch nejde! — Nu! (*plačtivě:*) Zklamal-li mne Vojtěch, do prasmrti žádnému muži neuvěřím! — Ovšem, nechal mi tady dukáty, a nepřijde-li, zůstanou mi — ať se jen zrazí, z dukátů se budu já radovat — já a otec! — Filisko? — Ne ne! — Vojtěch je mi přece

milejší než všechny dukáty!! (*Chtíc odejít, zhlídne kvetoucí hrušku.*) Aj — Pane Bože, co vidím — i otče, otče!

Scéna pátá

SVARUŠ: Co chceš, Filisko?

FILISKA: Otče, podívejte pak se na svršek u hrušky!

SVARUŠ: Toho jsem si již také všiml; kvete —

FILISKA: Kvete jako ranní mlíko!

SVARUŠ: A sice nadarmo. Můj dobrý bože, ve strachu očekávám, co se bude dít.

FILISKA: A co ještě. Teď teprv, když se na kopce silnou páru dívám, pozoruji, že se černá mračna honí po nebi prv jasném. Chtěla jsem do vsi, zeptat se, plátno-li již hotovo; nepůjdu otče, bojím se bouře.

SVARUŠ: Což to zas? Nezdá se mi dokonce, jako by se k nám někdo blížil? —

FILISKA (*se dívá do pole*): Otče, ach i otče! To je Vojtěch!

SVARUŠ: Jaký Vojtěch?

FILISKA: Můj, můj Vojtěch! — Vojtíšku! Vojtíšku! (*Běží mu vstříc.*)

SVARUŠ: Ach! — Nepamětlivá hlavo! — Totě bez pochyby zbrojnoš, po kterém ve dne v noci vzdychala.

Scéna šestá

VOJTĚCH: Ach! Buď Pán Bůh pochválen, že jsem zase u vás. Lidičky, dnes bude hrom bít, až se bude země třást!

FILISKA: Tys lhář, Vojtěše, tak pozdě přicházíš —

VOJTĚCH: Tak pozdě? Řekni raději: tak časně! Nebo kdybych byl svého rytíře našel, kdyby nás byli nerozplašili jako vlk stádo ovec — nebyl bych se ještě navrátil. — A mimo to, nevíš, v jakých úzkostech jsem byl? Kdyby ti kati byli věděli, že jsem Zděnkův zbrojnoš, snad by si byli z mého břicha udělali terč!

SVARUŠ: Jak? — Tys Zděnkův zbrojnoš?

VOJTĚCH: Ano. Zděnek Zásmucký je můj rytíř — již snad můj nebožtík rytíř!

SVARUŠ: Znáš-li pak také jeho statného otce?

VOJTĚCH: Nebyl-li mladší než Zděnek, neznal jsem ho. Já neznám na světě žádného než svého rytíře, a to teprv dvě leta —

FILISKA: *A mne!?*

VOJTĚCH: Tebe!? Ó, tebe dokonce ještě neznám, holoubku můj! Můj dědeček říkával, ženskou že člověk až v stáří pozná, to jest, až je již pozdě!

SVARUŠ: Kdepak je nyní Zděnek? Slyšeli jsme mezi tím časem mnoho chvalitebného o něm.

VOJTĚCH: Kde je? To ví Bůh! — Bez pochyby na věčnosti.

SVARUŠ: Jak — mrtev?

FILISKA: Probůh, tvůj sličný, šlechetný rytíř?

VOJTĚCH: I což se ti lidožrouti na to ptají, zdaž jeden sličný jako anjel, anebo ošklivý jako čert? To se tam sešel s jakousi Miloslavou —

SVARUŠ: Jak pravíš? Zděnek našel svou Miloslavu? — Ó, blaze jim!

VOJTĚCH: Blaze? Dobře máte! Já jsem mu to vždy říkával, aby se na tu Miloslavu tak nevěšel. Čert mu to poradil! Bez ní jsme mohli tu zlodějnu rozbořit na věky věkův, bez ní jsme mohli bejt již i desetkrát na suchu — ale ne! — Miloslavu *musím* vysvobodit, a musím, a musím! A teď ať se někdo podívá! Miloslavu předce nevysvobodil, sám ví Bůh, kterým vězením na věčnost putuje — a já ubohý, opuštěný Vojtíšek, nevím, kam se obrátiti mám!

SVARUŠ: Neštěstí! Samé neštěstí!

FILISKA (*smutně*): Vid', Vojtěše, že se již sotva kdy do Blaníka dostaneš?

VOJTĚCH: Však to je ta nejbolestnější rána, kterou žádný lékař nezahojí! Bez rytíře mne tam nepustějí — a! Já bych hned také umřel!

FILISKA: A mne bys nechal na světě? Ne ne, já tě již nepustím! — Otec je již velmi starý, zůstaň u nás a pomoz mi stáří jeho oslazovati!

VOJTĚCH: Od srdce rád, kdybych jen měl dukáty.

FILISKA: I cožs již zapomněl? Vždyť jich máme předce asi třidcet.

VOJTĚCH: Za třidcet dukátů nekoupíme rytířský statek?

FILISKA: I načpak potřebuji rytířský statek, jen když mám tebe! Naše katrč je dost veliká, aby tři šťastné lidi svou stříškou přikryla.

VOJTĚCH: To je také pravda, Filisko. Nu, tedy slovo s to, zůstanu u vás.

SVARUŠ (*vzadu obcházel*): Dítky, do katrče! — Bouře se do honu blíží —

FILISKA: Otče! Vojtěše! — Co to? —

(*Zpěv v Blaníku:*)

Zhůru, zplesej Česká země!
Očekávej synů svých —
zachrániti vše tvé plémě
jediné jest heslo jich!!! — —

SVARUŠ: Podivné —

FILISKA: *Kde* to otče?

VOJTĚCH: I což se tomu budete dlouho divit! Ti svatí rytíři si prozpěvují.

SVARUŠ: To bych sám soudil; ale teď — z rána —

VOJTĚCH: To je to, čemu se také divím. Ostatně, v noci, oni břískají, až je jednomu teskno!

(*Silně zahřmí.*) Brrr! — Pán Bůh s námi!

SVARUŠ: Hlehle, kterak se do honu tmí!

FILISKA: Svatý Václave, jací to buráci na obloze vyvstávají!

VOJTĚCH (*pln strachu*): Já zůstanu jen předce na svém! Jak jen jednou nohou na tento pahrbek vstoupím, vypustí ďábel všecku svou nevázanou chasu! — Slyšíte? — Jaký to hlahol

FILISKA: Otče! Ach, Vojtěše! — Neslyšíš břinčení mečů?

SVARUŠ: Co se to děje? Na mne jde hrůza!

VOJTĚCH (*který se za tím do pole díval*): Běda, běda nám — tamto se jich hemží! — A ti se vám šeredně políčkují! — Prosím vás, schovejme se — mnoho tisíc nepřátel se valí.

FILISKA: Probůh! —

SVARUŠ: Já jsem jako u vyjevení. — Hleďte se skrejt — snad to všecko přejde! (*Utíká do ktrče.*)

FILISKA: Patronové čeští, chraňtež nás ode všeho zlého! (*Za otcem.*)

VOJTĚCH: Čert mi tu radu dal, že jsem se opět k tomu okouzlenému vrchu navrátil! (*Nedaleko uhodí hrom.*) Aá!!! (*Utíká za druhými.*)

Scéna sedmá

Do honu se setmí — vítr, hřímání a bleskot. — Za chvíli levou stranou se přivleče ZDĚNEK, raněn a zkrvácen na levém rameně — pravou rukou se podpíraje na meč, MILOSLAVU nese, anaz mu napolou mrtvá s visící hlavou okolo krku leží.

ZDĚNEK (*nemoha již dále, po hruškou klesne, dívku ze sebe složí, a zajíkávě*): Nadarmo! — Síla umírá — má levice jest mrtva — nebe, Miluješ-li mne ještě — nebe — jen tolik — síly — abych potýkaje se umřel! — Má nevěsto! — Ó! — Již také mrtva! — Noci, černěčerná noci, — dej mi zrak nazpět! — ó — anebo **Ty** se smiluj, jenž zvítězuješ jediným slovem! — Je-li to pravda, že na tvé pokynutí vstávají mrtví — vlej — vlej do mých oudů život! — — Ó — hora mi na prsa padla — nemám již — vzduchu! — — (*Klesne docela.*)

PRACHATICKÝ (*vyběhne, mnoho zbrojnošů za ním coufajíce — uzře ZDĚNKU*): Ha, co vidím? — Zděnk, ty teprv tady? — Mrtev — bratří! Pro vaše dobré jméno, stůjte! Tady sobě dáme kopati hrob!

ZROJNOŠI: Do boje! Do boje! Raděj umřem!
(*Chtějí pryč, potkají je však jiní — ranění na smrt — mnohý tu klesne a dokoná.*)

PRACHATICKÝ (*k nim*): Kde je Švamberk?

ZBROJNOŠ: Tam slyším jeho hlas!

PRACHATICKÝ: Za ním! (*Chce pryč, vtom:*)

ŠVAMBERK (*rozsápán*): Stůjte, bázlivci! — Utíkáte-li pak před vlastní hanbou!? (*Vyběhne.*)

PRACHATICKÝ: Švamberku, kde jsou nepřátelé?

ŠVAMBERK: Ptej se mne: kde *nejsou*! Svět se obrací! — Kde je Zásmucký?

PRACHATICKÝ: Tamto, na svém hrobě.

ŠVAMBERK: Zděnek!? Mrtev! — Ty lžeš! Přisahal jsem Bohu, že po jeho boku padnu! — Zděнку! Zděнку! Vstávej, náš praporec je v zajetí! Nepřítel se očitě množí!

ZDĚNEK (*se pozdvihne, hrušky se drže pracně vstane, a padne ŠVAMBERKOVÍ okolo krku*): Bratře! dej mi polovici své síly!!

Scéna osmá

ZBIHON (*s hlukem loupežnickým vyrazí pravou stranou*): Ha, tuť mám nepřítelství v jediném těle! — Na ně, bratří!

ŠVAMBERK (*pustí ZDĚNKU, který se hrušky chytí a stojí, obhražen zbrojnoši, kteří ho brání*): Zpátky, zlosyne! Ponejprv jsem ti levici rozbil — podruhé nechybím!

ZBIHON: Hahaha, vaši svatí vás opouštějí! Jste již smrtina kořist!

PRACHATICKÝ: Nerouhej se, pohane! (*Bije po něm, hned na něj ale několik loupežníků padne a boj počne nanovo. ZBIHON zápasí s ŠVAMBERKEM, vše se šermuje, pravou stranou ztratí, zanechavši as deset mrtvých na místě.*)

ZDĚNEK (*několikrát chce za nimi, nemoha se však na nohou udržeti, ohnivým duchem vypíná krk a za nimi se dívá*): — — Navrať se k nim opět, korouhvi svatováclavská! — Rozbij ji, Švamberku, — rozbij tu černou přílbu! — Slyš? Naši vítězně plešou! — Blaze! — Nevidím žádného již — či Blaník do oblak vystřeluje centnýře svého prachu!? — (*Hluk, břinkot a nářek se opět blíží.*) Jak? — On zvítězuje, volají? — Kdo? — Švamberk padá?! Proklaté ucho, že mně tuto poštu přinášíš!! (*Vztekle se vzchopí, a oběma rukama se na Blaník opne.*) Nuže, tedy ti Švamberku ze samých těl rakev dám sbíti! *Vás* vzývám o pomoc věkovití, chrabří, chrabří rekové čeští, *vás* v hodině nejnebezpečnější z věčného spaní budím! (*Přesilně hřmí.*) Nejsou-li ramena vaše dým jen a prach — má-li smrtedlník k pomoci

vaší právo — vyvraťte svého sídla přepevnou fortnu a následujte mne!! (*Na meč se podpíraje, za bojujícími se odšmejkne.*)

MILOSLAVA (*přijde k sobě — pomalu se sebere, a uříc vřkol sebe mrtvá těla, strašně sebou trhne*): Oh!! — Kde jsem? — Na hřbitově, či na bojišti!? A kde je Zděnek? — On by mne zaživa neopustil — mrtev tedy! Mrtev! Všecko mrtvo, a **já** ještě živa! — O, kde jsi, Zděнку můj! — Tak daleko ode mne pohřbili vrahové tebe!? (*Běhá od jednoho k druhému.*) O! — Vy to nejste, charpí rtové! — Aniž vy snědobledá čela — můj ženich musí i po smrti milostně — Bože na nebesích, můj Zděnek není mezi nimi! — Do vězení ho odvěkli, či za mrtvou mne maje, zoufanlivě hledá smrt? — Zděнку! Zděнку! (*Vždy volajíc, odběhne levou stranou.*)

Scéna devátá

ŠVAMBERK a PRACHATICKÝ coufají se svými sbory, ZBIHON s loupežníky těsně za nimi. Krutý boj. ZBROJNOŠI sem tam padají — loupežníci divoce plešou. ŠVAMBERK naloží poslední sílu, na ZBIHONA znovu zmužně dorazí, a bije mečem vši silou po něm. ZBIHON se mu hbitě uhne, takže si ŠVAMBERK meč, nemoha mu v letu ubránit, hluboce do země zatne, co zatím ZBIHON přiskočí k němu, a již již meč na něj kácí, když na silné zahřmění rozlítne se Blaník, a z něho vypadne BOHUSLAV se svým rytířstvem.

BOHUSLAV (*vběhne mezi ŠVAMBERKA a ZBIHONA*): Ustaň, zlostníče!

ZBIHON: Ha! Co to?

LOUPEŽNÍCI: Běda nám; co se to děje?! (*Dávají se na outěk.*)

RYTÍŘI BLANIČTÍ ze všech stran na ně, a za nimi se derou.

ZBIHON (*jako zkamenělý*): **Kdo** přede mnou vyhrnul oponu věčného strachu!? — Nestřílej po mně tímto smrtícím okem! Nejsi ty člověk? Nezplodila tě smrtedlná matka, jako všechny, kteří padli mou krvavou dýkou? — Třes se, málomocný reku! Patnácté ani šestnácté století neporodí muže, který by mne přemohl tělesnou silou!

BOHUSLAV: Věz, zaslepený, že vlastní důvěra zatracuje tebe! **Mne** zplodilo století **čtrnácté!**

ZBIHON: Hahaha!

BOHUSLAV: Již přes půl druhého sta let v klínu tohoto vrchu bdím, abych tobě odplatil za loupeže a vraždy!

(ŠVAMBERK a PRACHATICKÝ stojí jako omráčení.)

ZBIHON: Ha! — O této lži až potud nevědělo peklo! — Ne! A kdyby nebe vyslalo živoucí hrůzu na mne, já nesmím — já nechci ještě umřít!

ZBIHON vrazí vztekle na BOHUSLAVA, který se s ním malou chvíli potýká, brzo mu ale mečem prožene prsa.

ZBIHON *(padaje):* Peklo! — Nenech mne bez pomsty — umřít!!! *(Vyřve ducha.)*

ŠVAMBERK *(jako ze sna probuzen):* Kde jsem se ocítil? Kde jsou nepřátelé?

PRACHATICKÝ: Co vidím? Náš nejlítější protivník v prachu?

(Hlas vítězný v poli.)

ZDĚNEK *(v raněné levici korouhev svatováclavskou):* Vítězství! Vítězství! Praporec se divotvorně navrátil k nám! — Díky, muži převelební! Neskončené díky! Tys mé mrtvé tělo novou silou nadál!

BOHUSLAV: Tvá důvěrnost, nikoli já. —

ZDĚNEK: Tys nám dal vítězství a s ním svatý pokoj v zemi!

ZBROJNOŠI *(plesající):* Vítězství a svatý pokoj v zemi!! *(Bijí radostí štítem v štít.)*

ŠVAMBERK: Můj Zděnku! Bratře!

ZDĚNEK: Švamберку, tys tady? Vezmi svou korouhev zpět a zavěs ji v kostele svých předků. — Prachatický, tys také živ? — Všickni — dobrotivé nebe, všickni!

(Chtě k MILOSLAVĚ pod strom, přehrozně se lekne:) Jak! Pod stromem prázdno?! — Kdo jste to učinil!?

ŠVAMBERK: Co je ti? Proč tak strašně očima kouliš?

ZDĚNEK: *Kam* se poděla Miloslava? *Kdo* ji z vás viděl, *kdo* ji zahnal odtud? Či jste ji předčasně vložili do studené země!? — Mluvte, zapřísahám vás!

ŠVAMBERK: Kdo jste ji viděl? Já jsem na ni docela zapomněl!

PRACHATICKÝ: Já ne.

ZBROJNOŠI: Já ne

— já ne

— já také ne.

ZDĚNEK: Žádný! Pacholci, usmrtíte mne svým: já také ne!!

BOHUSLAV: Upokoj se. Miloslava je živa a v přátelských rukou.

MILOSLAVA (*ještě v poli*): Zděnků! Zděnků!

ŠVAMBERK: To je Miloslavův hlas!

ZDĚNEK: Kde? Kde? — Miloslavo?

(*Běží jí vstříc.*)

VOJTĚCH (*vystrčí z katrče oknem hlavu ven*): Totě hlas mého rytíře? — Na mou věru! Tam utíká! (*Vyskočí oknem ven.*)

SVARUŠ s FILISKOU z katrče vyběhnou.

MILOSLAVA (*v ZDĚNKOVU náručí, za nimi KROUPA*): Všecko živo — můj Zděnků! I můj dobrý otec na svobodě. Tu vysvoboditel jeho — (*Okáže na KROUPU.*)

ŠVAMBERK: Živť jest Bůh, i u mého vězení zotvíral zámky, pacholík tento!

ZDĚNEK: Kdo jsi, neznámý dobrodinče? Jak ti odměníme —

KROUPA: Přijměte mne do žoldu a udělejte ze mne statného muže.

ZDĚNEK (*k BOHUSLAVOVI, který vzadu své spolníky přehlížel, a právě se dopředu vrací*): Jak utěšeným okem díváš se na blaženost naši, muži veleslavný! Bez tvé mocné ruky

BOHUSLAV: Nesluší se velebiti zachovávání povinností svatých. — U společnosti této mi nelze déle mluvit s tebou. Než kvetoucí tentýž strom vydá nové sady, uvidíme se opět. — Ty budeš blaze, budeš spokojeně živ, nebudeš snad nikdy mocnějších rukou zapotřebí mít; nezapomeň však v srdce *krajanů svých* tu blažitedlnou radu vštěpovati: Kdo nevěnně snáší, ať nikdy nezoufá. **Důvěrnost v Boha a jeho mocné slouhy často divotvorné pomoci dojde!**

(*Políbí ZDĚNKU na čelo a odchází s mečem obnaženým, podzdvihna zpěv hlasem velikým.*

Jeho RYTÍŘI všickni horlivě zpívajíce za ním. Přítomni vespolek na pravé i levé straně,

klobouky smekše, kleknou, a s nábožnou tváří za nimi hledí. ŠVAMBERK se sklopenou korouhví v čele.)

(Zpěv BLANICKÝCH RYTÍŘŮ:)

Sláva vlasti, sláva Češi!

sláva naší pomoci! —

Potlačen se opět těší,

rozkoš nová z nebes prší;

zplesají i otroci!! —

V pokoji teď kvěsti budeš,

májový ti vzejde čas,

Ty, jenž Českou zemí sluješ.

Synů svých však nepozbudeš,

vrátí se v čas války zas!!

Hlas se za nimi zdlouha táhne. Co oni odcházeli, bylo viděti na Blaníku, na hoře, řeholníková ducha v bílém rouše státi, a žehnati lid přítomný. — Hlas se docela zmizí — zhluboka zahřmí, hora se zavře, a opona pomalu spadne.